VANDAAG

MAJOR
...verrassing...

109E JAARGANG — NO.: 86 ZATERDAG 11 APRIL 1992

AMIGOE

Prekè

PTT of PTNEE?

Lago na 67 jaar officieel verdwenen

■ORANJESTAD — Ten kantore van de Raad van Ministers vond vrijdagmiddag de ondertekening plaats van het contract tussen Exxon / Lago en Aruba, waarmee een eind werd gemaakt aan de 67-jarige periode van Lago op Aruba. Op de foto zetten premier Nelson Oduber namens Aruba en Lago-president S.R. Bengtson hun handtekening onder het contract dat door de meerderheid van regeringspartijen in de Staten, onder felle kritiek van de oppositie, deze week werd goedgekeurd.

De Klerk vlucht uit "zwarte" bijeenkomst

MITCHELL'S PLAIN - President F.W. de Klerk heeft zaterdag zijn toespraak op een politieke bijeenkomst in een zwart gebied bij Kaapstad voortijdig moeten onderbreken omdat hij werd uitgejouwd en met stenen bekogeld.

Minister van Onderwijs Abe Williams beschermde De Klerk met een plakkaat tegen de regen van kleine steentjes die op het podium in Mitchell's Plain terechtkwam. Het Afrikaans nationaal congres (ANC) had De Klerk eerder gewaarschuwd hem een "hete ontvangst" te zullen bezorgen. De president begon met de rede aan een campagne om zijn aanhang uit te breiden met het oog op de eerste niet-raciale verkiezingen die later dit jaar worden verwacht.

Labour-leider: Maandag beslissing

LONDEN - Neil Kinnock, die het donderdag voor de tweede keer bij verkiezingen tegen de Conservatieven heeft moeten afleggen, geeft maandag een verklaring uit over zijn toekomstplannen.

Met zijn aankondiging maakte Kinnock (50) speculaties los dat hij zijn ambt als partijleider van Labour zou gaan neerleggen. Waarnemers houden er rekening mee dat de Labourleider maandag zal aankondigen dat hij aftreedt. Hij was dat al van plan geweest na de nederlaag bij de verkiezingen in 1987, maar werd daarvan door de partijleiding weerhouden. De 53-jarige John Smith wordt getipt als een mogelijke opvolger. Hij was belast met Financiën en Economie in het schaduwkabinet van Labour. Smith heeft een goede reputatie in de zakenwereld en ligt eveneens goed bij de kiezers.

Meerderheid van tien zetels voor Britse premier

Bomaanslagen verstoren Conservatief stembusfeest

LONDEN - Vermoedelijk leden van het verboden Ierse Republikeinse leger (IRA) zijn vrijdagavond een nieuwe serie bomaanslagen gestart in het centrum van Londen. Een dag na de Britse verkiezingen zorgden twee bomauto's voor zeker twee doden en ongeveer tachtig gewonden. De explosies deden zich voor terwijl men van Conservatieve zijde nog volop aan het feestvieren was over de onverwachte en onverwacht grote overwinning. De Conservatieven hebben namelijk beslag gelegd op 336 parlementszetels: dat zijn er tien meer dan de absolute meerderheid waarop men eigenlijk niet had durven hopen.

De eerste bomauto explodeerde vrijdagavond in het financiele centrum van de Londense binnenstad. Daar vielen ook de dodelijke slachtoffers. De tweede wagen ging enkele uren later de lucht in ten noorden van het centrum, op een kruising van de M1-autosnelweg en de noordelijke rondweg door Londen. George Churchill-Coleman, hoofd van de Britse anti-terreurbrigade, verklaarde dat de eerste bomauto zeker vijftig kilo explosieven bevatte. "Zij was erg zwaar", zo zei hij.

ANTWOORD

De aanslagen lijken het antwoord van IRA - dat aansluiting zoekt van Noord-Ierland bij de Ierse republiek -op de winst van de Conservatieven onder leiding van premier John Major bij de verkiezingen van donderdag. Hoewel de verantwoordelijkheid voor de aanslagen nog niet is opgeëist, gaat de politie er van uit dat ze het werk zijn geweest van IRA. In beide gevallen werd de politie telefonisch gewaarschuwd door personen die met een Iers accent spraken. Zij gebruikten een codewoord dat alleen bij IRA bekend is. Bij de eerste explosie werd de politie echter op een vals spoor gezet.

De aanslagen houden wellicht ook verband met de nederlaag die de leider van Sinn Fein - de politieke vleugel van IRA - bij de verkiezingen leed. Gerry Adams moest in een van de districten van de Noordierse hoofdstad Belfast zijn zetel prijsgeven. Waarnemers vrezen dat binnen de IRA deze nederlaag wordt aangewend om de gewapende campagne tegen Britse doelen op te voeren.

VERLIES

De Conservatieve partij van premier John Major heeft bij de Britse algemene verkiezingen van donderdag in totaal 336 zetels behaald, tien meer dan de absolute meerderheid. Dit blijkt uit de officiële einduitslag die vrijdag werd bekendgemaakt. Einduitslagen van alle 651 districten waar strijd werd geleverd om zetels in het lagerhuis, gaven aan de conservatieven 336 zetels hebben behaald. Ten opzichte van het vorige parlement verloren de Conservatieven 34 zetels.

De Labour-partij won als grootste oppositiepartij 39 zetels en kwam op 271 zetels. De Liberaal democraten verloren twee zetels en zijn in het nieuwe parlement met twintig afgevaardigden vertegenwoordigd. De Unionistische partij in Noord-Ierland won negen zetels, de nationalisten in Wales behaalden vier zetels en de Schotse nationalisten drie zetels. De overige acht zetels gaan naar andere regionale partijen.

ANDERS

De einduitslag van de verkiezingen is anders uitgevallen dan de opiniepeilingen voor de stembusstrijd deden verwachten. Volgens de peilingen zou geen van beide grote partijen de absolute meerderheid krijgen. Maar de rechtse Conservatieven, die in 1979 aan de macht kwamen, gaan een vierde achtereenvolgende regeerperiode in, sinds 1822 een unieke zaak in Groot-Brittannië.

Bij de volgens het districtenstelsel, "de winnaar neemt alles", gehouden verkiezingen behaalden de Tories landelijk gezien 42,0 procent van de stemmen. Bij de verkiezingen in 1987 had de partij 42,3 procent behaald. Labour verzamelde 34,5 procent, een winst ten opzichte van de 30,8 procent in 1987. De Liberaal democraten kregen landelijk achttien procent van de stemmen, waar dat in 1987 nog 22,6 procent was. De opkomst bij de Britse lagerhuis-verkiezingen lag op 77,7 procent. In 1987 bedroeg het opkomstpercentage 75,3 procent.

Een Portugese woordvoerder in Brussel zei in verband met de Britse verkiezingsuitslag te hopen dat met de verkiezingen achter de rug de Conservatieve regering nu volop kan meedoen aan het besluitvormingsproces in de EG. Portugal is voorzitter van de Gemeenschap tot 1 juli, wanneer Groot-Brittannie die rol overneemt. Het Portugese voorzitterschap heeft enkele ministerraden uitgesteld mede om de Britse verkiezingscampagne niet te beïnvloeden. De Britse opstelling bedreigde zelfs het succes van de EG-top in Maastricht in december. Uiteindelijk besloten op Major na elf van de twaalf hun sociale wetgeving verder op elkaar af te stemmen. Daarvoor werd een protocol opgesteld dat als een aanhangsel bij het nieuwe EG-verdrag werd gevoegd. Labourleider Neil Kinnock had aangekondigd dat hij het sociale protocol zou aanvaarden.

Voorzorgsmaatregelen Nicaraguaanse regering sorteren effect:

Bij uitbarsting Cerro Negro voornamelijk materiele schade

MANAGUA - De vulkaan Cerro Negro, 115 kilometer ten westen van de Nicaraguaanse hoofdstad Managua, is vrijdag tot een hevige uitbarsting gekomen. Daarbij zijn grote delen van het gebied bedolven raakten onder zand en vulkaangruis. Een ware ramp is voorkomen doordat de regering van president Violeta Chamorro bijtijds de toestand van waakzaamheid had uitgeroepen in verband met de activiteiten de Cerro Negro.

De amper achthonderd meter hoge vulkaan begon woensdag al te werken hetgeen gepaard ging met het uitstoten van veel lava en gesteente. De vulkaan ligt op 25 kilometer ten noordoosten van de bisschopsstad Leon. Voor de eerste keer kwam de Cerro Negro, een van de jongste vulkanen in Midden Amerika, in 1867 in actie. Sedertdien is hij zeker negen keer actief geweest. Voor de laatste maal was dat in 1971. Toen duurde de regen van as en zand vijftig dagen.

Het Rode Kruis begon woensdag onmiddellijk met het evacueren van enige duizenden omwonenden. Het hele leger werd in verband met deze ontwikkelingen in staat van paraatheid gebracht. De voorzorgsmaatregelen hebben een gunstig effect gehad.

De uitbarsting, die om vrijdagochtend vroeg begon en met lichte aardschokken gepaard ging, heeft geen slachtoffers gemaakt maar wel grote schade aangericht aan de rond de vulkaan gelegen landbouwgronden. Een taxichauffeur die zich tijdens de uitbarsting in de buurt van de vulkaan bevond zei dat verscheidene landerijen van boeren "geheel onder het gloeiende lava verdwenen".

Meteen na de uitbarsting is in Leon, een stad met honderdduizend inwoners ten zuiden van de Cerro Negro, een noodcomite in het leven geroepen. Ziekenhuizen evenals kerken werden in staat van paraatheid gebracht voor de opvang van eventuele slachtoffers. Meer dan honderd taxichauffeurs in Managua hebben hun hulp aangeboden aan de ongeveer vijfduizend boeren die in de directe nabijheid van de vulkaan wonen.

Bij begrafenis slachtoffers woensdag-protest:

Ongeregeldheden in Maracay gemeld

MARACAY - Bij ongeregeldheden in de Venezolaanse stad Maracay zijn verschillende gewonden gevallen. Er werden twee winkels geplunderd. Dit gebeurde bij de begrafenis van drie jongelui die eerder zijn omgekomen bij protestbetogingen tegen de regering van president Carlos Andres Perez.

Tijdens het claxon-protest van afgelopen woensdag in Caracs en tal van andere grote Venezolaanse steden blijken in de stad Maracay niet minder dan drie jongelui om het leven te zijn gekomen. Daarvan was eerder niets bekend gemaakt.

Hun begrafenis vrijdagmiddag liep opnieuw uit op een confrontatie van de jongelui met de nationale garde. Dit gebeurde in een volksbuurt van de industriestad Maracay in het centrale deel van Venezuela.

EERSTE DODEN

De woensdag omgekomen jongelui blijken de eerste doden te zijn bij het protest tegen president Carlos Andres Perez en zijn regering sedert de mislukte opstand van begin februari. Het was in hetzelfde Maracay dat deze opstand begon. Na het bloedige treffen van afgelopen woensdag was er sprake van een zeer gespannen situatie in deze stad met ongeveer een miljoen inwoners.

De meeste gewonden vielen vrijdag als gevolg van het door de garde gebruikte traangas. Er is niets bekend gemaakt over arrestaties. In verband met het drama van woensdag is de arrestatie bevolen van twee gardeofficieren en van dertien gardisten. Zij zouden op het publiek hebben geschoten.

■LEON - In verband met het actief worden van de vulkaan Cerro Negro bij de Nicaraguaanse stad Leon zijn vierduizend mensen uit de omgeving van de vulkaan geëvacueerd. Er werden bij het evacueren door het Rode Kruis twee gewonden geteld. De Cerro Negro is twintig jaar niet actief geweest.

(AFP-satellietfoto)

Uranium onderschept

BUDAPEST - De Hongaarse politie heeft twee mannen gearresteerd in verband met de vondst van staven uranium. Het radioactieve materiaal zou mogelijk afkomstig zijn uit Oekraîne.

Zo heeft het Hongaarse persbureau MTI vrijdag gemeld. Na een anoniem telefoontje slaagde de politie erin in Miskolc, in het noordoosten van Hongarije, twee mannen te arresteren die in de achterbak van hun auto 2,6 kilo uranium vervoerden. De arrestanten zouden geholpen hebben het radioactieve materiaal Hongarije binnen te smokkelen, aldus MTI.

Op de vlucht voor actieve vulkaan

Tijdens schoolreisje: Twaalf scholieren omgekomen

CALI - Bij een ongeluk met een bus met schoolkinderen in Colombia zijn zeker twaalf scholieren om het leven gekomen. Zo is door de Colombiaanse verkeerspolitie bekend gemaakt. Er raakten 23 kinderen gewond.

Het ongeluk gebeurde op ongeveer vijftig kilometer ten noorden van Cali, een gebied dat ook door veel toeristen wordt bezocht. De bus zou met een veel te hoge snelheid hebben gereden. In een bocht kon de chauffeur het voertuig niet meer in bedwang houden waarna de bus een paar keer over de kop ging. Uiteindelijk bleef er van het voertuig niets anders dan een verwrongen geraamte over. Ter plaatse telde men al elf doden. Een ander kind is onderweg naar het ziekenhuis overleden. De buschauffeur liep geen letsel op. De leeftijd van de jongelui varieerde van elf tot vijftien jaar. De kinderen waren bezig met een schoolreisje.

Vrede lijkt dichterbij in Afghanistan:

VN:Akkoord over pre-overgangsraad

GENEVE - De secretaris-generaal van de Verenigde Naties Boutros Boutros Ghali heeft vrijdag aangekondigd dat de partijen in Afghanistan het in principe eens zijn over de onmiddellijke instelling van een zogenoemde "pre-overgangsraad". Deze uit vijftien leden bestaande raad zal het land besturen tot er een interim-regering benoemd wordt, die Afghanistan naar vrije verkiezingen moet leiden.

Boutros Ghali zei dat de raad uit "onpartijdige personen" zal bestaan. Naar zijn zeggen zijn onderhandelingen gaande over de samenstelling van de raad en over afspraken voor de overgangsperiode. De VN-secretaris verklaarde tijdens een persconferentie in Geneve verder dat de Afghaanse partijen "zo snel mogelijk" een internationale conferentie willen beleggen over de oplossing van het Afghaanse conflict. Deze conferentie zal "binnen enkele weken gehouden geworden, maar de plaats is nog niet vastgesteld", aldus de secretaris-generaal.

De aankondiging volgt na maandenlange intensieve onderhandelingen van de speciale VN-gezant Benon Sevan met de regering in Kabul en de rivaliserende Islamitische verzetsstrijders, die al veertien jaar een burgeroorlog uitvechten, en de regering van de naburige landen. Donderdag meldde het Pakistaanse persbureau APP dat de raad nog voor het eind van deze maand Najibullah's regering zal vervangen en het land 45 dagen lang zal leiden tot er een interim-regering aantreedt die verkiezingen moet uitschrijven.

Afghaanse verzetsgroepen die hun bases in Pakistan hebben, reageerden vrijdag verschillend op de plannen voor het instellen van een pre-overgangsraad. Gematigde groepen verwelkomden de aankondiging van VN-secretaris-generaal Boutros Ghali, maar leiders van twee radicale groepen wezen het plan onmiddellijk van de hand. Volgens deze groepen zal de Afghaanse bevolking geen andere regering aanvaarden dan een die door het verzet is gevormd.

PIKA

Een bemiddelde fiancé

WAAROM WIL Curaçao toch zo graag zo snel mogelijk af van de andere eilanden wat Landsradio betreft? Okay, dat Curaçao al een tijd in scheiding ligt met haar officiële partners, hoeft niet meer te verbazen. Maar de snelheid waarmee nu alle juridische paden geëffend worden om met spoed vaarwel te kunnen zeggen, riekt wel verdacht veel naar een huwelijk waarbij een partij al jaren weet dat het toch niets meer zal worden en zich alvast stiekem gaat verloven met een ander.

De uitverkorene, bemiddelde *fiancé* (PTT Telecom) houdt zich tijdens het pijnlijke scheidingsproces nog keurig op de achtergrond. Intussen beginnen de kinderen van de overspelige moeder steeds luider te brullen dat ze geen vreemde vent in huis willen hebben. Zij hebben al lang gemerkt dat ma steeds vreemd gaat in Nederland en voelen aan hun water dat er straks een buitenlander de nieuwe papa komt spelen in eigen huis.

Die verloving is tot nu toe steeds ontkend door moeder Curaçao. "Nee, hoor kinderen, ik wil wel van je vader af omdat hij zo arm en lastig is, maar ik heb echt nog geen ander." Ze heeft weliswaar al een contract getekend dat ze zo snel mogelijk zal scheiden om met de nieuwe partner in zee te kunnen gaan, maar nee, "dat betekent allemaal nog niets".

Er bestaat volgens de minister van Telecommunicatie een hoop verwarring omtrent het hete hangijzer van de privatisering van Landsradio. Want, over privatisering en participatie - trouwen met een ander - hebben we het in deze fase nog helemaal niet. Hij deed het gisteren tijdens de Statenvergadering nog eens duidelijk uit de doeken: eerst en vooral decentralisatie, de boedelscheiding. "En dan pas gaan we praten over een nieuwe partner. Nu hebben we het daar nog niet over, kinderen."

Ennia aan de top

■*WILLEMSTAD — Gisteren bereikte het tweede Ennia-gebouw zijn hoogste punt. Bijna 45 jaar geleden begon de Ennia op Curaçao als bijkantoor van Ennia Nederland. Inmiddels telt het concern 160 medewerkers en wordt er een omzet van ruim 70 miljoen behaald.*

De groei van Ennia was in de afgelopen jaren dermate groot en de verwachtingen voor de toekomst zo positief dat besloten werd een tweede gebouw naast het huidige neer te zetten.

Directeur van Ennia Caribe Jaap Willemsen (rechts) en directeur van Betonbouw Co Kleyn poseren beiden vol trots voor 'hun' Ennia-gebouw.

Nederlandse omroep RVU behandelt probleemjongeren

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — De RVU (Radio Volksuniversiteit), de educatieve omroep in Nederland, gaat een viertal radioprogramma's produceren over Antilliaanse jongeren. Algemene doelstelling: "Verklaren waarom sommige Antilliaanse jongeren verkeerd terecht komen. Aangeven waar de knelpunten zijn en hoe de mogelijke oplossingen gevonden kunnen worden". Programmamaker Rienk Kamer heeft er de verantwoordelijkheid over. Hij zal voor de programma's behalve in Nederland ook in de Antillen en op Aruba opnamen maken.

De probleemstelling wordt door de RVU als volgt omschreven: "Zoals uit veel recente publicaties blijkt, kunnen sommige Antilliaanse jongeren hier in Nederland hun draai niet vinden. Zij denken het hier te kunnen gaan maken, maar dat blijkt dan tegen te vallen. De verveling slaat toe en een groot aantal van hen begeeft zich op het criminele pad".

De programmamaker verwijst naar de waarschuwing van de Amsterdamse hoofdcommissaris van politie Nordhjolt voor het ontstaan van een 'klasse van niets-kanslozen'. Hij doelde daarmee op allochtone jongeren, met name Antillianen en Marokkanen, die geen opleiding of baan hebben. Ze hebben geen enkel uitzicht op een normale maatschappelijke status.

De politie besteedt extra aandacht aan deze groep. Vooral in grote steden worden speciale activiteiten ontplooid voor hen. En in politiek-Den Haag ziet men het probleem. Sommigen zien een visumplicht voor Antilliaanse jongeren die naar Nederland willen reizen als een oplossing (vooral de CDA- en VVD-fractie in de Tweede Kamer, red.) Minister Hirsch Ballin van het Kabinet voor Antilliaanse en Arubaanse zaken heeft gezegd vooral op de eilanden zelf de arbeids- en scholingsomstandigheden te willen verbeteren.

SITUATIE NEDERLAND

Kamer van de RVU wil van de radioprogramma's van iedere een half uur maken. In de delen 1 en 2 aandacht voor de situatie in Nederland. Hij stelt daarna de volgende vragen: "Wat doen Antilliaanse jongeren als ze hier in Nederland zijn en teleurgesteld zijn ze? Wat doet de samenleving om de jongeren op te vangen? Wat doet de politie en de politiek?" Hij wil daarvoor deze jongere als voorbeeld nemen en hem vragen met wat voor ideeën hij naar Nederland kwam.

In het derde en vierde deel gaat de RVU in op de situatie in de Antillen. Kamer wil daarvoor met iemand terug naar zijn geboorte-eiland. Daar moet duidelijk worden waarom Antilliaanse jongeren niet in de Antillen blijven, maar naar Nederland trekken. In die fase stelt hij de volgende vragen: "Uit wat voor omgeving komen zij? Welke verhalen over Nederland worden daar verteld? Wat doet de Antilliaanse overheid aan het probleem? Is het begrijpelijk dat ze in Nederland ontsporen? En hoe is het te voorkomen?"

De educatieve omroep denkt daarbij aan de volgende gesprekspartners, personen en instanties: Antilliaanse jongeren en hun organisaties, de Nederlandse politie en die op Aruba en in de Antillen, de politieke partijen in Nederland en in de West, minister Hirsch Ballin en premier Liberia-Peters, ouders van 'ontspoorde' jongeren en onderwijsinstellingen in de Antillen.

De RVU denkt voor deze vier programma's van iedere dertig minuten 24 opnamedagen nodig te hebben.

Tebo: Rotstekeningen en kleur

VOOR DE DERDE maal is het werk van Sacha Thebaud te bezichtigen op Curaçao. In 1982 haalde Nicole Henriquez Thebaud voor het eerst naar Galerie Bloemhof nadat zij zijn werk op Haïti had leren kennen. Vorig jaar exposeerde hij in Gallery 86, waar ook gisteravond zijn laatste expositie geopend werd, weer door Nicole Tamsma-Henriquez. De expositie van Thebaud, of van Tebo zoals hij zijn schilderijen ondertekent, is deze keer verrassend anders dan de tentoonstelling van vorig jaar. Naast zijn bijenwasschilderijen heeft hij ook sculpturen meegebracht waarin het lijnenspel van zijn schilderijen een eigen leven leidt.

Thebaud begon zijn schilderscarrière met vliegers. Het spel van lijn en lucht, van wind en kleur fascineerde hem. De vliegers vlogen over zijn doeken en soms lieten ze los. Dat deed pijn, maar toonde een vrijheid, maakte een verlangen los. Thebaud gebruikt een techniek waarbij hij het canvasdoek beschildert met bijenwas die gemengd is met kleurstof. In die was worden de figuren ingekrast en die lijnen worden weer met kleur opgevuld. Het is een oude techniek die o.a. in Italië en door een Braziliaan gebruikt wordt. Hij leerde de Braziliaan kennen en nam deze techniek over.

Van de vliegers stapte Thebaud over op boten. Zijn vissersboten vertonen de zelfde felle kleuren als zijn vliegers, maar zij zijn meer aan het land of aan de zee gebonden. De boten gaven hem gelegenheid het lijnenspel van de netten verder uit te werken. Na de boten kwamen de mensen en de dieren, waarbij het lijnenspel met de haren gespeeld kon worden. Honderden lijnen getrokken in de was, wat tot een bijna abstracte vlakinvulling werd. Die lijnen vormden steeds meer de kern van het schilderij. Ze werden niet meer gebruikt om in te vullen of te omlijnen, maar de lijn geeft de vorm zelf aan. Uiteindelijk geeft hij mens en dier met slechts enkele lijnen aan. Een ruggegraat met de staart roept onmiddellijk zijn geliefde paarden op. En doordat een mens slechts met zo weinig lijn opgeroepen kan worden, kan nu ook hele menigte mensen een schilderij van Thebaud bevolken waar voorheen de rust en de enkeling zo kenmerkend was. De mensen en dieren op de laatste schilderijen van Thebaud lijken op de mensen en dieren zoals we die vinden in prehistorische grottekeningen of op oude Egyptische stenen tafelen. Het lijkt een eerste start van tekenkunst, maar het is een weg terug: Van veel naar alleen de essentie. Hoe weten archeologen zo zeker dat die indianentekeningen een eerste stap zijn? MIsschien zijn zij diezelfde weg teruggegaan?

Het bijzondere van deze laatste expositie van Thebaud is de combinatie. Op zijn schilderijen zijn vliegers en boten en mensen samen te vinden. Zijn verschillende periodes van werken worden verenigd. Soms zie je ze nog apart, de boten met de netten, zoals in nr.10, maar ze zijn verzoend geraakt. In nr. 12 vormen de maan, de vlieger, de zon en de boot, al een viereenheid. En waar mensen en dieren in nr.24 en nr.20 nog in grote getale aanwezig zijn, zijn ze in Happy Summer en The Goat tot enkele lijnen samengevat.

Die overvloed tegenover soberheid is ook terug te vinden in de sculpturen. Thebaud koos voor aluminium en brons. De vorm van het grondmateriaal speelt een belangrijke rol. De strakke lijnen van de driehoeken, de gladde ronde vorm van de halve platte schijf, ze komen terug in de tekening die in het metaal gekerfd is. Ook hier vliegers, mensen en vogels. Soms is op het brons de enkele zwarte lijn voldoende, maar op het aluminium worden de lijnen ook groen en rood en goud zonodig. De synthese die in zijn schilderijen begint, komt versterkt terug in zijn sculpturen, oud en nieuw, vast en bevlogen, soberheid en kleurenrijkdom, spel en ernst. Het is een tentoonstelling waar veel te zien is.

Sacha Tebo is in Gallery 86 in de Bloksteeg in Punda. Te bezichtigen tot 30 april 1992.

NEL CASIMIRI

Milieu-werkgroep consultatief mechanisme vergadert op Curaçao

WILLEMSTAD — De tweede werkgroep van het consultatief mechanisme, de Milieuwerkgroep is op 7 april op Curaçao met haar werkzaamheden begonnen. Het consultatief mechanisme is een samenwerkingsvorm tussen de landen van het Koninkrijk der Nederlanden en Venezuela. Het doel van de vergadering was het spreking van internationale verdragen op milieugebied die voor beide landen van belang zijn.

Voor Venezuela namen deel aan de vergadering: lic. Myriam Prado Briceño, adviseuse van het Departamento de Investigación Científica y Preservación del Medio Marino; ing. Marlene Arias van het Ministerio Ambiental y Recursos Naturales y Renovables; lic. S.S. Grisette Corvo van het Ministerio de Relaciones Exteriores de Venezuela, División Caribe en ing. Aurelio Guzmán, Gerencia Corporativa de Protección Integral, PDVSA.

Voor Aruba waren aanwezig: ing. J. Lopez, algemeen coördinator consultatief mechanisme voor Aruba; ing. G. Engelbrecht, directeur van het departement voor Milieuzaken en mr. F. Willemsen van het departement van Justitie.

Van Nederlandse zijde nam deel aan de besprekingen: P. Bergmeyer, hoofd Milieu- en Ladingzaken van het Directoraat-Generaal Scheepvaart en Maritieme Zaken van het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

De Nederlandse Antillen waren vertegenwoordigd door ir. Q. Richardson, hoofd Milieudienst Curaçao; ing. J. Ras, technisch ambtenaar Milieudienst; capt. R. Britt, waarnemend hoofd Scheepvaart Inspectie en mr. X. Rojer van het departement van Volksgezondheid en Milieuhygiëne.

Als voorzitter van de vergadering fungeerde ir. Richardson, die tevens de coördinator van deze werkgroep is. Bij de openingsplechtigheid waren tevens aanwezig: R. Isa, lid en algemeen coördinator voor de Nederlandse Antillen, en ing. Juan Lopez, algemeen coördinator voor Aruba.

De vergadering werd gehouden in de vergaderzaal van het Bureau Buitenlandse Betrekkingen van de Nederlandse Antillen in Fort Amsterdam en wel op 7 en 8 april. Aan het einde van de besprekingen werd een conceptrapport goedgekeurd met actiepunten voor de volgende bijeenkomst die in Venezuela zal plaatsvinden. Tijdens deze vergadering werd een stabiele basis gelegd voor concrete samenwerking tussen beide landen.

Pabien, gezag!

■*WILLEMSTAD — De eerste burger van Curaçao, gezaghebber Elmer, 'Kadè' Wilsoe, is vandaag jarig. Hij is 49 jaar jong geworden. De gezag heeft moeilijke dagen achter de rug maar toonde aan dat klein maar dapper in zijn geval zeker opgaat. Hij verdient daarom vandaag een extra stevige abraso. Pabien, namens alle medewerkers van de Amigoe!*

WILLEMSTAD — De huisvestingssituatie op St. Maarten was een van de belangrijkste overlegpunten tijdens het bezoek eind maart van gedeputeerde René Richardson uit St. Maarten aan Nederland. In dat kader overhandigde hij aan KabNa-directeur drs. Frits Palm een exemplaar van het rapport over dit onderwerp, dat door een team van deskundigen is opgesteld.

Het rapport bevat een korte uiteenzetting van de huisvestingssituatie op St. Maarten en een beschrijving van een aantal karakteristieke elementen ervan. Het management team doet de aanbeveling om per jaar 200 tot 400 huizen te bouwen om tegemoet te komen aan de dringende behoefte aan adequate huisvesting op het eiland.

Verder worden er in het rapport enkele aanbevelingen omtrent financiële, bestuurlijke en organisatorische aspecten gedaan. In het rapport is tevens het belang benadrukt van de bijstand uit Nederland gedurende de komende jaren voor een consistent en effectief huisvestingsbeleid alsmede bij de medefinanciering van de huisvestingsprogramma's.

Conferentie medisch adviescollege in ITC

WILLEMSTAD — Ruim tweehonderd buitenlandse bezoekers worden er verwacht op de 37ste jaarlijkse conferentie van de Commonwealth Caribbean Medical Research Council (CCMRC), die voor het eerst op Curaçao wordt gehouden en wel van 22-25 april aanstaande in het International Trade Center.

In 1956 werd de CCMRC opgezet als een permanente adviescommissie voor medisch onderzoek in de Brits-Caribische eilanden. In 1972 kreeg deze commissie de verantwoordelijkheid voor de 'conferentie van ministers van volksgezondheid' van de regio. De commissie promoveert en ondersteunt onderzoek dat relevant is voor de gezondheidsproblemen in de regio.

Via de 'conferentie van ministers' geeft het ook advies aan participerende overheden over zaken die betrekking hebben op medisch onderzoek, met inbegrip van de behoeften en prioriteiten van de regio.

Sinds 1956 houdt de commissie een jaarlijkse wetenschappelijke bijeenkomst, waarbij onderzoekers van het Caribisch gebied studies, die op een competitieve wijze zijn geselecteerd, presenteren. Deze studies hebben betrekking op alle aspecten van de gezondheidszorg, met inbegrip van onderzoek op het gebied van biomedica, het klinisch veld, gezondheidsinstellingen etc. Op de bijeenkomst van dit jaar, die voor het eerst buiten de Brits-Caribische eilanden wordt gehouden, zijn er onder andere vier 'papers' van Curaçaose deelnemers en posterpresentaties van de GGD (2), het Thorax Centrum (4) en het Landslaboratorium (4).

In de Exhibition Hall van het ITC zal ook een expositie worden ingericht van medische hulpmiddelen en farmaceutische produkten, teneinde de buitenlandse deelnemers gelegenheid te geven kennis te maken met de mogelijkheden die Curaçao op dit gebied te bieden heeft en contacten te leggen met producenten en leveranciers.

Een organisatiecomité bestaande uit vertegenwoordigers van de GGD, de Universiteit van de Nederlandse Antillen en de lokale afdeling van het Caribbean Institute for Perinatology (CIP), is druk bezig met de laatste voorbereidingen voor de conferentie. De conferentie is gericht op alle professionelen werkzaam op het gebied van de gezondheidszorg of met raakvlakken met de gezondheidszorg.

Vanaf 20 april kan er worden ingeschreven bij het ITC, terwijl geïnteresseerden vooraf contact op kunnen nemen met Joyce O'Niel van de GGD (tel.: 625800). De inschrijving is gratis, maar gezien de plaatsruimte beperkt. Op woensdag 22 april is de officiële opening in Centro Pro Arte met toespraken van de gedeputeerde en minister van volksgezondheid, de voorzitter van CCMRC Kenneth Stuart, van de PAHO-vertegenwoordiger in Washington George Alleyne en het hoofd van de GGD dr. Mac Kibbelaar. Op 23 april zijn er wetenschappelijke sessies van de CCMRC in het ITC en van de CIP in de UNA.

De conferentie wordt op 24 en 25 april voortgezet met lezingen en workshops in het ITC en een afscheidsfeest op de patio van de GGD te Zaquito. Diverse afgevaardigden uit Curaçao hebben in de afgelopen jaren de bijeenkomsten van deze Caribische organisatie bezocht en daar waardevolle contacten gelegd. Tijdens een van deze conferenties heeft minister Stanley Inderson aangeboden de bijeenkomst van dit jaar op Curacao te houden, waarmee akkoord werd gegaan.

L. Larmonie

WILLEMSTAD — Lucien Larmonie wordt met ingang van 1 augustus 1992 benoemd tot staffunctionaris voor de basisonderwijsscholen van de stichting R.K. Schoolbestuur.

Lucien Larmonie is sedert 1970 in dienst van het r.k. onderwijs. Sinsds 1975 is hij hoofd van de Margarethaschool te Janwé.

"Privatisering telecommunicatie niet aan orde"

Staten niet ontvankelijk voor kritiek; meerderheid accepteert decentralisatie

WILLEMSTAD — Met zeventien stemmen voor en drie stemmen tegen hebben de Statenleden zich gisteren met een ruime meerderheid achter de decentralisatiewetgeving voor de telecommunicatie geschaard. Daarmee is de deur voor de respectievelijke eilanden geopend voor eventuele nieuwe partners. Voor Curaçao betekent dit integratie van Landsradio en Setel en daarna privatisering en participatie met PTT Telecom.

De drie tegenstemmers - Don Martina (MAN), Chin Behilia (Nos Patria) en Leo Chance (SPA) - zeggen grote bezwaren te hebben tegen de wijze waarop de Landsregering wil decentraliseren. De MAN noemt het zelfs een staaltje van onzorgvuldigheid en onbehoorlijk bestuur.

Martina: "Wij hebben op zich niets tegen decentralisatie, maar wel tegen een slordige uitwerking daarvan." Als voorbeeld noemt de MAN-leider de kleine eilandjes Saba en St. Eustatius, die volgens hem de decentralisatie 'door de strot geduwd krijgen'. "Zij krijgen bevoegdheden op het gebied van het interinsulair telecommunicatieverkeer, terwijl zij voor hun lokale telefoonverkeer aangewezen zijn op St. Maarten." Dat moet volgens Martina eerst geregeld worden voordat er gestemd gaat worden over de decentralisatiewetgeving.

Will Johnson (WIPM, Saba) vraagt zich af wat er gebeurt als een eiland tekenen geeft dat het geen zin heeft in een eilandelijke overname van Landsradio. Als voorbeeld noemt hij St. Eustatius. Hierover bestaat nog geen duidelijkheid. Hoewel er over en weer gepraat wordt met de kleine eilandjes, is er, zo geeft minister De Paula toe, nog geen antwoord gekomen van Saba en St. Eustatia op de vraag wat men denkt over het decentralisatieproces.

WEGGESTEMD

Een verzoek van de MAN en Nos Patria om uitstel van behandeling werd weggestemd. Een meerderheid van de Statenleden is niet van mening dat er nog onvoldoende informatie is verstrekt aan de bevolking en dat de eilanden nog onvoldoende voorbereid zijn op een eigen beheer van de telecommunicatie.

"Waar hebben we het eigenlijk over als we over decentralisatie spreken?" vroeg onafhankelijk Statenlid Winston Lourens zich af, die zich naar aanleiding van juist deze kwestie heeft afgescheiden van de MAN-partij.

Volgens hem kan al tijdenlang een middelpuntvliedende trend bespeurd worden op de Antillen. "We willen van het centrum, lees de Landsregering, af." Wat hem betreft staat de gehele decentralisatie van de Landsradio in het teken van de nieuwe staatkundige structuur: de afscheiding van Curaçao van de Antillen. Lourens: "Decentralisatie is geen doel op zich. Het is een middel om tot een efficiëntere overheid te komen."

De vertegenwoordigers in de Staten van St. Maarten - afgezien van Leo Chance - zeiden over het algemeen nogal ingenomen te zijn met de verschuiving van Landsradio van lands- naar eilandsniveau. De Weever (DP St. Maarten): "Dit biedt ons de mogelijkheid om een eigen koers te varen. We zullen in de toekomst sneller kunnen inspelen op de ontwikkelingen in de telecommunicatie."

Landsradio zal worden opgedeeld in vijf eilandelijke parten, wat betekent dat de economische waarde van de totale infrastructuur zal moeten worden bepaald. Elk eiland koopt dan als het ware haar aandeel op grond van deze waardebepaling, die overigens nog niet is afgerond. Er is een speciale commissie benoemd, waarin onder meer MCB-directeur Capriles en ex-premier Pourier zitting nemen. Over een raming zegt minister van Telecommunicatie De Paula geen uitspraken te willen doen "uit strategische overwegingen". Wel is al bekend dat de boekwaarde van de telecommunicatie-apparatuur per ultimo 1989 circa 40 miljoen gulden beloopt.

De financiële afwikkeling, de boedelscheiding, baart nogal wat zorgen, zo bleek gisteren tijdens het Statendebat. Vooral de term 'budgetneutraliteit' blijkt nogal verwarrend. De MAN wijst in dit verband op het advies van de Raad van Advies, die meent 'dat bij plannen tot decentralisatie eerst moet worden nagegaan of die herverdeling wel doelmatig is'. Want, als eenmaal is besloten tot decentralisatie, dan zullen alle - ook de financieel onwenselijke - consequenties door het Land moeten worden aanvaard, zo stelt de Raad.

Als een rode draad liep door het debat de kwestie van de privatisering van de gedecentraliseerde Landsradio. Meerdere malen wezen zowel minister De Paula als Statenvoorzitter McWilliam de sprekers op de 'irrelevantie' van dit onderwerp. De Paula: "Nu is decentralisatie aan de orde en dat wordt behandeld op landsniveau. Pas daarna zal er op eilandsniveau worden gesproken over de volgende stappen, namelijk integratie en privatisering", daarmee de wind uit de zeilen nemend van de tegenstanders van de voorgenomen participatie van PTT Telecom in Curtel N.V.

Een aantal van die tegenstanders bevonden zich op de publieke tribune. Daar zaten leden van de vakbond STTK en voorzitter van de Kamara Sindikal Errol Cova. De vakbond van werknemers in de Telecommunicatie heeft al laten weten tot actie te zullen overgaan. Daar is donderdag al een begin mee gemaakt. Ruim zestig leden lieten hun ongenoegen over 'het negeren van de protesten' blijken middels een walkout.

Ewald Ong-A-Kwie

"Curaçao heeft geld"

Ong-A-Kwie wil oprichting human resources instituut

WILLEMSTAD — Ewald Ong-A-Kwie, directeur van Catapult Project Development Inc., ontvouwde gisteren concrete plannen voor de oprichting van een professioneel instituut voor human resources. Niet alleen plannen voor het instituut zelf, maar ook voor de financiering ervan. Want dat is vaak de 'bottleneck' bij dergelijke initiatieven. Ong-A-Kwie kon zijn publiek echter met stelligheid verzekeren: "Curaçao heeft geld"

De ontwikkeling van de *human resources* is volgens de initiatiefnemer bittere noodzaak op Curaçao. "We moeten de bevolking van Curaçao de gelegenheid geven om zichzelf optimaal te ontwikkelen. In veel bedrijven ontbreekt vaak de kennis, de opleiding en de ervaring zodat buitenlanders hier naar toe moeten komen om die gaten te vullen. Maar dat is niet nodig! We kunnen het zelf ook".

Daarom stelt hij voor dat er een professioneel geleid instituut komt, met mensen aan de leiding van Antilliaanse afkomst. Elke Curaçaoënaar zou toegang tot dit instituut moeten hebben, ongeacht ras, kleur, godsdienst of wat dan ook.

De financiering van dit grootse project heeft Ong-A-Kwie al tot in de puntjes uitgewerkt. In de eerste plaats stelt hij voor dat van de 27 miljoen gulden crisisheffing, die nu op de centrale bank ligt, tien miljoen als eenmalige bijdrage naar het instituut voor de ontwikkeling van *human resources* gaat.

In de tweede plaats denkt hij aan een jaarlijkse bijdrage van zowel werknemers als werkgevers. Deze bijdrage komt in de plaats van de jaarlijkse afdracht aan het fonds dat acht jaar geleden in het leven werd geroepen om werknemers bij faillissementen uit te kunnen betalen. In dit fonds zit nu een bedrag van ongeveer zes miljoen gulden.

In de economisch slechte jaren tachtig heeft het fonds een paar keer moeten uitkeren; in totaal beliepen de uitkeringen een bedrag van circa twee miljoen gulden. Gezien de huidige economische opbloei voorziet Ong-A-Kwie in de nabije toekomst geen al te grote uitbetalingen. Om die reden stelt hij voor het fonds te laten voor wat het is. In geval van nood is er altijd voldoende geld beschikbaar om uit te keren. De afdracht van veertig gulden per werknemer per jaar wil hij echter behouden, alleen gaat dat geld nu in het fonds voor het *human resources* instituut.

Werd de veertig gulden tot nog toe alleen door de werkgevers in de particuliere sector afgedragen, Ong-A-Kwie presenteerde het voorstel om nu ook de overheid en de werknemers zelf die veertig gulden per jaar te laten betalen. Dat komt volgens hem neer op een minimale bijdrage van twee cent per uur. Als al deze partijen hun steentje bijdragen, is er jaarlijks ruim drie miljoen gulden beschikbaar om het instituut te onderhouden en er ook inhoud aan te geven.

De laatste stap in Ong-A-Kwies financieringsplan is een verdubbeling van de twee bedragen (tien miljoen eenmalige bijdrage en drie miljoen jaarlijks) door Nederland of de EEG. "We komen niet als bedelaars om geld smeken. Nee, we komen met dertien miljoen gulden en vragen of zij hetzelfde bedrag willen geven, zodat we samen aan de ontwikkeling van de zo dringend noodzakelijke kennis en ervaring op Curaçao kunnen gaan werken". De verdubbeling van de jaarlijkse bijdrage zou dan voor een te voren afgesproken periode kunnen gelden. "Op deze manier dwingen we respect af".

Uit gesprekken met vakbonden, werkgeversorganisaties en politici is de initiatiefnemer gebleken dat men positief tegenover dit plan staat. Hij laat dan ook de bekende Feyenoord-slogan 'geen woorden maar daden' horen. "Laten we ophouden met praten, maar de handen uit de mouwen steken. We kunnen niet langer wachten, het is bijna twaalf uur, hoogste tijd om iets te doen aan de ontwikkeling van Curaçao".

T.a.v. krijgsmacht op Anillen

Ministerie van defensie zet 'spelregels' uiteen

DEN HAAG — In antwoord op vragen in de Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft het ministerie van Defensie helderheid over de inzet van de Nederlandse krijgsmacht in de Nederlandse Antillen en Aruba. Tijdens het beleidsdebat over de begroting van Defensie voor 1992 kwam dit afgelopen week, natuurlijk vanwege de onregelmatigheden op Curaçao vorig weekend, aan de orde. Staatssecretaris B. van Voorts tot Voorst van Defensie nam de schriftelijke antwoorden voor zijn rekening.

Nederland heeft in het Statuut de verplichting op zich genomen de externe veiligheid van de Antillen en Aruba te waarborgen. De krijgsmacht dient niet als substituut voor civiele diensten. Maar de aanwezig militaire middelen kunnen worden ingezet voor incidentele behoeften in de civiele sfeer.

Eerste Kamerlid H.G. Barendregt van de SGP stelde dinsdag jongstleden vragen over de inzet van de krijgsmacht in de Antillen. Het officiële antwoord luidt als volgt: "Evenals in Nederland berust de handhaving van interne orde en rust binnen de Antillen en Aruba bij de daarvoor verantwoordelijke burgerlijke autoriteiten. Zoals ook in Nederland het geval is, kunnen die een beroep doen op de krijgsmacht in de ordehandhaving ernstig in het gedrang komt".

De in dat geval te volgen procedure is dan: "De regering van de Antillen of Aruba doet dan een beroep op bijstand aan de betreffende gouverneur die dat verzoek doorgeeft aan de koninkrijksministerraad. In spoedeisende gevallen beslist de minister van defensie (R. ter Beek) vervolgens namens de koninkrijksministerraad doch niet dan nadat Algemene Zaken (R. Lubbers), Buitenlandse Zaken (H. van den Broek) en het kabinet voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse zaken (E. Hirsch Ballin) daarin zijn gekend.

Het schriftelijke antwoord eindigt aldus: "Die beslissing kan leiden tot een machtiging aan de betrokken gouverneur om in het kader van de verzochte bijstand te beschikken over de Nederlandse krijgsmacht die daar aanwezig is".

Op 30 maart jongstleden kondigde minister Ter Beek van Defensie tijdens een lezing over aanpassingen in de Defensienota aan, dat de krijgsmacht nooit meer zelfstandig zou optreden. Hij maakte toen wel een uitzondering voor de Antillen en Aruba. Vrijdagavond 3 april vroeg gouverneur mr. Jaime Saleh aan de koninkrijksregering in Den Haag om militaire bijstand. Zijn verzoek werd ingewilligd.

Bernadina (LRD): 'Niet flexibel'

"Landsradio ontbeert een goed management"

WILLEMSTAD — "We functioneren inderdaad niet optimaal". Landsradio-directeur Bernadina zegt evenwel dat de huidige werkonderbrekingen van de STTK - voor een groot deel technici van Landsradio - geen effect hebben op het internationale telecommunicatieverkeer. "We hebben met de stafleden een draaiboek opgesteld, dat voorziet in het snel verhelpen van problemen bij afwezigheid van de technici."

De verhouding met zijn personeel is er niet beter op geworden nadat een deel van de werknemers zich verenigde in de vakbond STTK, erkent hij. Volgens Bernadina, die zegt zich 'doodmoe' te voelen, is er sindsdien sprake van twee kampen: de voor- en de tegenstanders van participatie van PTT Telecom in het toekomstige Curtel N.V., dat een samensmelting is van Landsradio en Setel N.V.

"Het is onrustig bij Landsradio. De motivatie om te werken ontbreekt." De directeur zegt daar heel weinig aan te kunnen doen. Hij heeft wel eens gesproken met de actievoerders, maar voelt zich niet geroepen om zich al te vaak in hun midden te begeven.

Onlangs was hij aanwezig bij het gesprek dat - na lang aandringen - plaatsvond tussen minister De Paula en de STTK'ers. Daar is afgesproken dat als de gestaakte uren van het salaris zal worden afgetrokken, er eerst overlegd zal worden. Er is wel een brief naar de loonadministratie verzonden waarin de uren en namen van de stakers vermeld staan, zegt Bernadina, maar dat betekent nog niet dat het geld ook inderdaad in mindering wordt gebracht op het april-salaris. "Daar wachten we echt mee totdat die beslissing is gevallen."

De Landsradio-directeur zegt wel enig begrip te kunnen opbrengen voor de bezwaren van het actievoerende personeel. "Maar wat kan ik zeggen. Ik wordt betaald om het standpunt van de regering in te nemen." Hij kan er inkomen dat de STTK om meer informatie schreeuwt. "Er is naar mijn mening nog onvoldoende inlichting verstrekt."

Hij gelooft heilig in participatie in Landsradio omdat het overheidsbedrijf elke flexibiliteit mist. "In de top van het bedrijf missen we mensen. Het ontbreekt aan een goed management." Een derde argument om tot privatisering en deelname van een buitenlands telecommunicatiebedrijf is volgens hem gelegen in de uitbouw van de diensten door investeringen. "We hebben eenvoudigweg zelf het geld niet."

Bernadina denkt dat de belabberde deviezenpositie van het eiland een belangrijke factor is geweest om te komen tot 49 procent deelname van PTT Telecom. "Zo krijgen we het meeste geld binnen, maar behouden toch zelf het meerderheidsaandeel."

Dat de overheid met een Nederlands bedrijf in zee wil gaan, lijkt hem logisch. "Nu al is de structuur van Landsradio gebaseerd op de PTT-discipline. We werken al tijden met PTT-managers." Bovendien is er volgens hem jaren geleden een onderzoek naar privatisering op St. Maarten verricht waarbij vijf internationale telecommunicatiebedrijven werden vergeleken. Toen kwam PTT Telecom als beste uit de bus. Ook wil hij wijzen op de koninkrijksband met Nederland. "Het is toch niet zo vreemd dat wij kiezen voor een bedrijf dat letterlijk en figuurlijk onze taal spreekt?"

Regionale conferentie volwassenen-educatie

WILLEMSTAD — De driejaarlijkse assemblee/conferentie over volwasseneneducatie voor zelfvoorziening van CARCAE (Caribbean Regional Council for Adult Education) zal dit keer van 11 tot en met 17 april in het Las Palmas Hotel op Curaçao worden gehouden.

De hoofdsprekers zullen zich buigen over de belangrijke regionale thema's die volwasseneneducatie betreffen, te weten: alfabetisme, communicatie, voorbereiding van speciale groepen, economie en programma's voor onderwijs op afstand.

Tijdens de workshopsessies en bezoeken aan lokale projecten zullen de deelnemers aan de conferentie discussies voeren over deze onderwerpen en voorstellen doen voor gericht te ondernemen acties op lokaal en regionaal niveau. Bij deze regionale organisatie voor volwasseneneducatie zijn inmiddels al 21 lidstaten aangesloten.

Circa 75 vertegenwoordigers van diverse regiolanden zijn in de afgelopen dagen reeds op Curacao gearriveerd, onder andere de CARCAE-voorzitster Claudia Harvey en -penningmeesteres dr. Edris Bird.

PAC wil praten met Pretoria

KAAPSTAD - Het radicale Pan Afrikaanse congres PAC, dat tot nu weigert mee te doen aan de [illegible] meerpartijen-democratie in Zuid-Afrika, is van plan [illegible] met [illegible].

Die [illegible] plaatsvinden in Nigeria dat heeft [illegible] PAC, [illegible] bekend[illegible] de Zuid-afrikaanse Persassociatie (Sapa) zei Makwetu tijdens een vergadering van het PAC in Umtata dat de bijeenkomst wordt georganiseerd door president Ibrahim Babangida van Nigeria, de voorzitter van de Organisatie voor Afrikaanse eenheid (OAE).

Ook Buthelezi wil mee gaan praten over de nieuwe grondwet. De leider van de Zulu-beweging Inkatha heeft dit laten weten.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
100.

ALARMCENTRALE
115.

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

BIOSCOPEN
zaterdag
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Frankie & Johnny** (comedy/drama, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Grand Canyon** drama, 18 jr.).
zondag
DRIVE-IN: 21.00 uur **Frankie & Johnny** (comedy/drama, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Grand Canyon** drama, 18 jr.).

****

WACHTREGELING DOKTOREN
(zaterdag en zondag van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter G.R. van Trigt, Professor Lorentzstraat 2-A, tel.: 28337.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter J. Tromp via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: Santa Maria, Santa Cruz 52-D (Santa Cruz). Tel.: 35585.
Pariba di brug: San Nicolas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas), tel.: 45712.

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale, tel.: 115, op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA

P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720.
Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 19.00 Special; 19.24 Style with Elsa Klensch; 19.44 Big Story; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 Prime News; 21.55 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.20 Special; 18.50 Man Alive; 19.30 Showtime; 20.30 Special; 21.30 Basketball; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

****

ZONDAG
DIVERSEN
PAASCONCERT: 11.30 uur in de protestantse kerk van Oranjestad.

MATER DEI HUISHOUDSCHOOL: 11.00-13.00 uur koffiemorgen/Mooienmarkt - Oranjestad.

ARUBA SECRETARIES ASSOCIATION (ASA): 10.00 uur alg. ledenvergadering -kantoor Dakota Shopping Paradise.

SPORT
SOFTBAL
(ASB)
Caribe Ballpark:
10.00 uur (Wat.) Amstel Beers vs Hubo/Hooiberg Rebels; 12.00 uur (Wat.) Amstel Beers vs Fur. Out Center; 14.00 uur (Wat.) Lee Tai Trading vs Frank Party Service.
Duracell-terrein:
10.00 uur (Wat.) Saliña Sluggers vs CHS Giants; 12.00 uur (Flam.) Seguros Laclé vs Kool-Aid; 14.00uur (Flam.) Kool-Aid vs ABN-AMRO Bank; 16.00 uur (Flam.) ABN-AMRO Bank vs Plymouth/Coca Cola.

VOETBAL: 20.00 uur Costa Rica vs RCA/Shell Barlock - RCA-centrum te Solito.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09 00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09 00-12 30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur belijdenisdienst o.l.v. ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

****

Greenpeace-leden vier dagen lang in Oranjestad

ORANJESTAD — Twee vertegenwoordigers van Greenpeace International zijn de afgelopen week van zondag- tot en met donderdagmiddag op Aruba geweest. Naast een drie uur durend gesprek met natuurvereniging Stimaruba hebben de twee Nederlanders hun ogen en oren goed de kost gegeven. De Greenpeace-vertegenwoordigers zijn na hun bezoek 'nog meer' geïnteresseerd geraakt in de olieraffinaderij, het rapport van de Grondmij en de overdrachtsdokumenten. Ook is gepraat over uitwisseling van milieu-informatie op grote schaal om een systeem te ontwerpen voor legalisatie van ruimtelijke ordening, milieu en natuur.

"Nederlandse juristen van Greenpeace gaan nu grondig onderzoeken of de overdracht van het Lago-terrein en de daarbij behorende faciliteiten wel op een formele wijze heeft plaatsgevonden", aldus Stimaruba-secretaris Milton Ponson. Hij voegde daar aan toe dat de Arubaanse overheid de werkzaamheden van deze vereniging niet moet onderschatten. "Het is een grote organisatie die fel kan worden als er sprake is van milieubedreiging".

In een brief aan Greenpeace schreef Stimaruba dat er in de afgelopen jaren ernstige fouten op Aruba zijn gemaakt. Wat het toerisme betreft zijn er teveel hotels met overheidsgaranties gebouwd. Hierdoor is ook nog eens een overcapaciteit aan hotelkamers ontstaan en de noodzaak van import van duizenden gastarbeiders. Verder is er sprake van een explosieve bevolkingsaanwas en een niet daarop afgestemd volkshuisvestingsbeleid. Op Aruba bestaat geen wetgeving ruimtelijke ordening, natuur en milieubeheer, natuurbescherming en administratief recht.

Dat betekent de bouw van duizenden volkswoningen gefinancierd met Nederlandse ontwikkelingsgelden, zonder deugdelijke planning, overleg en inspraak. Dit heeft catastrofale gevolgen voor natuur, en milieu. Door onvoldoende inzicht, aandacht en steun aan een eigen lokale economische ontwikkeling (landbouw, veeteelt, visserij) wordt een economische monocultuur gecreëerd die een duurzame sociaal economische ontwikkeling uitsluit. Het huidig, bevroren, ruimtelijk ontwikkelingsplan moet zo snel mogelijk een functioneel wettelijk raamwerk krijgen zodat een integraal ontwikkelingsplan kan worden samengesteld.

Greenpeace reageerde snel op deze brief: "Zeer aandachtig hebben wij kennis genomen over de bedreigingen van Aruba door de sterke en ongecontroleerde groei van de woningbouw. Als internationale milieuorganisatie zijn wij zeer geïnteresseerd in de milieubedreigingen die overal op de wereld plaatsvinden en zo ook op het eiland Aruba".

In een gesprek met Alex Lie (DEA) en Milton Ponson wordt duidelijk dat internationale samenwerking hard nodig is. "We hebben alle aandacht van Greenpeace. Nu moet, naast de Arubaanse ministerraad, nog gewerkt worden aan de Nederlandse regering. En die zit ver weg. Zolang Aruba daar niet op de voorpagina's van de landelijke dagbladen staat, zal niemand zich druk maken. Aruba is in Europa nog steeds het tropische eilandje met de mooie witte stranden en de blauwe zee. Nou, ze moesten eens weten wat hier allemaal met het milieu en de natuur gebeurt."

Om nog beter naar buiten te treden en zich samen sterk te maken heeft de vereniging Stimaruba een werkgroep 'Natuur en Woonomgeving' opgericht. Deze heeft als doel om kaalslag op bouwpercelen te voorkomen door aanpassing van de milieuwetgeving. In veel gevallen gaat het om gebieden met typisch Arubaanse planten, bomen, vogels en dieren die beschermd worden door de wet. Maar volgens Stimaruba wordt "gewoon wat aangerotzooid in de gebieden waarin deze planten en dieren leven". Als er geen wijziging komt dan zal er in de toekomst niks meer van deze flora en fauna overblijven.

"Dat Aruba een woningtekort heeft is een feit. Maar we kunnen niet blindelings alle terreinen kaal maken zonder eerst te onderzoeken op welke plaatsen gebouwd kan worden zonder veel schade aan te richten." De werkgroep heeft een brief naar de Nederlandse regering gestuurd over kaalslag. Zij doet een voorstel om te voorkomen dat in de toekomst onnodig schade aangericht voor bouwwoningen en commerciële projecten. "Ook een gesprek met de Arubaanse ministerraad is van essentieel belang. Vooral nu blijkt dat de Nederlandse overheid, ondanks onze brieven, toch goedkeuring blijft geven aan woningbouwprojekten die de vernietiging van het natuurlijk landschap inhouden."

Verschillende organisaties gaan in toekomst samenwerken en hopen een 'Groen Front' op te richten met alle milieuorganisaties op de vijf Antilliaanse eilanden. Vorig jaar werden brieven gestuurd naar Greenpeace en de stichting Natuur en Milieu in Nederland. Het bezoek van Greenpeace afgelopen week aan Aruba is het resultaat van de correspondentie die ontstond.

Er zijn besprekingen gevoerd over uitwisseling van informatie op grote schaal (milieuonderwerpen) onder meer om te komen tot een systeem voor legalisatie van ruimtelijke ordening, milieu en natuur. Er is een brief binnengekomen van de stichting Natuur en Milieu waarin een voorstel wordt gedaan dat alle milieuorganisaties op de Nederlandse Antillen en Aruba samen gaan werken om een publieke presentatie te houden voor de media op Aruba, de Nederlandse Antillen en Nederland. Door middel daarvan kunnen organisaties op de zes eilanden en in Nederland samenwerken aan milieuonderwerpen in het Koninkrijk en een orgaan oprichten.

Croes valt politie aan

ORANJESTAD — Minister van justitie, mr. Hendrik Croes reageerde op de verklaring van AHATA-voorzitter Ed Malone dat de politie nog steeds niet opgetreedt tegen timesharing-verkopers, de zogenaamde 'OPC-ers'. Onlangs werd een wet aangenomen 'tegen het openbaar verkopen van timesharing.

Croes heeft zijn bezorgdheid over deze gang van zaken kenbaar gemaakt aan commissaris van politie, Lucas Rasmijn. Door het niet optreden van de politie wordt duidelijk de indruk gewekt dat met twee maten wordt gemeten. Dit kan volgens de bewindsman niet worden toegestaan. "Ik verwacht dat de commissaris tijdens de vergadering met zijn staf mijn bezorgdheid en onvrede over deze zaken kenbaar zal maken", aldus Croes tijdens de wekelijke persconferentie.

Hij hoopt dat de politie n[illegible] "deze duidelijke taal" d[illegible] nodige voorzieningen zal treffen om de nieuwe timeshare-wet toe te passen. Op de vraag van de media waarom de strandpolitie niet optreedt, antwoordde de minister dat "deze mannen de taak van 'beachbum' rustig kunnen laten vallen en in plaats daarvan hun werk moeten doen".

Volgens Chido Maduro, voorzitter van de politievakbond (SPA), wordt door de verklaring van de minister een brevet van onvermogen aan de commissaris van politie gegeven. De vakbond is het niet eens met de uitlatingen van de bewindsman "omdat iedere politieman naar de letter van de wet leeft en optreedt". De SPA gaat de uitlatingen van Croes met de commissaris analiseren om er achter te komen waarom de minister zover is gegaan met zijn uitspraken.

Nieuw onderzoek naar heliport

ORANJESTAD — De regering gaat een onderzoek instellen naar de vestiging van het bedrijf 'Happy Island Helicopters NV' nabij de Bubaliplas. Hiertegen zijn nog al wat bezwaren gekomen ondermeer van Stimaruba en AHATA.

Minister van publieke werken, Charro Kelly: "Nu er zoveel klachten zijn, zal de regering haar toestemming gaan herwaarderen". Hij zette uiteen dat verschillende andere lokaties werden bestudeerd voordat de huidige plaats werd aangewezen. Het helikopterbedrijf wilde een landingsplaats vlakbij het hospitaal maar dat werd door de overheid afgewezen. Het bedrijf heeft verklaard dat de helikopter geen geluid of enige ander overlast zal veroorzaken.

Minister Kelly heeft Domeinbeheer opdracht gegeven na te gaan of een andere plaats mogelijk is voor de heliport. Verder merkte hij op dat er is gebouwd zonder dat het bedrijf over de benodigde vergunning beschikte. "De overheid zal de voor- en nadelen opnieuw bezien om een definitieve beslissing te kunnen nemen", aldus minister Charro Kelly.

Officieel einde van relatie Lago-Aruba

ORANJESTAD — Door de ondertekening van het contract kwam gistermiddag officieel een einde aan de Lago periode op Aruba, die ruim 65 jaar heeft geduurd. Premier Oduber zette het belang van Lago in die jaren nog eens uiteen terwijl Lago President S.R. Bengtston de prettige verhouding benadrukte die er ooit met Aruba was. "Lago is altijd een goed burger van Aruba geweest, heeft steeds aan haar verplichtingen voldaan en heeft in belangrijke mate aan de ontwikkelingen op velerlei gebied bijgedragen".

In tegenwoordigheid van leden van de ministerraad en autoriteiten waaronder de statenleden, waarbij de oppositiepartij ontbrak, haalde premier Nelson Oduber het belang van de Lago voor Aruba aan. "Met 440.000 barrels per dag is dit bedrijf uitgegroeid tot de grootste raffinaderij ter wereld. Tijdens de topjaren vonden ruim zevenduizend mensen werk bij Lago. Tussen de verschillende regeringen van Aruba en Lago hebben altijd uitstekende relaties bestaan. Het was dan ook te betreuren dat in 1985 door de economische situatie Lago besloot haar poorten te sluiten. Een zware klap voor Aruba waardoor veertig procent van de inkomsten wegviel. Na het sluiten van Lago begon een nieuwe periode, waarin Aruba de slag te boven kwam", aldus de premier. Hij dankte de Lago en het onderhandelingsteam dat het contract tot stand bracht.

Lago-President Bengtson sprak de voldoening uit dat een overeenkomst met Aruba kon worden bereikt. "Wij zijn er trots op, dat wij vele jaren een van de belangrijkste partners van en voor Aruba mochten zijn", aldus Bengtson. Hij hoopt dat Esso Petrolera dit werk met haar verkoopafdeling zal blijven voortzetten.

Het contract houdt in dat Lago al haar eigendommen aan Aruba overdraagt. Hieronder bevinden zich een elektrische krachtcentrale van vijftig MW capaciteit; overlading faciliteiten met twee zeepieren en opslagtanks en alle infrastructuele faciliteiten zoals pieren, tanks en gebouwen. Ook het gehele Seroe Colorado Complex met in begrip van 330.000 vierkante meter terreinen, 186 woningen, gebouwen, de Esso-club-faciliteiten met bowling-, tennisbanen en strandfaciliteiten worden aan Aruba overgedragen. Verder benadrukte de Lago-President dat sinds 1985 met alle kracht werd gewerkt aan het schoonmaken van het milieu. Hiervoor werd ondermeer gebruikte catalyst en afvalolie alsmede olie uit de grond opgeruimd. De upper-tankfarm werd schoongemaakt en er werd ondermeer dertigduizend ton materiaal van afgebroken tanks opgeruimd. Uit de pitchopslag werd bijna tweehonderdduizend ton olieafval verwijderd. Verder zal de Calichi Pit met behulp van experts op internationaal niveau worden afgesloten.

Ook haalde hij de belastingzaken aan die door deze overeenkomst geregeld werden. De laatste vier jaren dat Lago in bedrijf was werd meer dan 450 miljoen florin aan winstbelasting aan Aruba betaald. Hij besloot, met dank te brengen dat in nauwe samenwerking met de regering van Aruba deze defintieve overeenkomst kon worden bereikt.

Oduber wil reactie DEA

ORANJESTAD — Tijdens de wekelijkse persconferentie stelde premier Nelson Oduber ten aanzien van de door hem gewonnen rechtszaak tegen Alfredo Pichardo, dat hij nu verdere stappen gaat ondernemen. Zo zal de premier via officiële kanalen de DEA (Drugs Enforcement America) benaderen om meer te weten te komen over "de spion" die deze organisatie op Aruba schijnt te hebben.

Verder start hij tegen Pichardo een civiele zaak voor schadevergoeding, terwijl hij de procureur generaal heeft verzocht een strafzaak te beginnen. In zijn brief aan de DEA, waarin om nadere inlichtingen wordt verzocht, zal de premier er tevens op wijzen wat voor soort mensen op Aruba voor hen spioneren. De premier is de mening toegedaan dat hierdoor het respect voor DEA niet wordt vergroot.

"Als DEA op deze manier de drugshandel wil bestrijden, dan doe ze dat op een verkeerde manier", aldus Oduber. Hij voegde daaraan toe dat hij van plan was geweest zelf naar Washington te reizen om de zaak met DEA te bespreken. Door belangrijke zaken op Aruba moest hij dit echter uitstellen. De premier verwacht een officieel antwoord van DEA of het inderdaad het geval is dat zij mensen als Pichardo, die geen respekt tonen, als spion gebruikt.

Schoon Aruba met Pasen

ORANJESTAD — In verband met kamperen op de stranden tijdens de Paasdagen, is Serlimar begonnen met het plaatsen van containers (zie foto) waarin barbecueliefhebbers de resten van houtskool kunnen deponeren. Men hoopt dat door deze aktie een einde komt aan vervuiling van de stranden door resten houtskool onder het witte zand te begraven. Serlimar zal elke dag plastic zakken uitdelen aan de kampeerders om al het andere vuil in te doen. Zowel de plastic zakken als de containers zullen dagelijks worden opgehaald.

Koninginnedag

ORANJESTAD — Koninginnedag te Paradera wordt dit jaar in feria-stijl gevierd met spelletjes voor jong en oud. Zo werd vernomen van het Oranje Comité Paradera. Daarnaast zullen ook de bekende volksspelen niet ontbreken. De viering vindt plaats in en om de ex-Caiquetio Club.

Strandloop

ORANJESTAD — Ook dit jaar wordt in de Goede Week door de Fundacion Anti Droga Aruba (FADA) een strandloop gehouden die aanstaande donderdagavond acht uur bij het Holiday Inn Hotel van start gaat. Het einde is tegen middernacht bij het Divi-Divi hotel. Hier vindt de prijsuitreiking plaats en wordt voor de gebruikelijke verfrissing gezorgd. FADA/PRIDE doet speciaal een beroep op de jeugd om aan deze strandloop deel te nemen.

AVB-competitie

ORANJESTAD — De nieuwe competitie van de Arubaanse Voetbal Bond gaat op dinsdag 21 april van start. Dit houdt in, dat de spelerslijsten voor 18 april bij de AVB moeten zijn. Overschrijvingsformulieren moeten op uiterlijk 21 april, voor aanvang van de inaugurele wedstrijd, worden ingediend en betaald.

Acties van ongekende omvang verwacht

Nederlandse metaal door staking bedreigd

UTRECHT - De plotselinge kilte op het gebied van de arbeidsverhoudingen in Nederland heeft ook de metaalnijverheid bereikt. Waar aan het begin van dit jaar de schijn bestond dat het allemaal koek en ei was tussen werkgevers en vakbonden, lijkt nu in geen enkele bedrijfstak meer zonder problemen overeenstemming bereikt te kunnen worden over een nieuwe cao.

In de metaalnijverheid heeft zich nog nooit een arbeidsconflict afgespeeld op de schaal die nu dreigt. De bonden hebben voor maandag stakingen aangezegd in twintig bedrijven. Aan het eind van de week moeten dat er vier keer zoveel zijn.

Op landelijk niveau doen de bonden nog een beetje geheimzinnig over de bedrijven waar zal worden gestaakt. Zij vrezen druk op de werknemers om het werk niet neer te leggen, als vroegtijdig naar buiten komt wat de vakbondsplannen zijn. Centraal in het conflict staat de onenigheid tussen de werkgeversorganisatie, de Federatie van werkgevers in de metaalnijverheid (FWM) enerzijds en de industriebonden van FNV en CNV en de Unie BLHP anderzijds over de terugdringing van het ziekteverzuim. De bonden denken met hun "aanvalsplan" tot een aanzienlijke reductie te kunnen komen. Met "kwalitatieve maatregelen" als verbetering van het management in de bedrijven, verzuimbegeleiding, strengere controle en verbetering van de arbeidsomstandigheden denken de bonden het ziekteverzuim ver terug te kunnen dringen.

Helden-ontvangst voor Arafat

■ *TUNIS - PLO-leider Yasir Arafat (links) kreeg bij terugkeer in Tunis een heldenontvangst. Op het vliegveld werd hij opgewacht door de Tunesische president Zine El-Abidine. Daarmee werd de vreugde aangetoond over het feit dat hij het ongeluk met zijn vliegtuig in de Sahara had overleefd.*
(AFP-satellietfoto)

Afstand gehouden van Conservatief Londens vuurwerk

Amsterdamse beurs gaat vastgestemd weekeinde in

AMSTERDAM - De Amsterdamse effectenbeurs kon vrijdag de week vastgestemd afsluiten dank zij de ontwikkelingen op de internationale beurzen, met name die in Londen, en de tendens van een dalende marktrente. Maar Amsterdam hield wel enige afstand van de euforie in Londen, waar de FTSE-index met 136 punten (5,6 procent) steeg als gevolg van het geringe verlies van de Conservatieven bij de verkiezingen, waardoor de partij aan het bewind blijft.

Leek de omzet in de ochtenduren nog enigszins mager, in de loop van de dag zorgde vooral de optiebeurs voor een stijging daarvan. De omzet kwam in totaal uit op Nf 2,33 miljard, waarvan Nf 758 miljoen aan aandelen en Nf 1,57 miljard aan obligaties. De obligaties lagen goed gevraagd door de ontwikkeling van een afnemende marktrente onder invloed van een versoepeling van het monetaire beleid van de Amerikaanse Centrale banken. De obligaties sloten tussen de dertig en de veertig cent hoger.

In de loop van de ochtend steeg onder invloed van al deze factoren de stemmingsindex tot een maximale winst van 1,8 punt op 125,2. Daarna zakte de index onder invloed van winstnemingen iets weg om uiteindelijk met een winst van 1,3 punt te sluiten op 124,7, wat ook de openingsnotering was. De koersindex algemeen, waarin de internationale waarden zwaarder meewegen, steeg met 1,1 punt tot 206. De EOE-index tenslotte liet een winst zien van 3,14 punt op 304,85 na een hoogste notering van 306,27.

Bij de internationale waarden kon Unilever van de winst van Nf 4,40 in de ochtend uiteindelijk Nf 1,60 op Nf 182,20 overhouden. Met name winstnemingen in het Verenigde Koninkrijk lagen hieraan ten grondslag. Koninklijke Olie sloot uiteindelijk onveranderd op Nf 146,20 terwijl Philips zelfs tien cent moest inleveren op Nf 36,20 doordat er eenvoudig meer aanbod dan vraag was.

Argentinië vraagt om vrijgeleide

Vice-president van Peru wil politiek asiel

LIMA - Van Argentijnse zijde is bevestigd dat men een vrijgeleide heeft gevraagd aan de Peruaanse autoriteiten voor vice-president Carlos Garcia Garcia, de tweede vice-president van Peru.

Garcia Garcia heeft voordat hij onderdook zijn afkeuring uitgesproken over de maatregelen van president Alberto Fujimori die onder meer het parlement ontbond. Honderd leden van het ontbonden parlement hebben daarna op een geheim gehouden plaats in Peru Garcia Garcia als president van Peru aangewezen. Garcia Garca heeft vrijdagmorgen politiek asiel aangevraagd in de Argentijnse ambassade in de Peruaanse hoofdstad. Inmiddels heeft Buenos Aires de eerste stappen gezet op de weg welke moeten leiden tot een vertrek van Garcia Garcia uit Peru.

TIRANA - President Sali Berisha van Albanië heeft vrijdag Alexander Meksi tot premier benoemd, zo heeft de Albanese televisie gemeld.

De 53-jarige Meksi, die behoort tot de Democratische partij, was vice-voorzitter van het parlement. Zijn partij eindigde als grote overwinnaar bij de parlementsverkiezingen van maart.

Euforie in Tokyo en Londen

Wall Street hoger

NEW YORK - Op de New-yorkse effectenbeurs zijn de aandelenkoersen vrijdag na de opening fors gestegen, maar Wall Street deelde niet in de euforie van Londen en Tokyo.

Door de hoger dan verwachte inflatie in de Verenigde Staten was de obligatiemarkt zwak en dat beinvloedde de aandelenhandel. Na twintig minuten handel stond de Dow Jones-index van dertig fondsen op een winst van 24 punten op een peil van 3250.

Op de Londense effectenbeurs was de Financial Times-index van honderd fondsen tegen 16.00 uur nog 130 punten hoger op 2567. De index was een kwartier na opening al 152 punten, ofwel 6,5 procent, hoger als reactie op de overwinning van de Conservatieve partij van premier Major in de verkiezingen. De City, het financiele hart van Londen, heeft veel meer vertrouwen in de Conservatieven dan in de oppositionele Labour-partij.

Op de beurs van Frankfurt is de Dax-index vrijdag met 15,82 punten gestegen tot een slot van 1736,07. Frankfurt pikte een graantje mee van de koersexplosie in Londen en Tokyo. Op de effectenbeurs van Tokyo zijn de koersen vrijdag met 7,5 procent gestegen.

De internationale financiele markten zijn vrijdag in een euforische stemming geraakt. De dag begon met een spectaculair koersherstel op de effectenbeurs in Tokyo, waar de malaise de laatste tijd steeds ernstiger vormen begon aan te nemen. Vervolgens ontbrandde in de Londense City een waar vuurwerk naar aanleiding van de onverwachte verkiezingsoverwinning van de regerende Conservatieven. Op andere beurzen werden ook behoorlijke koerswinsten geboekt, zij het dat ze veel kleiner waren dan in Londen en Tokyo.

Nog onlangs berichten voor KGB doorgestuurd

Brussel: Spionage netwerk opgerold

BRUSSEL - België heeft wegens spionage vier Russen uitgewezen. De mannen hebben 24 uur de tijd gekregen om het land te verlaten, zo heeft het ministerie van Buitenlandse zaken in Brussel vrijdag bekendgemaakt.

Het gaat om twee diplomaten van de Russische ambassade en twee leden van de Russische handelsvertegenwoordiging. De Belgische regering heeft verder de ambassade in Moskou gelast protest aan te tekenen bij de Russische autoriteiten. De Russische ambassadeur werd na te zijn ontboden door minister van Buitenlandse zaken Willy Claes op de hoogte gesteld van de beslissing, die verband houdt met de ontdekking van een spionagenetwerk van de KGB, de vroegere geheime dienst van de Sovjetunie. Dat netwerk kwam volgens een gerechtelijk woordvoerder aan het licht dankzij een Russische diplomaat, die in het komplot zat. Daarop werd afgelopen dinsdag een onderzoek ingesteld tegen elf mensen. Onder meer zijn de papieren onderzocht van een journalist van het dagblad De Standaard/Het Nieuwsblad in Brussel. Een niet nader genoemd aantal is vrijdag voorgeleid.

"Een aantal van hen" heeft bekend tegen betaling "hoogwaardige technische informatie met militaire toepassing" te hebben doorgespeeld. Het netwerk bleek al jarenlang actief. Ondanks de opheffing van de KGB zijn nog onlangs gecodeerde boodschappen verstuurd, aldus de zegsman. Rijkswacht en staatsveiligheidsdienst voerden vrijdag in het kader van de operatie glasnost (Openheid) een "twintigtal" huiszoekingen uit.

Venezolaanse minister Defensie waarschuwt:

Burgeroorlog echt mogelijk

CARACAS - Minister van Defensie generaal Fernando Ochoa Antich heeft gewaarschuwd voor de mogelijkheid dat Venezuela zich in een burgeroorlog stort. Men moet meer rekening houden met "de strijdkrachten", zo waarschuwde hij.

Een burgeroorlog is heel goed mogelijk in Venezuela, aldus de generaal-minister, verwijzend naar het voortduren van het geweld en de talrijke demonstraties sedert de mislukte staatsgreep van begin februari. Volgens generaal Ochoa Antich is "een nationaal akkoord de enige uitweg uit de huidige problemen. Als dit er niet komt staat de deur open naar het geweld. Krijgt dit een kans dan ontstaat er een ernstige situatie, welke ons kan storten in een burgeroorlog". Aldus de generaal.

PESSIMISTISCH

Volgens de minister moeten de politieke leiders niet hun machtspositie doen gelden. Het is beter de noodzakelijke veranderingen door te voeren. De uitoefening van de macht in het algemeen moet gedemocratiseerd worden. Het moest hem wel van het hart dat in het leger grote scepsis bestaat over de bereidheid van de partijpolitici om het huidige systeem aan te passen en een nieuwe richting te geven.

Volgens de Venezolaanse bewindsman zijn de strijdkrachten pessimistisch gestemd. Daarbij uitgaande van de feitelijkheden van de laatste tijd. Daarbij kregen zij niet de indruk dat men zich daarvoor inzet. Het leger vindt ook dat men als zodanig niet voldoende serieus wordt genomen. Overigens maakte de minister ook duidelijk dat hij fel gekant is tegen een eventuele amnestie voor de militairen die bij de couppoging betrokken waren. Ook is hij tegen een verkorten van de regeringstermijn van de nu zittende president Carlos Andres Perez.

Met Russische minister aan boord:

Helikopter beschoten in Nagorno-Karabac

LONDEN - Een helikopter met aan boord de Russische minister van Buitenlandse zaken, Andrej Kozyrev, is vrijdag in de Armeense enclave Nagorno-Karabach onder vuur genomen.

De helikopter werd beschoten toen deze op weg was naar Sjoesja, ten zuiden van de hoofdstad van Nagorno-Karabach, Stepanakert. Nagorno-Karabach is een overwegend door christelijke Armeniërs bewoonde enclave in het 'Islamitische' Azerbajdzjan. Bij gevechten om het bergachtige gebied zijn de afgelopen vier jaar enkele duizenden doden gevallen. Kozyrev maakte zich op voor zijn terugkeer naar Moskou na een rondreis door Georgië, Azerbajdzjan, Oezbekistan en Toerkmenistan.

NEW YORK - De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft vrijdag Irak gewaarschuwd niets te ondernemen tegen de inspectievluchten die onder auspiciën van de VN met U-2 toestellen worden uitgevoerd. Dat heeft de Britse ambassadeur bij de VN, Sir David Hannay, gemeld.

Baghdad had de VN schriftelijk gewaarschuwd de inspectievluchten boven Iraaks grondgebied te staken omdat het gevaar bestond dat de toestellen zouden worden neergehaald. De V-raad kwam na dit schrijven achter gesloten deuren in spoedzitting bijeen. "De leden van de raad wijzen de regering van Irak op de enorme consequenties die voortvloeien uit het niet nakomen van zijn verplichtingen", zo liet de V-raad Baghdad in een verklaring weten. De raad gaf niet aan wat de eventuele gevolgen zijn als Baghdad niet inbindt.

De Verenigde Staten vliegen onder de vlag van de VN met U-2 toestellen gemiddeld twee maal per week boven Iraaks grondgebied. De Iraakse autoriteiten worden van te voren op de hoogte gesteld van de inspectievluchten. De U-2's controleren of Irak nog verborgen hoeveelheden maasavernietigingswapens heeft.

LISSABON - De tweede ronde van de multilaterale vredesbesprekingen over het Midden-Oosten zal in de laatste week van mei in Lissabon worden gehouden, zo is vrijdag uit betrouwbare bron vernomen.

De Portugese premier en huidige voorzitter van de Europese Gemeenschap, Anibal Cavaco Silva, deelde eerder al mee dat deze tweede overleg-ronde in de Portugese hoofdstad zou plaatsvinden. Hij deed de aankondiging na afloop van een ontmoeting met de Egyptische president Hosni Mubarak.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:

Half bewolkt, tijdelijk zwaar bewolkt en droog met uitzondering van een mogelijke lichte bui in de komende nacht of morgenochtend.

Matige tot vrij krachtige, af en toe krachtige tot harde, oostelijke wind (tussen twaalf en 34 knopen).

WEEROVERZICHT:

Een hoge drukgebied, dat maar weinig van plaats verandert, zal het weer op de Benedenwindse eilanden in de komende 24 uur blijven binvloeden. Van tijd tot tijd zal iets meer, voornamelijk hoge bewolking overdrijven, maar eerder genoemd hoge drukgebied èn de sterke wind zullen de ontwikkeling van buien tot een minimum beperken. De huidige droogte houdt dus naar verwachting onverminderd aan.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	zwaar bewolkt	32	26	0.0
Bonaire	zwaar bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	zwaar bewolkt	32	26	0.0
St Eustatius	zwr bwolkt na rgnbui	30	25	sp
St Maarten	regenbui	31	25	2.8
Amsterdam	zwaar bewolkt	17	01	0.0
Atlanta	geheel bewolkt	27	16	1.0
Kingston	licht bewolkt	32	26	0.0
Miami	licht bewolkt	29	23	0.0
New York	geheel bewolkt	21	07	7.1
Port-of Spain	neerslag op afstand	32	25	sp
San Juan	licht bewolkt	31	24	1.5

Inspanningen Vitaly Smirnov hebben succes

Meeste GOS-ploegen blijven na Spelen als één team doorgaan

KIEV - Vele van de republieken van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS) willen na de Olympische Spelen in Barcelona in een gezamenlijke ploeg blijven.

Die mening heeft Vitaly Smirnov, voorzitter van het Russisch Olympisch Comité en vice-voorzitter van het Internationaal Olympisch Comité (IOC), in Kiev geuit.

Het IOC garandeerde afgelopen maand de twaalf republieken uit de voormalige Sovjetunie bij toekomstige Olympische Spelen het recht van een eigen afvaardiging op voorwaarde dat in Barcelona één GOS-ploeg aan de start komt. Volgens Smirnov bestaat over een nieuwe gezamenlijke Olympische ploeg weinig twijfel.

"Afzonderlijk optreden zou voor een aantal republieken de dood van de sport betekenen omdat zij niet beschikken over trainers en de noodzakelijke trainingsfaciliteiten." Smirnov verwacht dat de meeste belangstelling voor een gezamenlijk team zal bestaan in de centraal Aziatische republieken.

Smirnov, de grote man achter de gezamenlijke ploeg voor Barcelona, heeft de afgelopen weken gesprekken gevoerd met Olympische leiders van de diverse republieken. "Ik wil het proces van een nieuwe gezamelijke ploeg niet overhaasten. Politiek ligt de zaak nogal gevoelig. Bovendien zullen wij dan ook nog overleg moeten voeren met het IOC."

AFVAARDIGING

Volgens Smirnov zal de GOS-afvaardiging naar Barcelona bestaan uit maximaal 556 sportlieden, die zullen uitkomen in 22 van de in totaal 25 takken van sport. Het gemenebest van onafhankelijke staten zal niet uitkomen in het voetbal, honkbal en het vrouwen hockey. De aanwijzing van de ploegen zal geschieden tijdens de open GOS-kampioenschappen naar het model van de vroegere Sovjet-titelstrijd.

De uitzending van de ploeg zal rond de zeven miljoen gulden vergen. Dat bedrag moet worden bijeengebracht door regeringsgaranties, sponsors en een Olympisch privatiseringsprogramma. Dat laatste is een keten van Olympische sportzaken in elke republiek en een Olympische loterij, die op 25 juli, de openingsdag van de Spelen in Barcelona begint.

Het gezamelnlijke team zal in Barcelona tijdens de openingsceremonie achter de Olympische vlag marcheren. Volgens IOC-voorzitter Juan Antonio Samaranch is het ook mogelijk dat achter het Olympisch dundoek alle vlaggen van de twaalf republieken worden meegedragen. Dit laatste zal volgende maand worden beslist tijdens een bijeenkomst van het IOC-bestuur in Sevilla.

Golfbal volkomen verkeerd geraakt!

AUGUSTA - Golf wordt altijd gespeeld op glad gemaaide grasvelden met hier en daar een zandkuil.

De Spanjaard Jose-Maria Olazabal was in de eerste ronde van het Masters-toernooi erg ongelukkig. Op de tweede baan raakte hij bij zijn tee-shot de bal compleet verkeerd.

Het resultaat was het zoeken naar het kleine witte balletje in heup-hoog struikgewas. Een niet alledaags plaatje van de golfer was hiervan het resultaat.

Ronde van Spanje wellicht verplaatst naar september

MADRID - De organisatie van de Ronde van Spanje staat in principe niet onwelwillend tegenover de plannen van de UCI (Internationale wielrenunie) om de "Vuelta" met ingang van 1995 van het voorjaar (April/mei) naar september te verplaatsen.

Dat bleek tijdens een bijeenkomst in Madrid van de UCI met de FICP (Internationale profsectie), organisatoren van de drie grote ronden en de internationale en Spaanse vereniging van wielerploegen.

Hoewel in Spanje, met name in de pers en vanuit de nationale ploegen fel verweer is tegen een verhuizing, willen de organisatoren onder bepaalde voorwaarden meewerken aan een betere spreiding van de Tour de France, Giro d'Italia en de Vuelta a Espana. Twee van die condities zijn dat de UCI televisie-uitzendingen dient te garanderen en dat de eerste tien ploegen van het FICP-klassement aan de start verschijnen.

De Nederlandse voorzitter van de UCI, Hein Verbruggen, kon geen toezeggingen doen. Hij benadrukte echter nog eens hoe belangrijk een spreiding is voor het internationale wielrennen. Verbruggen wil in de nieuwe opzet het wereldkampioenschap na de Ronde van Spanje houden.

"Voor veel renners is de kans op rehabilitatie na de Tour beperkt tot het WK. In de nieuwe opzet is de mogelijkheid op herkansing groter", aldus Verbruggen.

De beslissing over het verschuiven van de Vuelta wordt volgens de voorzitter voor het begin van de Ronde van Frankrijk verwacht.

Hagenaar ontmoet nu de Zweed Stefan Edberg

Verrassende winst van Krajicek in Tokyo op Wimbledonkampioen Stich

TOKYO - Richard Krajicek bevindt zich weer in het gezelschap van de sterren in de tenniswereld. De 20-jarige Hagenaar versloeg in de kwartfinales van het met twee miljoen gulden gedoteerde toernooi in Tokyo wimbledon-kampioen Michael Stich in bijna anderhalf uur met 7-6 6-4.

Hij treft in de halve finales de Zweedse nummer een van de wereldranglijst Stefan Edberg. Het andere duel bij de laatste vier gaat tussen de Amerikaanse rivalen Jim Courier, op jacht naar herovering van de eerste plaats op de wereldranglijst, en Michael Chang.

Stich wond zich voor 6200 toeschouwers op het centre court van het Ariake Colosseum, waar het dak in verband met de regen was dichtgeschoven, in de laatste mannenpartij van de dag hevig op over de beslissingen van de scheids- en lijnrechters. "Vooral in de tiebreak van de eerste set ben ik benadeeld. Ze hebben me de winst ontstolen", riep de nummer vijf van de wereld kwaad.

Het was de vijfde keer in totaal en de tweede maal dit jaar dat Krajicek en Stich tegenover elkaar stonden. In 1991 verloor de Haagse nationale kampioen in de tweede ronde van Parijs (7-6 6-7 3-6 2-6) en de kwartfinales van Rosmalen (4-6 6-7) en Stuttgart (4-6 6-3 6-7).

In januari waren in de kwartfinales van de open Australische titelstrijd in Melbourne de rollen omgedraaid. In een marathonpartij van vijf uur zegevierde Krajicek, die in Melbourne ook Chang uitschakelde, met 5-7 7-6 6-7 6-4 6-4. Beide spelers liepen daarbij echter blessures op en Krajicek kon daardoor het toernooi tegen Courier niet vervolgen.

Zoals de voorgaande keren gaf de kwaliteit van de service de doorslag. De enige doorbraak viel in de zevende game van de tweede set naar 4-3 waarmee de beslissing ten gunste van Krajicek, dertigste van de wereld, was gevallen. De lange Nederlander serveerde zo kogelhard, dat het net in de tiende game van de eerste set pardoes naar beneden plofte. Het duurde geruime tijd voordat de schade was hersteld.

BIJZONDER TELEURGESTELD

"Ik ben bijzonder teleurgesteld want ik heb goed gespeeld", zei Stich, die bijna 40.000 gulden ontving. "Natuurlijk wist ik van tevoren dat ik van een dergelijke tegenstander kon verliezen. Maar ik had het niet voor mogelijk gehouden dat de beslissingen van de scheidsrechter en lijnrechters zo eenzijdig in mijn nadeel zouden uitvallen."

De strijd om de eerste plaats op de computerlijst tussen viervoudig toernooiwinnaar Edberg en Courier is weer in alle hevigheid losgebarsten. De Amerikaan, die in de kwartfinales van Amos Mansdorf uit Israel won, heeft nog een zege nodig om de plaats van de Zweed (driesetszege op de Amerikaan Brad Gilbert) op de tennistroon weer over te nemen.

Dan moet hij wel van Chang (6-4 1-6 6-0 tegen de Australiër Todd Woodbridge hetgeen zijn vijftiende achtereenvolgende overwinning betekende) winnen, iets wat Courier eerder dit jaar in de finale van San Francisco en de halve finale van Key Biscayne niet lukte. Courier werd op 10 februari de beste speler ter wereld, maar kon die positie slechts zes weken vasthouden.

In het niet al te sterk bezette vrouwentoernooi van Tokyo plaatsten Sabine Appelmans en Kimiko Date zich voor de eindstrijd. De als tweede geplaatste Belgische won met 7-6 6-3 van de Japanse Naoko Sawamatsu. Diens landgenote Date schakelde de als eerste gerangschikte Amerikaanse Amy Frazier uit met 6-3 6-4.

Knock out-systeem met 96 schakers

Interpolis-toernooi start met compleet nieuwe opzet

TILBURG - De organisatoren van het Interpolis schaaktoernooi in Tilburg hebben hun plannen met ingang van dit jaar een nieuwe opzet te hanteren doorgezet.

Het evenement vindt nu van 8 tot en met 28 oktober plaats volgens een knock out-formule. Voor het eerst in vijftien jaar wordt het aloude systeem, waarin acht topgrootmeesters een dubbelrondig toernooi afwerken, verlaten.

Volgens de organisatie is het nieuwe knock-out systeem geïnspireerd door de tennissport. Buitenlandse schakers met een ELO-rating van minimaal 2500 (per 1 januari van dit jaar) kunnen zich bij de toernooileiding aanmelden. Voor de Nederlandse schakers geldt een grens van 2400 ELO-punten.

Aan de hand van de aanmeldingen zullen 96 schakers worden uitgenodigd voor het spelen van de eerste ronde. In de tweede ronde wordt het veld van 48 'overlevenden' uitgebreid met zestien grootmeesters, die worden geselecteerd uit de top-25 van de ELO-lijst. Daarna zullen deze 64 schakers volgens het knock out principe strijden om de eerste plaats.

Voor elke ronde zijn drie dagen beschikbaar. Twee dagen voor het afwerken van partijen met normale bedenktijd en - bij gelijke stand - de derde dag voor het bereiken van een beslissing via partijen met een verkorte speelduur.

Het prijzenfonds voor het zestiende Interpolis-schaaktoernooi bedraagt een half miljoen gulden. De eerste prijs is 100.000 gulden.

Bulgaarse turnsters op doping betrapt

SOFIA - Een week voor het toernooi om de wereldtitels toestelturnen in Parijs hebben drie Bulgaarse turnsters positief geregaerd bij een dopingcontrole in Sofia.

Dat heeft een official van het Bulgaarse anti-dopingcomité bekend gemaakt. Volgens Emil Miloshov gaat het om de tunsters Maya Christova (15), Milena Mavroedieva (20) en Mirela Peneva (14).

In de urine van het drietal werden sporen van Diuretica, middelen die gebruikt worden voor het snel verminderen van gewicht, aangetroffen.

De contra-expertises werd vrijdag uitgevoerd. De uitslag hiervan is nog niet bekend.

Druk programma arbiter Uilenberg

ZEIST - Scheidsrechter Jaap Uilenberg krijgt het druk in mei.

De UEFA heeft de arbiter uit Losser de komende maand van drie internationale opdrachten voorzien.

Uilenberg fluit op 7 mei de vriendschappelijke interland tussen Zweden en Polen. Op 26 mei leidt hij de WK-kwalificatiewedstrijd Ierland - Albanië in groep 3. Daarna reist Uilenberg naar Toulon, waar hij met collega Hans Reygwart als arbiter fungeert bij een internationaal jeugdtoernooi.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 18.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé).
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

BASEBALL
(AA-klasse)
19.30 uur Royal Scorpions vs Wild Cats -Sentro Deportivo Kòrsou.

****

ZONDAG

ATLETIEK
(Road Runners Club Kòrsou)
06.30 uur inchecken;
07.00 uur start 5-km Klip Kleun bij Toko Abrahamsz aan de Kaya Nathan waar ook de finish is.

VOETBAL
(De Koning)
10.00-17.45 uur finale warm-up toernooi -terrein te Jandoret.

SCHERMEN
09.30 uur Curaçaose senioren floretkampioenschappen in de B-, C- en S-klasse (dames/heren) - gymzaal Mgr. Zwijssen College.

VLIEGERWEDSTRIJD
(Jonge Wacht/BC Tera Kòrá)
08.00 uur inschrijving.
10.00 uur start 1e wedstrijd - veld te Tera Kòrá.

BASEBALL
(AA-klasse)
Santa Maria Pirates Ballpark:
10.30 uur Santa Maria Pirates vs Lagun Stars;
14.30 uur Groot Kwartier Stars vs Wild Cats - Heintje Kool.
Tio Daou Ballpark:
10.30 uur Santa Rosa Indians vs Tigers;
14.30 uur Blue Hawks vs Royal Scorpions - Santa Rosa.

TAFELTENNIS
(Serviceclub Optimist)
10.00 uur jeugdtoernooi - Sala di Rekreo Ireno Moreno, Suffisant.

WIELRENNEN
(Curaçaose Wielerbond)
08.00 uur start wegwedstrijd over een traject van 75-km op parkeerplaats van Sentro Deportivo Kòrsou waar ook de finish is.

****

Van der Wal toch naar NK dammen

VELP - Op uitnodiging van de koninklijke Nederlandse dam bond (KNDB) zal ex-wereldkampioen Jannes van der Wal alsnog deelnemen aan het toernooi om de nationale titel, dat van 28 mei tot en met 11juni in Surhuisterveen wordt gehouden.

Van der Wal neemt de plaats in van grootmeester Gerard Jansen, die zich om persoonlijke redenen heeft teruggetrokken.

In het toernooi om de Nederlandse titel voor vrouwen, dat van 15 tot en met 24 april in Lent wordt gehouden, is Petra Polman vervangen door Erna Wanders.

Trainer Hendriks naar FC Zwolle

ZWOLLE - Ben Hendriks heeft een contract voor een seizoen getekend bij FC Zwolle.

Hendriks is de opvolger van Theo de Jong, die zijn doorlopende overeenkomst afkocht omdat hij terecht kon bij de waarschijnlijke kampioen van de eerste divisie, Cambuur Leeuwarden.

De 45-jarige Hendriks is voormalig voetballer van de club uit Overijssel, die destijds PEC Zwolle heette. Later volgde hij als trainer Co Adriaanse op, die tijdens het seizoen met zijn assistent Rene Notten opstapte.

Indeling dames-hockey op Spelen

Nederland opent toernooi tegen Groot-Brittannië

BRUSSEL - De nationale vrouwen hockeyploeg begint het Olympisch toernooi in Barcelona op 27 juli tegen Groot-Brittannië.

Twee dagen later volgt het treffen met Nieuw-Zeeland, op 2 augustus is de derde en laatste groepswedstrijd tegen Zuid-Korea.

Het programma van het Olympisch toernooi is in Brussel bekendgemaakt door de internationale bond FIH. De groepsindeling was al bekend. Nederland, getraind door Roelant Oltmans, zit in groep B.

Groep A bestaat uit Olympisch kampioen Australië, Canada, Duitsland en Spanje. Nederland pakte bij de vorige Spelen in Seoul brons.

Het programma van het Olympisch hockeytoernooi voor vrouwen is:

27 Juli:
Groep A: Australië - Canada en Duitsland - Spanje.
Groep B: Nieuw-Zeeland -Zuid-Korea en Groot-Brittannië - Nederland.

29 Juli:
Australië - Duitsland en Spanje - Canada, Nederland - Nieuw-Zeeland en Zuid-Korea - Groot-Brittannië.

2 Augustus:
Canada - Duitsland en Spanje - Australië., Zuid-Korea - Nederland en Nieuw-Zeeland - Groot-Brittannië.

4 Augustus:
Halve finales en plaatsingswedstrijden 5-8.

6 Augustus:
Wedstrijden om vijfde en zevende plaats.

7 Augustus: Finale en strijd om derde plaats.

Israël leidt in Roemenië

BUKAREST - Ondanks puntverlies is Rinus Israel met zijn club Dinamo Bukarest op weg naar de nationale titel in Roemenië.

De technisch directeur, met ingang van 1 juli assistent-bondscoach van het Nederlands elftal, zag Dinamo op de 22ste speeldag gelijk spelen bij Politehnica Timisoara, 0-0.

Met nog twaalf duels te gaan heeft Dinamo zeven punten voorsprong op stadgenoot Steaua, dat thuis met 3-0 won van Electroputere Craiova.

[B]espreekt Carib Art-project

[T]ereza Wagner (Unesco) [o]p doorreis in Willemstad

[WI]LLEMSTAD —Op de [r]eis vanuit Zuid-[Amerik]a, waar ze in Chili [...] lezingen heeft [...]aan het Latin Ame-[rican] Culture Symposium, [...]rijs bracht Tereza [...] van de Unesco [...]en bezoek aan [...] om informatie [...] wisselen en zich [...]op de hoogte te [...] van de vorde-[ringen] van het Carib Art [Projec]t. Tereza Wagner is [...]ruaanse die voor [...] werkt bij de Unit [...]e Promotion of the [...]

[...] Elstak heeft, namens [...]o, de Unesco verzocht [...]nciering voor het Pro-[...]ib Art. Een startka-[...]was al gegeven, maar [...]ale bedrag kon moei-[...]genereerd worden, daar [...]oting voor 1992 en [...]al goedgekeurd was. [...]ze hebben hun best [...] toch tenminste een [...]van het bedrag beschik-[...]te stellen, en zo is door [Un]esco toch 10 procent [...] begroting van Carib [...] toegezegd. De organisa-[...]n hebben de financiering [...] de rest van de begroting [...]vraagd bij het Depar-[...] voor Ontwikkelings-[sam]enwerking van de EEG [...]russel. En ze hebben [...] hoop dat deze aan-[...]gehonoreerd zal wor-[...] Tereza Wagner is ook [...]ek geweest bij ver-[...]nde officiële personen [...] de Minister van Onder-[...]n Cultuur en hij heeft [...] toegezegd, dat hij zijn [...]steun zal geven aan het [Cari]b Art Project en er zorg [...]al daragen dat de finan-[...]g rond komt.

[C]uraçao i.v.m. het Carib [...]project ook op kunstge-[...]t meer in de interna-[...] belangstelling komt [...]an komen er ook [...] dingen los. Tereza [...] kwam namelijk [...] om aandacht [...] [...]voor een nieuwe prijs [...]esco volgend jaar aan [...]nge kunstenaars zal [...]en. Die prijs is inge-[...] initiatief van Kaii [...]yama, een Japanse [...]ar. Japan kent twee [...] kunstrichtingen, de [...]se school en de [...]se school. Kaii Higas-[...]a is een grote meester [...] de Japanse school. Ter [gele]genheid van zijn tach-[...] verjaardag besloot hij [...]reproductie te maken [...]n van zijn bekendste [...]werken en die te ver-[...] Van de opbrengst, 1,5 [...], is deze prijs gec-[...]d. Elke twee jaar zal [...] aan drie verschil-[...] kunstenaars een prijs [...]0.000 dollar uitreiken [...]innen in mei 1993. [...] alle aangesloten [...]n is een brief uitgegaan [...]t verzoek voordrachten [...]n. Omdat echter niet [...]gouvernementen rea-geren of misschien alleen de hun politiek welgevalligen willen voordragen, heeft Unesco naast het officiële circuit ook het alternatieve circuit, zoals galerieën, musea, kunsthistorici en critici uitgenodigd een voordracht te doen. Het is de bedoeling van Unesco met deze prijs een nieuwe generatie van kunstenaars te promoten. Daarom ook laten ze de invulling van het begrip jong over aan de voordragers. Het gaat om jong in de betekenis, jong in de kunst en het is aan ieder daar zelf een invulling aan te geven.

Tijdens haar bezoek aan Curaçao heeft Tereza Wagner ook enkele lokale kunstenaars bezocht en zij vertelde hoe verbaasd zij was over dit eiland Curaçao: 'Het is zo dynamisch. De mensen zijn zo bezig, willen zo graag van alles voor elkaar brengen. Ze willen hun cultuur laten zien, hun identiteit tonen.' Ze was zeer geïnteresseerd in de manier van denken op Curaçao. Alles is in beweging naar haar mening, iedereen is even creatief bezig.

Zij kende Curaçao vooral door haar reputatie op het gebied van architectuur en als een van de weinige Caribische eilanden met historische tradities. Nu zag ze een andere kant, een nieuwe kant, waarbij ze het ITC, ('Daar moet een enorme hoeveelheid energie in gestopt zijn. Het toont de groei die hier plaatsvindt.') als voorbeeld gaf. Ook over het Carib Art project toonde zij zich zeer enthousiast. Het kan een start zijn om artiesten tussen de eilanden uit te wisselen, maar zij ziet het vooral als een kans voor onze eigen Curaçaose artiesten, waarbij ze ideeën als een kunstenaarsdorp naar voren bracht, waar kunstnaars en hobbyisten op allerlei gebied hun werk constant kunnen tentoonstellen en verkopen. Maar ook zij benadrukte het belang van een permanent museum voor moderne kunst, dat niet alleen voor de kunstenaars maar vooral voor het land de mogelijkheid geeft zijn gezicht naar buiten te tonen. Dan kun je mensen uit de regio en daarbuiten voor uitnodigen, musea, critici, kunstenaars, seminars en zo symposia organiseren en zo laten zien: Dit is Curaçao. Carib Art kan daartoe een aanzet zijn, zelfs al zou het vijf of zes jaar duren voor zo'n museum af was.

Tica Giel schittert in 'Hör mein Bitten'

WILLEMSTAD — **'Hör mein Bitten' van Felix Mendelsohn Bartholdy werd — tot twee maal toe — uitgevoerd in de kerk van Janwé door het Orfeón Crescendo. Het is niet waarschijnlijk dat zoiets ooit eerder is gebeurd. Frank Davelaar leidde zijn koor met deze uitvoering naar een hoogtepunt. Het werk viel vooral door de bezielende soliste Tica Giel zo in de smaak dat het als toegift nogmaals werd gezongen aan het eind van het concert.**

Davelaars interpretatie van dit stuk was zonder meer goed. De soliste Tica Giel wist door haar voordracht en geperfectioneerde techniek het koor mee te slepen en het publiek te boeien en te ontroeren. Wat een geweldige dynamiek gaat er uit van deze kleine Arubaanse!

Ook in het eerder op de avond vertolkte 'Stabat Mater' was zij de stuwende kracht. Hierin werd de tweede sopraan door Barbara Newton gezongen. Met een mooie volle sopraanstem zong deze de soms moeilijke soli. Het trio werd volgemaakt door Frank Davelaar die de tenorpartijen schijnbaar moeiteloos en met een mooie intonatie wist te zingen. Hij was goed opgewassen tegen het volume van beide sopranen. Het begeleidende pianospel van Johny Kleinmoedig was goed, hij had soms wat moeite met de vele tempowisselingen in dit moeilijke werk.

Het mooiste deel van 'Stabat Mater' is ongetwijfeld het 'Virgo virgunum praeclara', dat door Tica Giel gevoelig werd vertolkt. Barbara Newton was in het moeilijkste deel op haar best en zong het ingewikkelde 'Fac ut portem' mooi. Wat een verschillende stemmen! Vreemd eigenlijk dat de componist het nodig heeft gevonden om het 'amen' van deze compositie zo verschrikkelijk langdradig en daardoor saai te maken.

Onvergeeflijk was dat de man achter de opnameknoppen het nodig vond om het concert op hinderlijke wijze te onderbreken omdat hij een verkeerde tape had gebruikt waar het gehele nummer dus niet op kon. Dit haalde eenieder uit sfeer en concentratie van dit toch wel zware werk van Boccherini.

Het 'Eja Mater, fons amoris' van Dvorak, werd door het koor goed gezongen, waarbij de lage stemmen ongetwijfeld weer het beste werk verrichtten. Mooie alten en donkere bassen droegen dit werk. Lous Mijnsen had na de pauze de taak van de pianobegeleiding overgenomen en deed dat op verantwoorde en ook muzikale wijze.

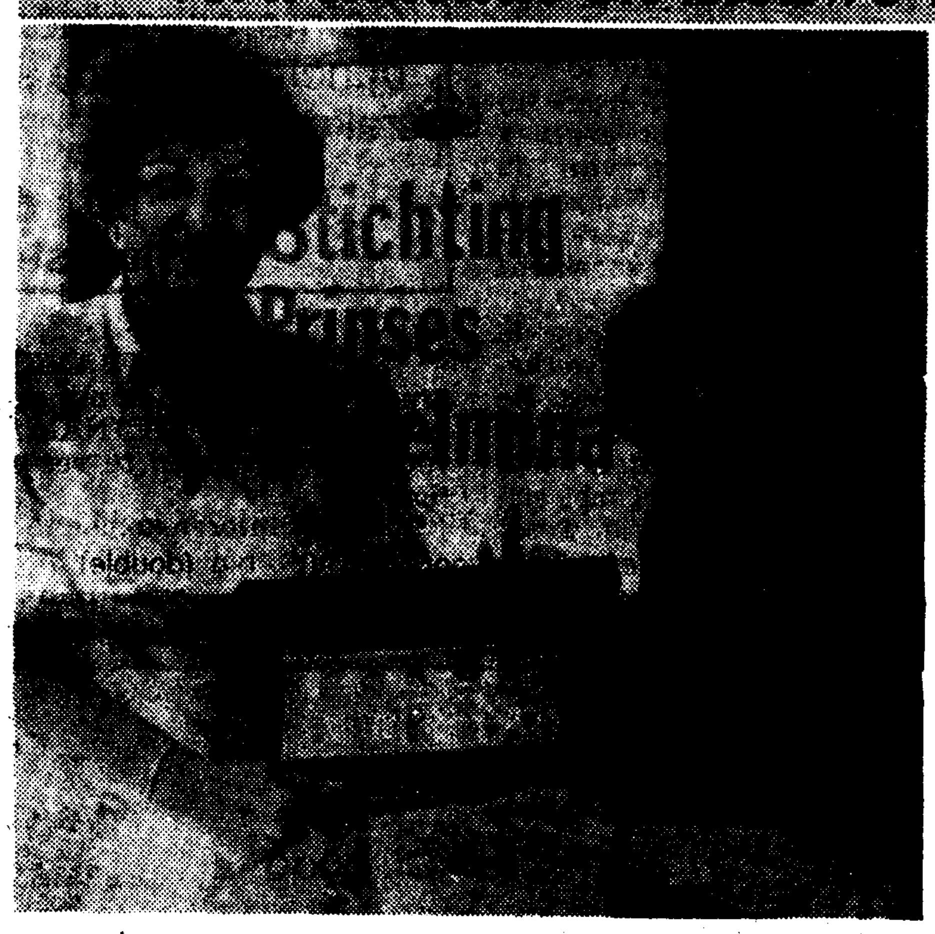
Van Mozarts 'Regina Coeli' heeft het koor zich duidelijk met te weinig studie afgemaakt, hetgeen jammer was omdat dit werk beter verdient. Gelukkig werd zoals gezegd als toegift besloten met een reprise van Mendelssohns 'Hör mein Bitten', waardoor het slot van de avond een hoogtepunt vormde.

Dank aan pastoor Engeln van Janwé, die zijn medewerking verleende, terwijl men helaas de kerk van Brievengat, waar traditioneel Davelaars concerten worden gehouden, niet voor dit doel ter beschikking wilde stellen. Men lijkt daar te zijn vergeten dat die kerk indertijd juist zó geconstrueerd is, dat ze, behalve als bedehuis, ook voor concerten geschikt zou zijn. Door goede afspraken moet het mogelijk zijn om in de toekomst weer zonder problemen te concerteren. Monsigneur Ellis zal daar zeker voor weten te zorgen!

●JOHAN VAN EENENNAAM

•••

Vertrekkende en nieuwe voorzitter

■*WILLEMSTAD — Na drie jaar als voorzitter van de stichting Wilhelminafonds voor de kankerbestrijding gewerkt te hebbben heeft mevrouw Idma da Costa Gomez (links) deze week het voorzitterschap overgedragen aan mevrouw Yaël Ackerman. Als blijk van waardering voor haar werkzaamheden ontving de ex-voorzitter van de nieuwe een keramiek werkje waarop het voorlichtingscentrum van de stichting op Scharloo wordt afgebeeld.*

Bekende parlementariers

LONDEN - Twee internationaal bekende persoonlijkheden maken hun opwachting in het Britse lagerhuis.

De oud-atleet en Olympisch winnaar Sebastian Coe won voor de Conservatieven in Falmouth-Camborne (Cornwall). Actrice en tweevoudig Oscar-winnares Glenda Jackson gaat als afgevaardigde van Labour en vertegenwoordiger van het district Hampstead (Noord-Londen) naar de volksvertegenwoordiging.

De producentenprijzen in de VS zijn in MAART gestegen met 0,2 procent, evenveel als in februari. Worden de energieprijzen uitgesloten dan bleven de producentenprijzen onveranderd. De energieprijzen stegen in maart met 1,2 procent. De voedselprijzen daalden met een half procent.

OPROEP

De tandheelkundige examencommissie ex. art. 10 van de Gezondheidslandsverordening (P.B. 1952 no. 157 zoals gewijzigd) en de Verordening regelende de uitoefening der tandheelkunde (P.B. 1934 no. 46) maakt bekend dat op 25, 26, 27 en 29 juni 1992 de

EXAMENS TANDHEELKUNDE

zullen worden afgenomen.
Zij die aan dit examen wensen deel te nemen worden verzocht - voor zover nog niet gedaan - zich schriftelijk op te geven. Tevens wordt verzocht mee te willen delen of de kandidaat in het papiaments, nederlands, engels of spaans wenst te worden geëxamineerd.

Gelieve bij opgave te willen overleggen:
- een uittreksel van het geboorteregister
  een bewijs van storting van het examengeld ad Nafl. 50,= in 's Landskas (op Aruba kan dit via een lokale bank, op rekening van de Landsontvanger van de Nederlandse
- Antillen)
  kopieën van de benodigde documenten welke toelating tot
- het examen geven.

Na inschrijving ontvangen de gegadigden nadere informatie.

De verzoeken dienen te worden gericht aan:
De Voorzitter van de tandheelkundige examencommissie
p/a Departement van Volksgezondheid en Milieuhygiëne
Heelsumstraat z/n
Curaçao.

De sluitingsdatum voor deze inschrijving is 13 mei 1992.

Namens de examencommissie
T.C.G.M. Vissers, voorzitter

Van verre lijkt het Octagon onaangetast door de tand des tijds. Wie dichterbij komt, ziet hoe het verval heeft toegeslagen.

Octagon aan verval ten prooi

WILLEMSTAD — Het schattigste en waarschijnlijk kleinste museumpje van Curaçao - het Octagon - staat weg te rotten. Dit museum ter nagedachtenis aan de vrijheidsstrijder Simon Bolivar is gelegen aan de Penstraat, vlak aan zee. De vernietigende uitwerking van de zilte zeelucht is alom zichtbaar. In de originele handschriften en documenten zit het weer, foto's zijn verkleurd, het beddegoed op Bolivars bed is vergeeld, de kanten versieringen verteerd en de reproducties en originelen vergaan langzaam tot stof. Het achterwege blijven van groot onderhoud heeft zijn tol geëist. Als er niet gauw iets gebeurt, is het Octagon definitief tot de vergetelheid gedoemd.

Simon Bolivar kijkt wat sipjes uit zijn ogen. Begrijpelijk, als je ziet in wat voor toestand zijn tijdelijk onderdak verkeert. Aan alle kanten bladdert de kalk van de muren af, een gevolg van slecht beleid ten aanzien van groot onderhoud.

Op de eerste verdieping ligt een helft van de openslaande deuren kapot op de grond. Achter de mooie antieke kast is het voortschrijdende verval van de muren te zien.

Nog geen 25 jaar geleden werd het Octagon geheel gerestaureerd. Het gebouw was toen nog in het bezit van S.E.L. Maduro, die het aan de regering schonk. Na de opknapbeurt kreeg het de functie van museum. Door middel van documenten, kaarten, tekeningen, gebruiksvoorwerpen en meubelstukken wordt een indruk gegeven van het leven en werk van deze staatsman en vrijheidsstrijder; en van zijn verblijf in het Octagon, nu 180 jaar geleden.

In 1811 kwam de Venezolaan Bolivar na een mislukte bevrijdingspoging op Curaçao aan. De Curaçaoënaar Mordechay Ricardo had Bolivars zusters al onderdak geboden in het Octagon. Bij hen woonde Bolivar gedurende zijn verblijf op het eiland. Lang bleef hij niet. In 1812, keerde hij terug naar Venezuela, waar hij in 1813 Caracas op de Spanjaarden veroverde.

In het museum herinneren nog talloze voorwerpen aan Bolivars verblijf op Curaçao. Het moet er bij de opening in 1968 mooi hebben uitgezien. Toen was er ook nog een airco, die ervoor zorgde dat de vochtige lucht geen vat kon krijgen op de tentoongestelde documenten.

De overheid is eigenaar van het gebouw. De *Sociedad Bolivariano* beheert het gebouw. Dat betekent dat de overheid de conciërge betaalt, die naast het museum woont. Alle lopende onkosten zoals water en licht en kleine reparaties worden door de *Sociedad* geregeld, de rekeningen gaan naar de overheid.

Dat loopt allemaal prima, maar sinds 1968 is er nooit meer iets aan groot onderhoud gedaan. En dat is te merken. De ramen hangen uit hun hengsels, het dak lekt en wie naar boven wil, betreedt het balkon met gevaar voor eigen leven: het is zo bouwvallig, dat je er bijna doorheen zakt. Om die reden is het museum ook al enige tijd gesloten.

Toen het nog geopend was kreeg de *Sociedad Bolivariano* regelmatig klachten, vooral van Venezolanen, die geschokt zijn over het verval van het Octagon, dat ooit onderdak bood aan hun nationale vrijheidsstrijder.

De Maduro Holding heeft niet zo lang geleden een bedrag beschikbaar gesteld om het dak van het Octagon te repareren. Maar het bestuur van het museum - 'Vrienden van het *museo Bolivariano*' - lijkt het zinloos om alleen het dak te repareren en de rest te laten voor wat het is.

In dat bestuur hebben onder andere de gedeputeerde van cultuur (voorzitter) en de voorzitter van de *Sociedad Bolivariano* (vicevoorzitter), A.R. Rico, zitting. De voorzitter van de laatste twee jaar, Dito Mendes de Gouveia, heeft onlangs besloten dat er maar eens uitgezocht moet worden wat het gaat kosten om het gebouw weer geheel te restaureren. Daartoe heeft hij de FKP opdracht gegeven om een raming van de kosten te maken. Het resultaat van dat onderzoek kan elk moment verwacht worden.

Maar dan is het nog de vraag of het ook daadwerkelijk gerestaureerd wordt. De *Sociedad Bolivariano*, die dit jaar 155 jaar bestaat, hoopt van harte dat snel met een algehele restauratie wordt **begonnen**. Een restauratie die getuige de foto's hard nodig is.

Recital Statius Muller: dansen en walsen mooist

DE MUZIKALE FEESTWEEK, die het Avila Beach Hotel geeft ter gelegenheid van de opening van La Belle Alliance, werd afgelopen vrijdagavond voortgezet met een pianorecital van Wim Statius Muller. Het programma vermeldde werken van Haydn, Van Beethoven, Chopin, Liszt en Statius Muller himself.

Waarom de f-moll variaties van Haydn — waarmee het programma geopend werd — zo weinig uitgevoerd worden, is mij niet duidelijk. Haydn is hier in zijn menselijker buien en gebruikt hier de 'variatievorm als middel tot vrije expressie', zoals de toelichting bij het programma vermeldt. Statius Muller gaf hier een dichterlijke, zij het wat bedeesde vertolking van. Wat groezelig, maar beter op dreef raakte de pianist met de 'Appassionto' sonate van Van Beethoven (bijnaam niet van de componist). In frappant contrast met de bewogen hoekdelen staat het oversimpele deuntje van het langzame deel, dat toch met de beide andere delen een hechte eenheid vormt. Mag Van Beethoven dan geen groot melodievinder zijn geweest, zijn compositorische eigenschap om van niets iets te maken, zijn onovertrefbaar.

Na de pauze een drietal werken van Chopin: Etude op. 10 nr. 3 (ja, die), de Polonaise op. 26 nr. 1 en de Nocturne in F op. 15 nr. 1, welke laatste ik het meest geslaagd vond. De hierna volgende Mephisto Wals van Liszt kon wat gedecideerder klinken, maar dan wordt het stuk nog moeilijker dan het al is. Helemaal in zijn element was Wim in het laatste deel van zijn programma, een drietal (met de toegiften mee een zestal) Antilliaanse dansen van hemzelf. Natuurlijk was de wals 'Avila Beach' erbij en —hoe kan het anders — de splinternieuwe 'Belle Alliance' wals!

●IMAN LANDHEER

WILLEMSTAD — Het eerstvolgende koffieconcert in het Avila Beach Hotel, in het kader van de feestelijke opening van La Belle Alliance, wordt morgen (zondag) gegeven door de violist Eric Gorsira en pianist Wim Statius Muller.

Het programma wordt geopend met de Sonate in Bes, KV 454 van Mozart. Dit werk wordt gerekend tot de zogenaamde 'grote' sonates van Mozart. Het is in 1784 gecomponeerd en de eerste opvoering werd door Mozart in Wenen gegeven met de 23-jarige Italiaanse violiste Regina Strinasacchi, in aanwezigheid van keizer Joseph II.

Van Gabriel Fauré staat dienst Sonate in A, op. 13 op het programma. Niemand minder dan de destijds befaamde Saint-Saëns sprak in 1878 na de première van het werk de volgende lovende woorden: "Deze sonate heeft een nieuwe ster aan de Franse componistenhemel ontsluierd..."

Zoals gebruikelijk begint ook dit koffieconcert om elf uur 's morgens.

Vakcentrale: uitstel wet decentralisatie

WILLEMSTAD — De vakcentrale SSK heeft de Staten schriftelijk in kennis gesteld van haar bezwaren tegen de voorgenomen plannen tot participatie van PTT Telecom in Landsradio en Setel N.V. (Curtel N.V.) en gevraagd om 'elke beslissing aangaande decentralisatie en de verkoop van aandelen uit te stellen'.

Voorzitter Koeijers noemt tal van redenen waarom de SSK tot een dergelijk verzoek aan de Staten is gekomen. Zo vindt de vakcentrale het argument van de overheid om PTT Telecom te kiezen naar aanleiding van een technisch onderzoek op St. Maarten, niet afdoende. "Wat voor St. Maarten geldt, hoeft nog niet voor Curaçao op te gaan", stelt de SSK. Bovendien heeft de regering van het Bovenwinds eiland zowel het rapport als de samenwerking met PTT Telecom van de hand gewezen, vervolgt Koeijers.

Ook ziet de SSK een paradoxale situatie onstaan. Enerzijds streeft Curaçao naar meer onafhankelijkheid en anderzijds wil men het meest winstgevende overheidsbedrijf voor bijna de helft aan het buitenland verkopen. "Dat gaat er bij ons niet in", aldus de voorzitter.

***

In SPANJE zijn in het eerste kwartaal 267.693 auto's verkocht, ruim 28 procent meer dan in het eerste kwartaal vorig jaar. De schatting voor heel 1992 komt uit op 980.000 auto's, elf procent meer dan in 1991.

De NMB POSTBANK groep heeft toestemming gekregen om in VIETNAM vertegenwoordingen te vestigen.

De kantoren komen te staan in Hanoi en Ho Chi Minh stad. De Franse Banque Indosuez heeft naar eigen zeggen als eerste buitenlandse bank toestemming gekregen om in Viëtnam een officiële bankvestiging openen. Veel buitenlandse banken hebben een vertegenwoordiging in het land maar mogen nog geen bankzaken doen.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur, dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8898.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: openingstijden **Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden

****

KLACHTEN(/BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

ZONDAG
DIVERSEN
PAASCONCERT
18.00 uur van koor Flor di Coromoto - aula Scholengemeenschap Bonaire.

UNION PENSHONARO ANTIAS HULANDES (UPAH)
10.00 uur alg. ledenvergadering - clubhuis Lions.

PROTESTANTSE GEMEENTE BONAIRE
Rincon
08.00 uur Ned. kerkdienst; voorganger ds P.P. Saraber in Rincon.
Kralendijk
10.00 uur Ned. kerkdienst; voorganger ds P.P. Saraber in Kralendijk.

****

Ronnie Pieters (TCB)

Toeristen uit VS naar Bonaire ondanks recessie

KRALENDIJK — Volgens de directeur van de Tourism Corporation Bonaire (TCB), Ronnie Pieters, heeft de Amerikaanse recessie tot nog toe weinig invloed gehad op de komst van Amerikanen en andere toeristen. Gezien de cijfers over januari en februari 1992 blijkt er een gemiddelde stijging te zijn van 21,8 procent.

De TCB houdt de komst van de toeristen uit de verschillende landen statistisch bij. Vroeger was dat handwerk, maar tegenwoordig — sedert januari — maakt de TCB voor de gegevens gebruik van de computer. Dat maakt de kwaliteit van de gegevens niet alleen beter, maar vooral sneller beschikbaar.

De cijfers die de TCB voor 1992 produceert, zijn die van buitenlanders. Het aantal komende en gaande Antillianen zal pas in april geregistreerd worden. Zoals bekend, heeft gezaghebber mr. Frits Goedgedrag er onlangs op geattendeerd, dat alle aankomende Antillianen een immigratiekaart moeten invullen.

VERSCHIL

De cijfers die door de TCB worden geproduceerd, zijn van andere oorsprong dan die van het oude toeristenbureau. Elke binnenkomende passagier werd daar als volwaardig toerist genoteerd, maar de TCB heeft daarin verandering gebracht. Nu worden aankomende passagiers onderscheiden in toeristen en mensen die minder dan 24 uur op het eiland verblijven.

Voorlopig is het resultaat voor 1992 een totaal van 9.557 arriverende toeristen, verdeeld over 4.182 toeristen afkomstig uit de Verenigde Staten, 468 uit Canada, 3.168 uit Europa, 1.205 uit Zuid-Amerika, 496 uit het Caribisch gebied, vijftien uit Centraal-Amerika en 23 uit overige landen. In dezelfde periode kwamen er in 1991 7.846 passagiers. Pieters attendeert erop, dat indien daar de dagtoeristen vanaf worden getrokken, het verschil met dit jaar beduidend groter wordt dan 1.711 toeristen.

De markt van de VS is met 13,3 procent gestegen. Pieters wijst er ten overvloed op, dat dit is gebeurd, ondanks de financiële problemen die in de VS toch een duidelijke recessie hebben gegeven. Hij noemt het zelfs uitzonderlijk, aangezien de rest van de regio (behalve Aruba; red.) een duidelijk verlies heeft geleden ten opzichte van het bezoek van de Amerikaanse toerist. Pieters: "Het blijkt dat Bonaire een toeristisch produkt heeft, dat kennelijk recessie 'proof' is".

De Europese markt en met name die van Nederland en Duitsland blijft het goed doen. Met 2.219 Europese Nederlanders over januari en februari 1992 (1.570 vorig jaar) is er een positief verschil van 41.3%. Ook Duitsland blijft in dat spoor met 438 (256) en een percentuele stijging van 71,1%.

Zuidamerikaanse bezoekers blijven eveneens komen. Over de eerste twee maanden van dit jaar: 690 Venezolanen (in 1991: 623), goed voor een stijging van 10.7%; 202 (192) Brazilianen en een stijging van 5.2%, terwijl de Colombianen met 9,5% vooruitgingen en van 74 stegen naar 81 bezoekers. De Argentijnen lieten het enigszins afweten. Vorig jaar kwamen er 186, terwijl dat er dit jaar 167 waren. Een achteruitgang dus van 102.% en daarmee is het Zuidamerikaanse land het enige land dat voor Bonaire in de negatieve cijfers raakte.

DUIKERS

Van de 9.557 toeristen die in januari en februari arriveerden, kwamen er 2.955 om te duiken. Dat is een percentage van 30,9%. Rekening houdende met de echtgenotes en de kinderen, die deze duikers met zich mee brengen, moet het belang van deze groep echter wel hoger geschat worden. Het aantal duikers steeg in vergelijking met vorig jaar met dertien procent.

Cruisepassagiers in de eerste twee maanden stegen met veertien procent. Er kwamen er 4.544. Pieters verwacht nog een aanzienlijke stijging van deze soort toeristen over het komende jaar, aangezien bekend is, dat het aantal cruiseschepen dat dit jaar zal rondvaren in het Caribisch gebied beduidend groter is dan voorgaande jaren.

■ *KRALENDIJK — Begin deze week zijn de werkzaamheden begonnen van de tweede fase van Buddy Dive Bonaire. Joop en Yvonne Rauwers zijn gespecialiseerd in het bewerken van de Duitse markt en het merendeel van de Duitse toeristen blijft gewoonlijk in het hotel van Rauwers.*

De uitbreiding is noodzakelijk, want Buddy Diver Bonaire zit voorlopig tot juli vol en heeft al enkele vakantievierende duikers moeten uitbesteden. De tweede fase wordt gebouwd door Busi Bona nv, de bouwcombinatie van ing. Anton Zieverding.

Op de foto de eerste aanzet.

Problemen Kolegio Reina Beatrix lijken opgelost

KRALENDIJK — Afgelopen dinsdagavond hebben gedeputeerde van onderwijs Ramoncito Booi en het hoofd van de Servisio di Enseñansa i Formashon (SEF) een vergadering gehad met het hoofd en personeel van het Kolegio Reina Beatrix. Zoals bekend, waren er nog al wat problemen aan de enige openbare school op het eiland.

Die problemen begonnen al in september vorig jaar, toen het volledige personeel een brief op poten stuurde over de toestand waarin de school verkeerde. Vooral de toiletten bleken niet meer voldoende voor het grote aantal kinderen dat ingeschreven staat op de school. Er werd door het personeel zelfs met actie gedreigd. Afgelopen week was het weer raak. Ondanks duidelijke signalen aan het hoofd van de SEF bleek dat er op 1 april toch twee vacatures waren, zonder dat het er naar uitzag dat die vervuld zouden worden.

Het hoofd van de school, Lea Bernabela, besloot samen met de leerkrachten een actie te voeren om hun ontevredenheid te uiten over de ontstante situatie op de school. Tevens werd besloten de persmedia op de hoogte te stellen van hun ongenoegen over het functioneren van het hoofd van de SEF.

Ondanks de problemen bleek, althans volgens de door gedeputeerde Booi uitgegeven persverklaring dat de problemen in een goede verstandhouding konden worden opgelost. Deze problemen waren onder andere het gebrek aan communicatie tussen het personeel van de school, het hoofd van de SEF, het onderhoud van de school, de klassegrootte, het gebrek aan leerkrachten, de warmte in de klassen en de Spaanstalige kinderen.

In het algemeen werd ook gesproken over de invoering van de nieuwe taalmethode en het vak Papiamentu op school. Dat zijn echter geen specifieke problemen van het Kolegio Reina Beatrix, omdat alle basisscholen daarmee geconfronteerd worden. Ten slotte werd afgesproken dat er op een regelmatige basis vergaderd zou worden met de functionaris van de afdeling SEF.

Paboso wil raadsvergadering

KRALENDIJK — Al enige tijd wil de fractie van de Partido Boneriano Sosial (Paboso) een raadsvergadering aanvragen. Het afgelopen jaar werd een overeenkomst gesloten met de fractie van de Partido Democratico Boneriano (PDB), zodat beide fracties elkaar bij het aanvragen van een vergadering zouden steunen. Daarvoor zijn immers drie handtekeningen nodig en in deze drie handtekeningen kunnen Paboso en PDB slechts gezamenlijk bereiken.

Nu fractievoorzitter van de éénmansfractie van de PDB al geruime tijd ziek is, moet de Paboso met lede ogen aanzien dat zij wel een vergadering willen hebben, maar die niet kunnen aanvragen. De fractie heeft contact opgenomen met fractievoorzitter Cai Marsera van de UPB, die in eerste instantie wel bereid bleek, maar later toch niet doorzette.

Donderdag heeft de Paboso-fractie een verzoek gericht aan gezaghebber mr. Frits Goedgedrag om een vergadering van de Eilandsraad bijeen te roepen. Goedgedrag kan dat namelijk qualitate qua als voorzitter van de Eilandsraad. De brief werd ondertekend door Norwin Willem en Rodger Gijsbertha. Als enige agendapunt wil de Paboso-fractie 'Beleid van het Bestuurscollege in het algemeen' opgevoerd zien.

Vermoedelijk rest Rodger Gijsbertha niet veel vergaderingen van de Eilandsraad meer. In een afspraak met de overige lijstbezetters zal Gijsbertha zijn plaatsje moeten afstaan. Het is vrijwel zeker dat Regina Janga (evenals gedeputeerde Noris Gomes verpleegkundige; red.) de plaats zal innemen van Gijsbertha. Na Janga is het dan de beurt van voorzitter Ewal Abdul. Lijsttrekker Nochi Willem, tevens fractielid van de Paboso, zal de rit van vier jaar uitzitten.

Booi: 'Oplossing nodig voor Papiamentu op school'

KRALENDIJK — Enige weken geleden heeft de gedeputeerde van onderwijs Ramoncito Booi voldoende stof doen opwaaien met zijn opmerkingen over het vak Papiamentu op de scholen. Booi attendeerde er toen op, dat het goed zou zijn om een onderzoek te laten instellen naar de situatie op de scholen. Mocht die niet verontrustend zijn, dan behoefde er niets te veranderen. In het andere geval echter overwoog gedeputeerde Booi, dat Papiamentu enige tijd uit de school moest verdwijnen om op een betere manier te worden geïntroduceerd. De reacties in de gemeenschap waren niet onverdeeld gunstig.

Inmiddels zegt Booi dat een analyse van de situatie heeft plaatsgevonden. Daarbij bleek dat de ongerustheid van gedeputeerde Booi zeker wel enige grond had. Booi zegt in een persverklaring dat het goed is om met cijfers duidelijk te maken hoe de situatie eigenlijk is.

Hij noemt dat tevens zijn reactie op de verklaringen van zijn politieke tegenstanders Paboso-leider Nochi Willem en POB-leider Boeboei Cecilia. Zij waren — voor hun politieke loopbaan — respectievelijk degenen die verantwoordelijk waren voor de invoering van Papiamentu en voor de coördinatie van de cursussen voor de leerkrachten.

Tijdens een vergadering met het R.K. Schoolbestuur en de schoolhoofden, bleek, dat aan het Kolegio Reina Beatrix slechts drie leerkrachten volledig bevoegd zijn. Volgens het P.B. van 1989 is het echter niet toegestaan dat leerkrachten les geven in het vak Papiamentu als zij daarvoor geen bevoegdheid hebben.

Booi: "Het bleek dat Boeboei Cecilia, wiens beroep onderwijzer is, geen enkele belangstelling toonde om de cursus Papiamentu voor leerkrachten te volgen. Hij bezit derhalve geen enkel onderdeel van het vereiste certificaat".

Volgens gedeputeerde Booi hebben aan de Sint Bernardusschool slechts twee van de dertien leerkrachten een bevoegdheid. Dat is vijftien procent van het leerkrachtenbestand. Het Kolegio Luis Beltran telt eveneens twee bevoegde leerkrachten op een totaal van zeven en dat is 29 procent. De beste school is de Papa Cornesschool, volgens de gedeputeerde, want daar zijn zeven bevoegde leerkrachten van de veertien en derhalve mag vijftig procent lesgeven in het Papiamentu.

Gedeputeerde Booi: "Dat komt er dus op neer dat slechts 29 procent van de leerkrachten bevoegd is voor Papiamentu. Het geschreeuw van Boeboei Cecilia snijdt dus geen hout".

Booi brengt in zijn verklaring naar voren dat er wel een mogelijkheid is Papiamentu op de school te houden en dat is het aantrekken van enkele vakleerkrachten, waar onderling op school niet gewisseld kan worden. Volgens Booi is er op dit moment nog niet beslist hoe het een en ander in zijn werk zal gaan. In ieder geval zullen de cursussen voor bijscholing in Papiamentu weer opnieuw beginnen als blijkt dat Papiamentu gewoon op het lesrooster blijft staan.

Booi: "Zo blijven we bezig met de verbetering van het onderwijs, zonder dat we al te veel acht slaan op wat andere politici naar voren brengen. Er zijn problemen en we zijn mans genoeg om deze problemen te lijf te gaan. Ook voor Papiamentu wordt een oplossing gevonden".

Voetganger aangereden

KRALENDIJK — Vrijdag vond een ernstig ongeval plaats op de Kaya Korona ter hoogte van Chamel Snack. Een voetganger werd geschept door een passerende auto.

Het slachtoffer werd met spoed vervoerd naar het Sint Franciscus Hospitaal, maar moest later naar Curaçao overgebracht worden.

KRALENDIJK — Morgen (zondag) om tien uur 's morgens zal in het clubhuis van de Lions op Bonaire een vergadering belegd worden voor de leden van de UPAH (Union Penshonado Antias Hulandes).

SSS actief bij bewaking

KRALENDIJK — De bewakers van Security Services (SSS) op Bonaire hebben het druk gehad:

Op 18 maart werden in de ochtenduren twee verdachte figuren aangehouden die het restaurant Den Laman binnen wilden dringen. Bij het zien van de SSS verdwenen zij in de duisternis. Een van de figuren werd echter herkend en zijn signalement werd aan de politie gegeven.

Op 27 maart, weer bij dageraad, probeerde een verdacht figuur de Torito Snack te Antriol binnen te dringen. Het was een zekere F.A.P. die enkele sunsets had verwijderd om zich een toegang te verschaffen. De SSS greep de dief in zijn kraag en leverde hem uit aan de politie.

Ook een zekere R.M.I. trachtte in te breken in een winkel gelegen aan de Kaya Grandi en werd betrapt. Ook deze verdachte werd gearresteerd en door de SSS aan de politie overgedragen.

De SSS-bewakers werken op Bonaire onder leiding van oud-politieagent H.A. van Windt.

MENSEN

■*Het leven gaat door, vooral voor diegenen die blauw bloed hebben. Prinses Diana van Engeland kweet zich zoals altijd weer prima van haar taak.*
Ongeveer twee weken geleden werd haar vader naar zijn laatste rustplaats gedragen en toch wist Lady Di te stralen bij de ontvangst van enkele balerina's na een opvoering in Convent Garden.

Bea-kaarten op veiling

Op de postzegel- en **brievenveiling** aan het Rokin in Amsterdam worden vrijdagavond briefkaarten aangeboden die zijn verstuurd door koningin Beatrix. Vier van die kaarten zijn getekend door haar toen nog zeer jeugdige zonen.

Alle kaarten zijn gericht aan ene mejuffrouw Dora, naar verluidt een voormalig personeelslid van het koninklijk huis. Het gaat om een collectie van 17 stuks, aldus veilingdirecteur C. Muis, inclusief een liturgie van de trouwdienst van Beatrix en Claus. De verzameling werd bijeen gebracht in de periode 1966 - 1987.

De teksten van de koningin - en soms ook van prins Claus - zijn allemaal zeer kort en bepaald geen ontboezemingen te noemen. Het zijn vooral kerstgroeten, bedankjes en dergelijke. De collectie wordt op 1.000 gulden ingezet.

Genoemde postzegel- en brievenveiling verkocht een tiental jaren geleden ook een brief van Willem van Oranje.

Stimulator voor gehandicapten

Joop Steenkamer, student industrieel ontwerpen aan de technische universiteit in Delft, heeft voor zijn afstudeerproject een door water aangedreven **stimulator** ontworpen. Dit hulpmiddel moet mannen en vrouwen met een ernstige beperking in armen handfunctie in staat stellen zelfstandig te masturberen, zo meldt het weekblad Delta van de universitaire instelling.

Begeleid door drie professoren (een medicus, een seksuoloog en een ergonoom), een ontwerpbureau en een produktiebedrijf voerde Steenkamer onderzoek, ontwikkeling en tests uit. De gehandicapte industrieel ontwerper, kwam op het idee omdat gehandicapten wel beschikken over allerlei voorzieningen om gelijkwaardig aan gezonde mensen te functioneren, maar nauwelijks over seksuele hulpmiddelen voor gehandicapten.

Het apparaat kan in de douche zijn diensten het best bewijzen. Het is een doosje ter grootte van een hand met een kort cilindervormig uitsteeksel. Het moet op de waterleiding worden aangesloten. Inwendig drijft de waterkracht een schoepenrad aan. Deze beweging wordt omgezet in een heen-en-weer gaande beweging van een trilling per seconde.

Uit het doosje steekt een kort cilindervormig blokje dat op die aandrijving beweegt. Langs de rand van de cilinder spuiten waterstraaltjes met een pulsering van vijfendertig trillingen per seconde.

Het "clitoris-stampertje" wordt geschikt gemaakt voor mannen door een opzetstuk in de vorm van een opengesneden buis, het "penispakkertje".

De student leende het prototype uit aan een testgroep van de medische faculteit van de Erasmus universiteit in Rotterdam. Van de acht proefpersonen kwamen er vijf daadwerkelijk klaar. Steenkamer gaat nog meer tests uitvoeren.

Uitspraak in offerzaak broodnodig

Het project van de Alkmaarse stichting Cargo, die in augustus een "nationaal geschenk aan de zee" wil schenken gaat in ieder geval door. Dat zei initiatiefnemer Ron Peperkamp donderdag in Haarlem tegen het college van provinciale staten van Noord-Holland.

Peperkamp verzekerde het college dat de voorbereidingen voor het **offer** aan de zee, doorgaan in afwachting van een definitieve beslissing van Rijkswaterstaat, en als die negatief beslist, de Raad van state.

Zo zal op 3 mei de eerste paal van de fundering van het beeld, dat uit een 27 meter hoge hoogspanningsmast bestaat, in de grond worden geslagen. Op 28 mei, de dag dat de afsluitdijk 60 jaar bestaat, zullen de hydraulische armen van het beeld voor het eerst bewegen. Kunstenaar Kees Bolten nodigde het college al vast uit om bij deze "wiekende beweging naar het Nederlandse volk" aanwezig te zijn. Daarna worden de broden gebakken en in het beeld gemetseld. Half augustus staat het geschenk volgens Bolten klaar voor vertrek richting Noordzee. Daarna kan het, even ten westen van Texel, symbolisch aan de zee worden geofferd.

Die datum valt waarschijnlijk samen met de definitieve uitspraak van de Raad van state.

Voor het eerst in de geschiedenis zal Duitsland vanaf volgend jaar "Deutschland" op zijn postzegels zetten. Daarmee wordt de term "Deutsche Bundespost", die sinds 1949 werd gebruikt, vervangen.

Door de vervanging voldoet Duitsland voortaan aan een internationaal gebruik de naam van het land op postzegels aan te geven, aldus een woordvoerder van de Bundespost. Deutsche Bundespost is de Duitse postdienst. De officiële naam Bondsrepubliek Duitsland is volgens de woordvoerder te lang voor postzegels.

Kohl begint jaarlijks vasten

De Duitse bondskanselier **Helmut Kohl** is donderdag aan zijn jaarlijkse vermageringsvakantie' begonnen. Kohl zal de eerste week in het Oostenrijkse Hofgastein slechts thee en mineraalwater drinken, de tweede bestaat uit zijn zelf-opgelegde dagelijkse dieet uit melk en twee droge broodjes.

Met deze kuur hoopt de 1,94 meter lange Kohl zijn overtollige gewicht kwijt te raken, maar volgens sommigen zal het verloren gewicht er zo weer aan zitten wanneer Kohl aan het dagelijks leven in Bonn deelneemt. Kohl woog vorig jaar aan het begin van zijn vermageringskuur 115 kilo en wist 8 kilo kwijt te raken. Met welk gewicht Kohl dit jaar is begonnen is voorlopig staatsgeheim'.

O jee, 'n RAMMETJE
NADINE DA SILVA
Geboren: 9 April 1992
Ouders: Anneke + John
Broer: Sven
Pos Chiquito 92-C, Aruba

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Issell (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Eef Hermers, Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisble Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde,
Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626

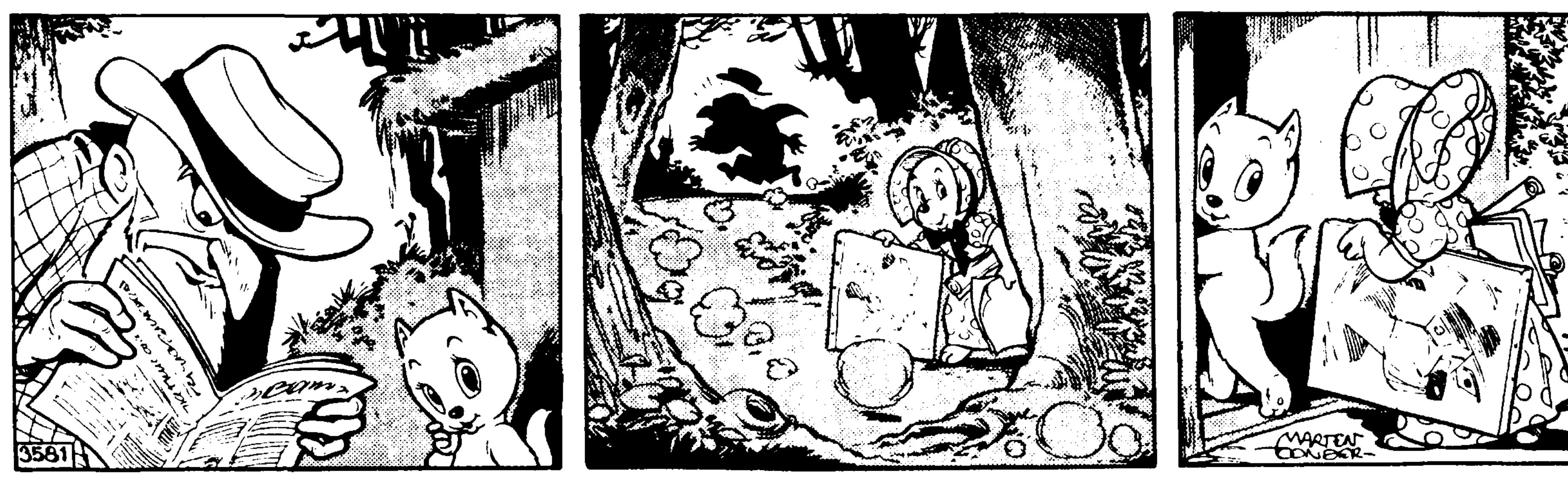
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333

Bonaire: Shon Ma Carolina,
Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204
(na 18 00 uur, tel.: 8342)

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 81,15 per maand (luchtpost) of NAf. 25,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Tom Poes en de Kiekvogel door Marten Toonder

3581 — De oude uitgever rukte zijn tijdschrift open en begon ingespannen te lezen. "Hoe zei je, dat Bommel geworden is?" vroeg hij met krijsende stem.

"Zo aardig", herhaalde Tom Poes geduldig. "Zo bescheiden en verstandig!"

De grijsaard wierp hem een verwilderde blik toe. "Nevels en bliksems", prevelde hij. "Hier klopt iets niet! Wat betekent dat? Een misdruk of een uitgevallen zetsel? Of is de pers ontzet? Dit is te erg voor een arme, oude man!"

Hij gooide het nummer weg en snelde krijsend in de richting van Bommelstein.

Tom Poes wachtte tot hij uit het gezicht verdwenen was en riep toen juffrouw Doddel.

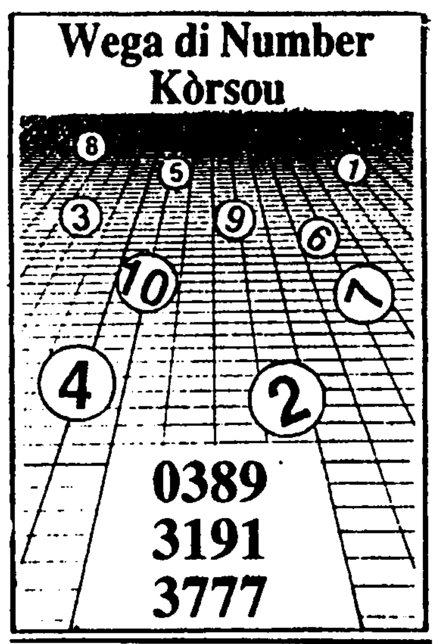
"Kom gauw mee naar binnen", zei hij, de deur van de hut openmakend. "We moeten opschieten".

Heer Bommels buurvrouw volgde hem naar binnen. "Ik begrijp het niet", zei ze hoofdschuddend. "Waarom liep die oude man zo vlug weg?"

"Ik heb een beetje gejokt", legde Tom Poes uit. "Ik zei tegen hem, dat heer Bommel zo vriendelijk en zo verstandig geworden was en dat geloofde hij natuurlijk niet. Nu is hij hem gaan opzoeken om te kijken of het waar is".

"Natuurlijk is het waar", zei juffrouw Doddel verbaasd. "Zo is Ollie toch? Waarom zeg je, dat je dat gejokt hebt?"

Tom Poes zuchtte eens. "Dat zal ik een andere keer uitleggen", besloot hij. "We hebben nu nog veel te doen voordat Hocus terugkomt".

HBO

ZATERDAG

15.00 Movie: 'Modern Problems' (1991; Chevy Chase/Patti D'Arbanville)
18.00 Movie: 'The Toy' (1982; Richard Pryor/Jackie Gleason)
20.00 Movie: 'Out for Justice' (1991; Steven Seagal/William Forsythe)
21.30 Boxing: George Foreman vs. Alex Stewart (L)
23.30 Movie: 'Hard to Kill' (1990; Steven Seagal/Kelly LeBrock)
01.10 Russell Simmons' Def Comedy Jam (Host: Martin Lawrence)
01.45 Movie: 'Downtown' (1990; Anthony Edwards/Forest Whitaker)
03.25 Rodney Dangerfield's the Really Big Show
04.25 Movie: 'Out for Justice' (1991; Steven Seagal/William Forsythe).

ZONDAG

13.15 Movie: 'The Last of His Tribe' (1992; Jon Voight/Graham Greene)
14.45 Movie: 'Men at Work' (1990; Emilio Estevez/Charlie Sheen)
16.30 Movie: 'Campus Man' (1987; Morgan Fairchild/John Dye)
18.00 Mr. Bean (Rowan Atkinson)
18.30 Movie: 'Airplane!' (1980; Robert Hays/Lloyd Bridges)
20.00 Movie: 'Defending Your Life' (1991; Albert Brooks/Meryl Streep)
22.00 Movie: 'The Last of His Tribe' (1992; Jon Voight/Graham Greene)
23.35 Movie: 'Warlock' (1989; Julian Sands/Lori Singer)
01.20 Movie: 'Rush Week' (1991; Pamela Ludwig/Dean Hamilton)
02.55 Movie: 'Fellow Traveller' (1989; Ron Silver/Hart Bochner)
04.30 Movie: 'The Punisher' (1991; Dolph Lundgren/Louis Gossett Jr.).

CBS

ZATERDAG

20.00 CBS Saturday Night Movie
22.00 Boys of Twilight.

ZONDAG

19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 CBS Sunday Movie: 'Stomping at The Savoy'
23.00 CBS News.

NBC

ZATERDAG

20.00 Golden Girls
20.30 Powers That Be
21.00 Empty Nest
21.30 Nurses
22.00 Sisters.

ZONDAG

19.00 Eerie, Indiana
19.30 The Torkelsons
20.00 Hot Country Nights
21.00 NBC Sunday Night at the Movies.

TBS

ZATERDAG

15.05 Movie: 'Daughters of
(1972; Tom Selleck)
17.05 Fishing With Roland Ma
17.35 Fishin' With Orlando Wi
18.05 World Championship W
19.35 NBA Basketball Nets at
(L)
22.00 U.S. Olympic Gold
24.00 Movie: 'Deadly Blessing'
Maren Jensen)
02.20 Movie: 'Screamers' (19
bara Bach)
04.05 Night Tracks: Chartbus
05.00 Night Tracks.

ZONDAG

12.05 Major League Baseba
Francisco Giants at Atlanta
(L)
17.05 Tom and Jerry's Funho
17.35 Captain Planet and the
teers
18.05 WCW Main Event
19.00 Movie: 'The Wild Wo
Chastity Gulch' (1982; Priscilla
Lee Horsley)
21.00 National Geographic Ex
23.00 Network Earth
23.30 Paid Program
24.30 World Tomorrow
01.00 Pai Program
04.00 WCW Main Event
05.05 Hogan's Heroes
05.35 CNN Headline News.

EURO-TV (kanaal 77)

ZATERDAG

19.00 Boes
19.25 NOS Journaal
19.40 Studiosport
20.25 Bananasplit
21.00 Sluiting.
zondag van 09.00-11.00 uur
ling

ZONDAG

19.00 Dierenmanieren
19.25 NOS Journaal
19.40 Studiosport
20.25 Crime Time
21.00 Sluiting.
maandag van 09.00-11.00 uur
haling
(wijzigingen voorbehouden)

TELECURAÇAO

ZATERDAG

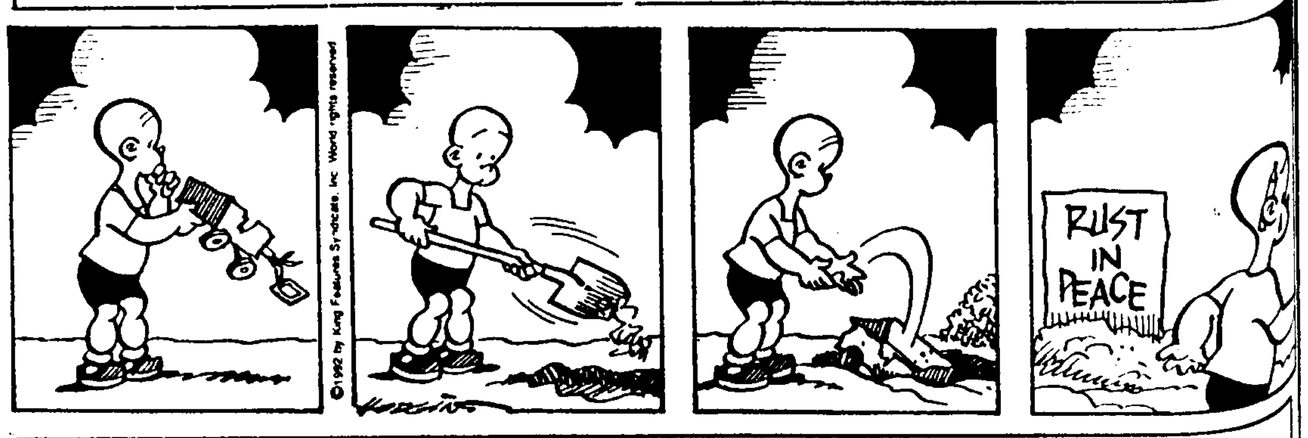
17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
18.57 Tempu pa Dios;
19.00 Cocktail Turístiko met C
tain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Teatro Klasiko: 'The Fig
ting Lawman';
21.30 Estreno: 'The Day Ch
Died'
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 vervolg Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku..... Dierenas
19.00 Cocktail Special;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Special: 'Carnaval van Ca
8 (Miami)';
22.30 Superstars of Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

* * * * * *

HENRY ® **By Dick Hodgins**

BONER'S ARK ® **By Addison & Frank Johnson**

BEETLE BAILEY ® **By Mort Walker**

REDEYE ® **By Bill Yates & Mel Casson**

ockmarket-NEWS

PREV.	9-4	FRANKFURT	PREV.	9-4	AMSTERDAM	PREV	9-4
3224	3255	DAX INDEX	1720	1736	CBS GEN.INDEX	123.40	124.70
22.50	22.38	ASKO	880.00	862.00	ABN-AMRO	45.60	45.80
55.13	55.63	BASF	244.70	248.30	AEGON	126.70	127.60
41.50	41.88	BMW	577.50	584.50	AHOLD	86.00	86.80
32.50	33.38	COMMERZBANK	263.80	268.00	AMEV	54.10	55.00
34.13	34.00	DAIMLER BENZ	768.00	778.00	AKZO	147.50	148.50
17.25	17.50	DEUTSCHE BANK	711.20	715.50	BOLS	46.50	47.00
16.13	15.63	HOECHST	263.80	268.00	BUHR.TET.	44.50	45.60
24.13	24.00	KAUFHOF	511.00	510.00	DAF	21.30	21.70
81.25	82.38	MAN	380.50	383.20	DSM	106.70	107.50
46.25	45.25	PREUSSAG	396.90	401.00	ELSEVIER	110.80	113.50
47.50	47.38	SIEMENS	675.90	683.80	FOKKER	33.60	33.70
38.38	38.75	VW	367.70	374.30	GIST BROC.	34.20	35.20
57.13	57.63				HAGEMEYER	144.50	145.20
38.75	40.00				HEINEKEN	189.30	190.70
76.75	76.00	LONDON			HOOGOVENS	51.50	52.00
38.88	38.63				ING	51.70	51.90
38.00	37.75	FT-100 INDEX	2436	2572	KLM	35.70	36.10
11.63	11.75				KNP	43.50	44.00
88.13	86.00	ARGYLL	3.20	3.39	NEDLLOYD	57.40	57.70
57.75	58.63	BARCLAYS BANK	3.02	3.28	PHILIPS	36.30	36.20
42.13	41.88	BASS	5.32	5.87	ROBECO	94.30	96.20
150.13	152.38	BRITISH STEEL	0.68	0.71	ROLINCO	91.30	93.70
87.63	87.88	BRITISH TEL	3.15	3.36	RORENTO	71.40	71.70
61.00	62.13	BTR	4.17	4.44	RODAMCO	50.60	50.30
71.63	72.50	CADBURY	4.48	4.55	ROYAL DUTCH	146.20	146.20
75.88	77.25	CABLE & WIRE	5.40	5.48	UNILEVER	180.60	182.20
51.00	51.00	GRAND MET	8.89	9.42	VMF STORK	43.40	43.60
48.50							
	4863,00	MARKS & SPENCER	3.02	3.23	VOC	42.30	42.40
35.88	35.25	REDLAND	4.88	5.24	VNU	80.60	81.90
28.63	27.13	TATE & LYLE	3.87	4.05	WESSANEN	93.20	94.70
338.00	342.00	TOKYO			TORONTO		
4.09	4.10	NIKKEI DOW IND.	16898	17850	TSE 300	3349	3376
30.54	20.26	BRIDGESTONE	1090	1130	ALCAN	19.38	19.63
		CANON	1280	1320	BELL	45.38	45.25
132.15	132.70	DAI ICHI KANGYO	1060	1260	BANK OF NS	19.63	20.38
		DAIWA SEC.	701	770	CAN.PAC.	16.75	17.00
1.63	1.63	HITACHI	772	810	INASCO	36.38	36.13
		HONDA MOT.	1490	1570	LAIDLAW	11.13	11.13
175.70	177.30	JAPAN AIRLINES	678	718	MOORE	24.50	24.63
		NOMURA SEC.	1130	1290	NORANDA	17.00	16.63
1.83	1.83	NIPPON STEEL	280	295	PLACER DOME	11.25	11.88
125.75	126.00	MAZDA	415	465	POWER CORP.	14.50	14.63
84.05	84.19	SONY	3990	4230	ROYAL BANK	23.38	23.38

lste stijging sedert 1990

onsumentenprijzen in S half procent hoger

HINGTON - De consumentenprijzen in de Ver- Staten zijn in maart gestegen met 0,5 procent. was de snelste stijging in een maand sinds er 1990, toen de prijzen met 0,7 procent omhoog n.

onderd de vaak sterk wisselende prijzen voor voedsel rgie stegen de prijzen evengoed met 0,5 procent. De mentenprijzen stegen in februari met 0,3 procent, onderd voedsel en energie met 0,4 procent. De inflatie oter dan analisten hadden verwacht. Zeker nadat dag werd bekendgemaakt dat de producentenprijzen rt met slechts 0,2 procent waren gestegen, werd een iden inflatie verwacht.

vraag is nu wat de FED, het Centrale-bankenbestuur, oen. Die verlaagde donderdag de "Federal funds rate", ngrijk rentetarief voor de geldmarkt, met een kwart tot 3,75 procent. Zo wordt geld goedkoper en kan de lende economie worden gestimuleerd. Anderzijds de FED tot taak de inflatie onder controle te houden. ntetarieven zijn daarbij een hulpmiddel.

Financieel Nieuws

Aziatische ontwikkelingsbank: AIDS ernstige bedreiging

Economie Azië in lift

MANILA - De economieën in Azië blijven snel groeien. Vooral Malaysia, Thailand en China boeken economische successen. De geneugten van de economische groei worden echter aangetast door milieuschade, het slechte sociale systeem, de snelle bevolkingsgroei en AIDS. Dat staat in het jaarverslag over 1991dat de Aziatische Ontwikkelingsbank (ADB) zaterdag heeft gepubliceerd.

De ADB raamt de economische groei in Azië voor 1992 op 6,5 procent en voor 1993 op 6,7 procent. De onderlinge handel in de regio en de investeringen zijn de motoren van de snelle ontwikkeling. De groei kan worden bereikt zelfs terwijl Japan, dat de as van de Aziatische economie is, het economisch wat minder doet. De ADB voorziet een groei van 2,5 procent in 1992 en van 3,5 procent in 1993 voor Japan. De bank waarschuwt dat de groei op middellange termijn kan worden vertraagd door het gebrek aan kracht van het Japanse financiele systeem.

Omdat de Westerse wereld door een economisch dal gaat, is van die kant weinig stimulans te verwachten. Bezuinigingen op wapenuitgaven zullen op langere termijn van veel nut zijn, aldus de ADB. De druk op de internationale kapitaalmarkt wordt daardoor verlicht, zodat de rentetarieven laag kunnen worden gehouden. Op korte termijn werpen de bezuin gingen minder vruchten af, omdat zij gepaard zullen gaan met veranderingen in industriële structuren.

ZWARE LAST

De ziekte AIDS zal een zware last worden voor Azië, zowel direct wat betreft de kosten voor de gezondheidszorg als indirect doordat vooral de economisch actieve groepen erdoor worden getroffen. Tegen de eeuwwisseling zal Azië het grootste deel herbergen van de veertig miljoen dragers van het HIV-virus en van de tien miljoen lijders aan de ziekte die er dan wereldwijd zijn. Dat heeft zijn oorzaken in de grote sexindustrie en in het toenemende gebruik van verdovende middelen.

In Thailand waren vijf jaar geleden duizend gevallen van besmetting bekend. Nu zijn dat er tussen de twee- en vierhonderdduizend. India is in vijf jaar tijd van duizend gevallen naar tussen de vierhonderdduizend en een miljoen gegaan. In andere landen zijn minder dragers bekend. Het is mogelijk dat er echt minder zijn, maar het kan ook dat sociale gewoonten het verhinderen voor besmetting uit te komen, of dat onbekendheid met de ziekte of beperkte diagnosemogelijkheden de oorzaak zijn. De ADB roept Aziatische landen op de voorkoming van AIDS tot politieke prioriteit te verheffen. Investeringen in preventie zullen beduidend kleiner zijn dan de kosten van de verspreide epidemie, aldus de ADB.

ADB-president Kimimasa Tarumizu waarschuwt in het jaarverslag dat milieuschade de winst op economisch gebied teniet kan doen. Ook wijst hij erop dat economische groei niet hoeft te leiden tot een hogere levensstandaard omdat de bevolking snel toeneemt. Verder zijn de sociale voorzieningen onvoldoende voor een groot deel van de bevolking.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
Santa Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags; spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: 618577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat. Tel.: 373584.
Nachtdienst t/m 14 april: zuster Jacobus. Tel.: 684375.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta. Maria 17. Tel.: 686222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Antonia. Tel.: 671064, pageboy 669-0368 b.g.g. 691838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Antonia. Tel.: 671064.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Martina. Tel.: 642695 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
11 april 1992 vanaf 08.00 uur tot 13 april 1992 om 07.00 uur:
Dokter Elhage, Centro Medico Sta. Rosa. Tel.: 676666; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371661 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer en Ayubi)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
10 april 1992 vanaf 17.00 uur tot 13 april 1992 om 07.00 uur:
Dokter Cummins, Spreekkamer: Kas Chikitu. Tel.: 623550; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 690361 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
10 april 1992 vanaf 17.00 uur tot 13 april 1992 om 07.00 uur.
Dokter Dunker, Spreekkamer: Tera Cora. Tel.: 648079; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 691021 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

HYGIËNISCHE DIENST
in het weekeinde van 10 t/m 12 april na kantooruren heeft de heer G. Davelaar, pagenummer 310-0713 dienst.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG
Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon. Tel.: 625633-34-35.
Punda
Plasa, De Ruyterkade 36. Tel.: 615545.
ZONDAG
Otrobanda
Santa Maria, Winston Churchillweg 155. Tel.: 680800.
Punda
del Pueblo, Sha Caprileskade 7-A. Tel.: 612444/612555.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
11 april: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.
12 april: A. Michel, Dr. Martin Luther King Boulevard 42.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

CURAÇAO FESTIVAL CENTER
20.30 uur concert van rapper/reggaezanger Papa San met de Solid Groove Band - Brievengat.

ZONDAG

AVILA BEACH HOTEL
11.00 uur koffieconcert met Wim Statius Muller (piano) en Eric Gorsira (viool) - La Belle Alliance.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur 'Seawind Crown' (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Gderosboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
16.30 uur dienst.
Seru Fortuna
10.00 uur dienst.
Buena Vista
08.30 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds O.G. Hesenoot.
19.00 uur afscheidsdienst ds. G.J. Schüssler in de Fortkerk.
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H. Gilhuis.
19.00 uur afscheidsdienst ds. G.J. Schüssler.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. G.J. Schüssler.
19.00 uur afscheidsdienst ds. G.J. Schüssler in de Fortkerk.

" Madre, descanse ahora en paz,
Tras habernos cuidado con esmero,
Usted ha cumplido su tarea con creces. "

Nos ta anuncia fallecimento tragico di nos querida y inolvidabel mama:

Sra. JOSEFA ANTONIA DONATA-GOMEZ
mihor conoci como: " Fefa "

Na nomber di su jiunan: **Noris y Koos van Lis**
Elio y Astrid Donata na Curacao
Goyo y Christine Donata na Curacao
Beatriz y Hein Gooskens
Gala y Donny Kock
Nancy Donata na Hulanda

Nietonan: **Suzan y Moira van Lis**
Desiree y Elliot Donata
Saskia y Reonald Donata
Jairo Gooskens
Donna y Josey Kock

Rumanan: **Conchita Gomez de Ramirez na Guatemala**
Hermes Gomez na Colombia
Negro Gomez na Colombia
Oscar Gomez na Colombia

Swanan: **Emiliano Donata y famia**
Ildo Donata y famia
Federico Donata y famia
Serapio Donata

Cuñanan: **Estelita van der Biezen y famia**
Aura Tromp y famia
Petra Donata
Wencita Danje y famia
Hermenegilda Croes y famia

Primo y primanan: **Oscar Goez y famia**
Josefina Donata-Ramirez y famia
Edina Ramirez

Sobrino y sobrinanan, comer y comperman, Ihanan, cuñanan na Colombia,

Famia: **Donata, Donato, van der Biezen, Gomez, Ramirez, de Lange, Orman, Helder, Coronel, Stamper, Scharbaay, Tromp, Loefstok, Danje, Croes, Werleman, Henriquez, y demas famia ta** invita tur amigo, bisiña y conocieman pa asistí na acto di entiero cual ta tuma lugar dialuna 13 di April pa 4'or saliendo for di iglesia San Francisco pa santana catolico den Boerhaavestraat. E restonan mortal di Fefa lo ta reposa for di 2'or den iglesia San Francisco na Playa.

J amas nos lo por lubidabo
O f laga di stimabo
S emper lo bo compania nos den nos curazon
E hempel di un mama dedica na su jiunan
F e y speranza lo ta nos guia awor
A mor y cariño semper bo a duna, sosega na paz.

Aruba, 9 April 1992.

Diep bedroefd maar dankbaar voor wat ze voor ons heeft betekend maken wij bekend dat door de Here tot hoger leven is opgeroepen onze inniggeliefde en zorgzame moeder, grootmoeder en overgrootmoeder:

Mevrouw de weduwe
WILHELMINA ANTOINETTE TJIN-Kam-Jet - KENT

Haar kinderen:
Herciela en Marcel Niekoop -Tjin-Kam-Jet
August Tjin-Kam-Jet
Romeo en A-Jien Tjin-Kam-Jet
Guustaaf en Ane Tjin-Kam-Jet
Wilma Tjin-Kam-Jet

Alle kleinkinderen en achterkleinkinderen.
De begrafenis zal in Nederland plaatsvinden.
Condoleance adres:
Echtenstein 61
1103 A.B. Amsterdam
Nederland.

De regering van de Nederlandse Antillen zoekt voor de:

SOCIALE VERZEKERINGSBANK NEDERLANDSE ANTILLEN

gegadigden voor de funktie van

DIREKTEUR

De personeelsbezetting telt circa 130 medewerkers.
De geldelijke omzet bedraagt circa NAFL. 150 miljoen per jaar.

De Sociale Verzekeringsbank voert de Landsverordeningen Algemene Ouderdomsverzekering, Algemene Weduwen- en Wezenverzekering., Ongevallenverzekering en Ziekteverzekering uit alsmede de Cessantia-landsverordening. Dit houdt naast de toekenning van pensioenen en loondervingen o.m. in de zorg voor de heffing en inning van de premies en bijdragen voor het Ziektefonds, Ongevallenfonds en Cessantiefonds en de inning van de premies voor het Algemene Ouderdomsfonds en het Algemene Weduwen- en Wezenfonds. De Directeur heeft hiervoor de eindverantwoordelijkheid.

FUNCTIEEISEN:
- Financieel-ekonomische studierichting op universitair danwel op hbo-niveau met ruime ervaring in een leidinggevende functie bijvoorkeur opgedaan bij een overheidsinstelling.
- Management kwaliteiten.
- Juridisch inzicht alsmede bekendheid met het terrein van sociale verzekeringen en het gebied van administratieve automatisering.
- Goede contactuele eigenschappen.
- Leeftijd tussen 35 en 45 jaar.

ARBEIDSVOORWAARDEN:
De salariëring is conform schaal 15 (ongehuwd NAFL. 5714,= per maand, gehuwd NAFL. 6210,= per maand) van het bezoldigingslandsbesluit 1971.

Bij indienstname wordt voorkeur gegeven aan lands-c.q. eilandsambtenaren.

Een psychologisch onderzoek kan deel uitmaken van de selectie procedure.

Belangstellenden dienen hun schriftelijke sollicitatie binnen 14 dagen na het verschijnen van deze advertentie te richten aan de Minister van Arbeid en Sociale Zaken, Fort Amsterdam 17, Curaçao, Nederlandse Antillen.

Vertrouwelijke behandeling van uw gegevens wordt uiteraard gegarandeerd.

ÑAPA

AMIGOE

Weekend Bijlage

ZATERDAG 11 APRIL 1992

"Het zijn niet allemaal vrome motieven"

BEREND VAN DIJKEN: Dominee tussen bier en bijbels

DAGELIJKS SCHEURT het autoverkeer langs de Emancipatieboulevard. Oplettende ogen hebben vast het bord wel eens gezien van de Seaman's Club, met het Spaanse onderschrift: Casa de los Marineros. Dit bord verwijst naar het werkterrein van dominee Berend van Dijken. Zijn speciale missie op Curaçao is het werk onder zeelieden. Daar heeft hij, in de tiende haven van de wereld, zijn handen zelfs haast te vol aan. Sinds korte tijd omringt hij zich door een groep enthousiaste vrijwilligers: Antillianen en Europese Nederlanders, al dan niet kerkelijk gebonden.

Dominee Van Dijken is zelf Europese Nederlander, met in korte tijd — naast zijn liefde voor zeelieden — ook een warm hart voor Curaçao. "Het werk langs de gebaande wegen in Nederland is voor mij moeilijker dan hier die zeeschepen op te klauteren", zegt ds. Berend van Dijken (43). Hij is koopvaardijpredikant met als standplaats Willemstad op Curaçao. Een opmerkelijke herder, die graag luistert — en indien daartoe uitgedaagd — net zo enthousiast praat.

= door Marius Bremmer =

"Een vlootpredikant, die heb je bij de marine. Ik ben koopvaardijpredikant, ik hou me bezig met de handelsvaart, de grote, de kleine, de zeevaart. Ik werk graag met zeelui. Zeelui zijn niet zielig, ik wil ze ook niet zielig maken, maar ze komen uit landen van de 2e en de 3e wereld. Tien procent van alle zeevarenden op de wereld komt van de Filipijnen, veel komen er uit Latijns Amerika, ach verder uit de hele wereld. Ze zitten met zo'n 25 tot 40 man op een schip. Er moeten ongeveer 75.000 koopvaardijschepen op de wereld rondvaren. Zo'n anderhalf miljoen mensen vinden op die schepen hun woon- en werkplek".

DRUK

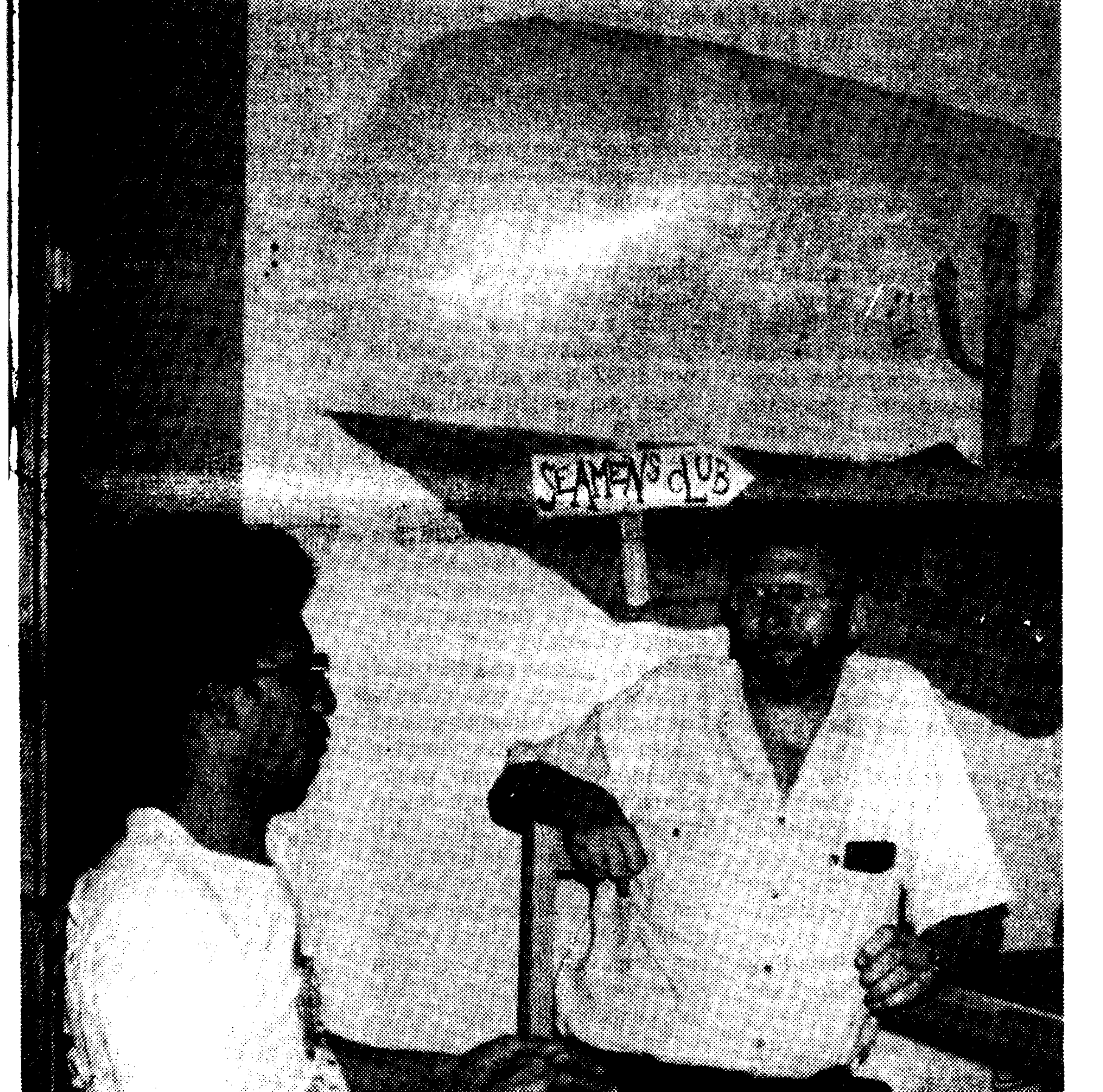
Van Dijken benadrukt, hoe druk het in de Antilliaanse haven is: "Een kleine 3000 schepen deden vorig jaar Curaçao aan. Het gaat in mijn werk helemaal niet vooral om Nederlandse zeelui. Er komen hier nog maar tien Nederlandse schepen met zekere regelmaat, zoals 4 keer per maand de Nedlloyd, verder de Shell, Vroon of Smit. Incidenteel eens een Nederlands schip in het Dok. Ik heb in de zeemansclub mensen uit 60 verschillende landen gehad".

Nog altijd worden zeelieden gezien als dronkaards en vrouwenjagers. Niets is minder waar, aldus de koopvaardijpredikant: "Het is een eervol beroep, uitgeoefend door mensen die niets meer of minder gewetensvol met hun leven omgaan dan ieder ander. Vaak kozen ze niet vrijwillig voor dit beroep, maar offeren zich uit economische noodzaak op voor de toekomst van hun kinderen".

"In 1 jaar hebben we 3600 man in de zeemansclub gehad. Er werken zo'n 18 vrijwilligers in de club, uit diverse kerken of zelfs mensen die kerkelijk niet betrokken zijn. Mensen met een hart voor zeelui, Curaçaoënaars, Europese Nederlanders. Ze vinden het leuk hier achter de bar te staan. Ook mijn vrouw besteedt heel wat uren aan het werk van de zeemansclub.

De ruggegraat van mijn werk is het scheepsbezoek. Ik ga het schip op, geef de mannen een folder, ik maak een praatje met ze, ik nodig ze uit op de club. Je mag ze alleen niet van het werk houden. Laatst ben ik zelf ruim een maand mee geweest met een schip van Nedlloyd naar Los Angeles. Een buitenkansje om het leven van zeelui eens van nabij mee te maken!"

Ds Van Dijken houdt niet van opdringerige, Amerikaansaandoendebenaderingswijzen, maar is zich wel heel bewust van een zorgvuldige aanpak in het werk: "Het is missionair werk, ik bedrijf PR voor het Koninkrijk Gods. Ik bestook de mensen alleen niet met indringende vragen, of ze wel in Jezus geloven. Ik hou er ook niet van als ik zo door mensen benaderd word. Ik maak wel duidelijk dat ik geloof en dat ik daar ook over praten wil. De Zeemansclub is er voor iedereen, voor ongelovigen en ook voor de moslim en de Hindu. Er is een leestafel, waar ze genoeg te lezen vinden. Ik wil niet de mensen achter de colafles lokken om met de Bijbel voor de dag te komen". Wel denkt hij aan het organiseren van kerkdiensten met zeelui: "Geen pressie hoor, eigen vrije wil. Het gebeuren moet uit zich zelf uitgenodigd zijn. We hebben best veel gesprekken aan de bar, over geloven, over wie ben je".

Zittend voor een Curaçaos tafereeltje praat ds Berend van Dijken met een zeeman uit de Filipijnen...

De positie van zeevarende is niet altijd benijdenswaardig, een aspect wat meespeelt in het werk van de zeemansclub. Van Dijken: "Op zee heerst geen wet, soms worden de zeelui slecht behandeld. Ik help ze dan met het leggen van contacten met International Transportworkers Federation, hun vakbond. Dat is diaconaat, net als het organiseren van rondritten over het eiland, onze sportactiviteiten en de diensten van de club. Het allerleukste in mijn werk is mijn hele werk, het hele project!

De praktische dingen, de inkoop van bier en bijbels, de contacten met vele culturen en religies. Ik kom zelf uit een rijk land, heb een goede opleiding, heb een soms belast Nederlands verleden. Al die andere mensen die hier op Curaçao komen: hele werelden ontmoeten elkaar: Chinezen, Dominicanen, Grieken. Het heeft iets zwervends. De hele wereld is mijn parochie".

"Het geeft spanning: de zeemansclub opbouwen, zal het lukken. Je steekt zelf vanuit Nederland met je gezin de oceaan over, gaat het wat worden, of juist niet? Ik hou niet van stil zitten. Ik heb in Luxemburg gewerkt in de Nederlandse Protestantse Gemeenschap en was er leraar godsdienst op een internationale school. In Rotterdam ben ik evangelisatiepredikant geweest, zeg maar 'oude wijken pastor'. Het 'gewone' werk in de gemeente ken ik ook, ik ben pastoraal werker geweest in de Groningse plaatsen Bedum en Oostwold. Ik voel mezelf de evangelist die gericht is op de mensen die het niet meer zo begrijpen of maar half. Je kunt op dat gebied nog veel bereiken. Maar het werk langs gebaande wegen is voor mij moeilijker dan hier die schepen op te klauteren".

"Het is niet altijd een religieuze bevlieging"

De UNA bleek een interessante kennisbron voor de koopvaardij- predikant: "Ik heb meer plannen dan ik eigenlijk aan kan. Ik wil meer weten van PR. Ik heb aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen een cursus massa- communicatie en PR gedaan. Communicatie, daar staat of valt het werk als predikant mee. Ik ben ook bezig met de opzet van een proefschrift. Ik wil de mensen beter en effectiever bereiken. Wat heb je dan aan het vak communicatie, hoe kun je door communicatie het effect van je werk vergroten. Je blijft hier bezig".

Het werk gaat uit van de Stichting Protestants Koopvaardijwerk. Vooral dat woord 'protestants' klinkt niet zo wervend op Curaçao als het om sponsors gaat, maar dat lijkt te gaan veranderen: "We gaan het proberen voor de opbouw van het werk lokale sponsors te krijgen, zoals de overheid of het bedrijfsleven. Denk aan de kosten van de zeemansclub, het pand, de inventaris. We kregen een cd-speler van de CPS, de Container Port Services, soms hebben we anonieme sponsors. We kregen de koelkast en een flessenkoelbak. Van een particulier een perculatorpot voor koffie en thee, zodat we dat nu gratis kunnen aanbieden. Je hebt altijd zeelui die helemaal niets te besteden hebben. Zij hoeven zich met die koffie of thee toch niet afzijdig te houden".

SPANNEND

"Het is niet al religieuze bevlogenheid van Van Dijken: "Het zijn heus niet helemaal vrome motieven die mij drijven. Ik zit hier op een mooi eiland, ik hou van spannend, van grenzen verleggen. Maar denk wel steeds: Door de wereld gaat een Woord..."

Een bezoekje aan het Casa de los Marineros geeft een gezellige indruk van het werk. De zeemansclub bevindt zich aan de Emancipatieboulevard. De zeelieden hoeven alleen maar de drukke weg over te steken. Buiten staat een groot bord, dat de aandacht trekt: Seamen's Club, en voor de Spaanstaligen: Casa de los Marineros. Het bord is feestelijk verlicht. Enkele peertjes blijken gestolen...

Binnen achter de bar staat vrijwilligster Ineke Scholma-Pilon (30). Haar gesprekspartner is een Engelsman, die zojuist weer voor 9 maanden van huis vertrokken is. Hij maakt zich vreselijke zorgen: zijn dochtertje is ernstig ziek; er moest brood op de plank komen, daarom is hij toch maar weer gaan varen. Ineke vertelt over haar eigen kinderen en probeert de man wat gerust te stellen.

"De Zeemansclub is er voor iedereen; ook ongelovigen"

Ineke Scholma-Pilon staat een Engelse zeeman te woord in de Seaman's Club...

Ineke Scholma: "Via kennissen hoorde ik dat er een nieuwe koopvaardij- predikant was gekomen, die vrijwilligers zocht voor de zeemansclub. Dat was geknipt voor mij als huisvrouw: je bent er eens even uit, het is weer wat anders, het kan gemakkelijker tussendoor. Mijn beroep is verpleegkundige, maar het ziekenhuis hier werkt niet met parttimers. Ik ben bekend in de scheepvaart-sfeer. Mijn vader is binnenschipper, ik heb zelf op een internaat voor schippers-kinderen gezeten. Mijn man is 'yu di Korsow' en is opgeleid in Nederland, waar ik hem leerde kennen.

Hij werd er eerst stuurman op de grote handelsvaart. Samen hebben we gevaren op een kruiplijncoaster. Met hem ben ik terug gegaan naar Curaçao. Hij werkt nu op hier bij de Haven Veiligheids Inspectie. Ik vraag hem altijd naar de schepen. Ik ben blij dat we hier weer bij een haven wonen. Schepen trekken altijd. Ik werk een paar avonden per maand in de club. We schenken bier en frisdrank, ik verkoop sigaretten en shag. Je kunt hier ook bijbels kopen. Ik weeg de post en reken de postzegels en de telefoon af. Soms wordt hier op één avond voor 1000 dollar gebeld naar India, Portugal of de Filipijnen".

"Ik praat met de mannen over hun schip, hoe lang ze hier al liggen, waar het schip vandaan komt en verder naar toe gaat. Ze praten graag over thuis, de meesten zijn getrouwd en hebben kinderen. Soms heb ik wel eens te doen met de Filipino's: die zitten veel bij Griekse reders, en dat zijn de slechtste. Ze verdienen weinig geld en krijgen slecht eten. Ze zijn ook wel eens ziek en willen dan een dokter. Ik ben er meer voor de gezelligheid, ze kennen Berend van de boordgesprekken en gaan met hem over het geloof praten, als ze dat willen".

Ineke en haar man Mark zijn lid van de Gereformeerde Kerk aan de Arowakenweg, ds Berend van Dijken niet. Dit geeft in het geheel geen problemen: "Met Berend kan ik het goed vinden. Ik werk hier onder goede omstandigheden. Berend is begonnen met vrijwilligers, we vergaderen sinds kort, organiseren nu een barbecue en we hebben activiteiten ontwikkeld met kerst en de jaarwisseling".

"Laatst hoorde ik op radio Hoyer een verzoekplaten- programma een plaat voor mij werd aangevraagd. Dat was gedaan door iemand die hier de club had bezocht. Dan merk je dat je werk gewaardeerd wordt".

IN DIT NUMMER van Ñapa :

Verder in deze editie van Ñapa de rubrieken Buitenland, Literair, de Kinderpagina, Techniek, Natuurlijk beter worden, Schaken en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.
ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Solange Isselt**

President Moi geeft mondjesmaat toe

Kenya moeizaam op weg naar grotere democratie

= door Karolien Bais ANP =

DEN HAAG - "Bij ons vertrek uit Namibia zeiden we voor de grap tegen elkaar: tot ziens in Cambodja, niet wetende dat het zo snel al het geval zou zijn". Klaas Roos, toen nog kolonel van de marechaussee, was in 1989/1990 hoofd operatiën van de VN-macht die in Namibia toezicht moest houden op de verkiezingen en het verloop van het onafhankelijkheidsproces. Half maart werd hij niet alleen benoemd tot commandant van de 3.600 man sterke civiele politiemacht van de Verenigde Naties in Cambodja, maar ook bevorderd tot brigade-generaal. Roos was vorige week voor de eerste besprekingen in Cambodja. Hij liep in Phnom Penh vele VN-maten tegen het lijf die de komst voorbereiden van de uiteindelijk 23.000 man sterke VN-macht die in het kader van UNTAC tijdelijk het bestuur overneemt en het land naar de vrije verkiezingen van volgend jaar april moet begeleiden.

VERVALLEN

Vijf ministeries komen onder de VN-macht te vallen: Buitenlandse Zaken, Defensie, Financiën, Informatie en Nationale veiligheid. Dat laatste ministerie, inclusief minister Sinson die hoofd is van de civiele politie, valt onder de verantwoordelijkheid van de 46-jarige Nederlandse brigade-generaal. "Ik heb minister Sinson een uurtje gesproken. Hij heeft zich onomwonden achter het VN-plan gesteld en alle medewerking toegezegd. Uiteraard zullen we alles in goed overleg doen. Mocht dat echter niet leiden tot een optreden zoals de VN dat wil, dan kan ik aanwijzingen geven en moet hij zich richten naar wat ik ervan vind". Roos zelf staat onder gezag van de speciale VN-gezant, de Japanner Yasushi Akashi. De militaire poot van de VN-operatie, bestaande uit 15.900 man, wordt geleid door de Australische generaal John Sanderson.

De VN hebben 47 landen benaderd voor de 3.600 politiemannen en -vrouwen die onder de hoede van Roos komen, grotendeels dezelfde landen die politiemensen voor Namibia leverden. Een van de voorwaarden die aan hen gesteld zijn, is dat ze het Engels of het Frans machtig zijn. Niettemin zal het nog een hele klus zijn zo'n massale groep mensen met zulke verschillende culturen, godsdiensten en opvattingen over democratie tot een eenheid te smeden.

Roos: "Aan mij de taak via training de mensen duidelijk te maken dat ze van dat moment 'blauwe baret' zijn en niet langer Ghanees, Maleisiër of Indonesiër. De ervaring heeft geleerd dat dat wonderwel lukt".

TOLKEN

Om te kunnen communiceren met zowel de lokale bevolking als de ongeveer 50.000 politiemensen in Cambodja, zal de VN-politiemacht de beschikking krijgen over 300 tolken. Zoals er naast het regeringsleger nog drie legers van de verzetsgroepen zijn, zijn er naast de officiële politie ook nog eens drie politiemachten van verzetsgroepen. Dat wordt voorzichtig en diplomatiek manoevreren voor de VN-macht die het kwart miljoen militairen in Cambodja met 70 procent moet reduceren. Roos: "Het succes van het VN-plan valt of staat met de wil van partijen er iets van te maken. Die wil is er duidelijk. Maar de demilitarisering moet je evenwichtig aanpakken. Je kunt om politieke redenen niet gaan beginnen met bijvoorbeeld het gebied van de Rode Khmer".

Hij noemt dit het meest opvallende verschil met de VN-operatie in Namibia. "Daar waren twee partijen. De Zuidafrikanen die het land overheerst hadden en de zwarte bevolking die uiteindelijk een front vormde. In Cambodja heb je vier strijdende partijen, allemaal Cambodjanen. Formeel willen ze vrede, maar we zullen zien hoe dat uitpakt".

Een ander groot verschil noemt hij dat Namibia een relatief modern land is. In Cambodja is echter na dertien jaar burgeroorlog de hele infrastructuur naar de knoppen. Wegen en spoorlijnen zijn onbruikbaar, telefoon is er nauwelijks, elektriciteit evenmin, auto's zijn sporadisch bruikbaar en benzine is onregelmatig verkrijgbaar. De Verenigde Naties zullen al het nodige materieel, inclusief communicatie- apparatuur, zelf moeten aanvoeren.

De VN hebben ook verdergaande bevoegdheden dan indertijd in Namibia. Roos:

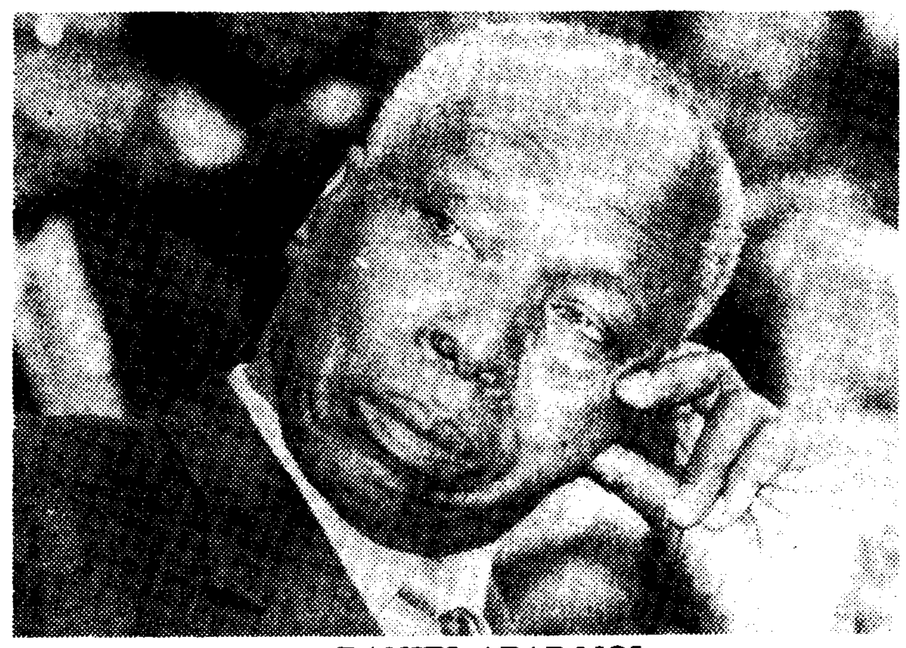
"Daar hadden we weinig mogelijkheden om aan ongewenste situaties een einde te maken. In Cambodja kan de VN-macht in extreme gevallen onmiddellijk ingrijpen". Roos vindt het spijtig dat de stationering van de VN-macht in Cambodja zo lang op zich heeft laten wachten. "Op 27 oktober werd in Parijs het vredesakkoord gesloten. Eigenlijk hadden we er op 1 november moeten zitten, maar goed, dat is fysiek onmogelijk. Nu zijn we een half jaar verder en wordt er nog volop gevochten. Overigens moet je dat niet zien als een complete oorlog. Het gaat meer om schermutselingen met vuurwapens, maar dat neemt niet weg dat het in strijd is met de afgesproken wapenstilstand". Hij hoopt dat de onrust "gedempt wordt als de VN eenmaal goed zichtbaar in het land rondloopt".

WAPENS

De VN-militairen brengen hun persoonlijke wapenuitrusting mee. Die mogen zij uitsluitend ter zelfverdediging of ter verdediging van de mensen die onder hun bescherming vallen, gebruiken. De VN-politiemensen brengen het wapen mee dat zij in hun eigen land gewend zijn te gebruiken. Roos: "Maar we zullen van geval tot geval bekijken of ze die wapens ook zullen dragen. Als zij naar afgelegen dorpen in de jungle gaan, moeten ze natuurlijk een wapen meenemen. Het zal in Phnom Penh echter geen standaardbeeld zijn dat VN-politiemensen gewapend rondlopen. Het beste wapen is toch de blauwe baret".

De brigade-generaal, die zich half april voor de komende dertien maanden in een woonhuis in Phnom Penh hoopt te nestelen, denkt dat de scepsis ten aanzien van de grootste VN-operatie in de geschiedenis vanzelf weggeet. "Ik verwacht dat de Cambodjaanse bevolking geweldig blij is met de komst van de VN. Bovendien vindt onder de machthebbers van de verschillende partijen langzamerhand een scheiding van geesten plaats."

"Je ziet bijvoorbeeld onder de Rode Khmer een politiek georiënteerde vleugel ontstaan die minder dogmatisch is. En in de communistische partij van de Cambodjaanse president Hun Sen komen meer liberale vertegenwoordigers naast de pro-Vietnamese *hardliners*. Ik zou het ook toejuichen als bij de verkiezingen in 1993 niet één partij de meerderheid krijgt, zodat er een coalitie-regering moet komen en niet een partij de andere overheerst".

DANIEL ARAP MOI
...oppositie bij mondjesmaat...

Opiniepeiling wijst uit

Extreem rechts blijft groeien in Antwerpen

BRUSSEL - Als er nu verkiezingen gehouden zouden worden, zou het extreem rechtse Vlaams Blok in en rond Antwerpen bijna 32 procent van de stemmen halen. Dat blijkt uit de uitslag van een opinie-peiling die in de Vlaamse Gazet van Antwerpen is gepubliceerd. De partij Rossem van de voormalige beursgoeroe Jean-Pierre van Rossem zou op ruim vijftien procent van de stemmen kunnen rekenen.

Het Vlaams Blok, dat zijn bakermat in Antwerpen heeft, zou op dit moment in en rond de voornaamste Belgische havenstad tien procent meer stemmen halen dan zes maanden geleden. De partij van Jean-Pierre van Rossem zou ruim zeven procent meer kiezers achter zich krijgen.

De peiling heeft uitgewezen dat op dit moment meer dan de helft van de 65- plussers in en rond Antwerpen op het Vlaams Blok zou stemmen. Verder zou 39 procent van alle jongeren (tussen 18 en 25 jaar) zijn stem aan Jean-Pierre van Rossem geven.

Aan deze opinie-peiling wordt meer waarde gehecht dan aan andere enquêtes. Het bureau Metodax, dat het onderzoek uitvoerde, werkt namelijk met stembussen. Daardoor — zo neemt men aan — komen de ondervraagden gemakkelijker voor hun mening uit dan bij een telefonisch uitgevoerde enquête. Het onderzoek van Metadox werd uitgevoerd nadat de Vlaamse christendemocraat Jean-Luc Dehaene (ruim drie weken geleden) zijn nieuwe roomsrode regering had gevormd.

MINDER STEMMERS

Als de kiezers nu naar de stembus geroepen zouden worden, zouden ze op alle traditionele partijen in en om Antwerpen minder stemmen uitbrengen dan zes maanden geleden. De Christelijke Volkspartij (CVP) zou nu 18 procent van de stemmen krijgen tegen 19,75 zes maanden eerder. De Socialistische Partij (SP) zou van 17,34 procent terugvallen naar 10,35 procent. De liberale PVV zou nu op 12,86 procent van de stemmen kunnen rekenen tegen 15,46 procent in de herfst van vorig jaar.

Ook de Vlaamse Volksunie (VU) zou een flink verlies moeten incasseren. De partij zou met 2,33 procent van de stemmen genoegen moeten nemen tegen 7,89 zes maanden geleden.

Uit peilingen die in geheel Vlaanderen, Wallonië en Brussel werden uitgevoerd, blijkt dat als er nu nationale verkiezingen in België gehouden zouden worden, de CVP op 25,9 procent van de stemmen zou kunnen rekenen. Bij de verkiezingen van 24 november vorig jaar kwam de CVP op bijna 27 procent uit. De Vlaamse socialisten (SP) zouden 18,4 procent (ruim een procent minder dan in november) behalen. De Vlaamse liberale PVV van op 18,5 procent uitkomen (tegen 19,1 procent in november) en de Volksunie zou met een verlies van ruim twee procent uitkomen op 7,1 procent.

In geheel Vlaanderen zou het Vlaams Blok een lichte stijging naar 10,7 procent van de stemmen meemaken en de 'libertijnen' van Van Rossem zouden met 7,3 procent in Vlaanderen meer stemmen halen dan de Volksunie.

Spitsuur in de Cambodjaanse hoofdstad Phnom Penh: met z'n allen op de fiets in [illegible] drukke verkeer.

VN militairen brengen eigen wapens mee

Beste wapen in Cambodja in blauwe baret van VN

DEN HAAG - Wie is uw favoriete presidentskandidaat; wie stelt u voor als premier en op welke politieke partij gaat u stemmen? Met dit opinierend onderzoek is het kritische Kenyaanse weekblad Society al enkele weken bezig om stemgerechtigden warm te maken voor een situatie waarin het er werkelijk op aankomt. Het enige dat de lezer — nu nog vrijblijvend — te doen staat, is de antwoorden op te sturen naar de redactie van het steeds meer aan populariteit winnende magazine.

Tot voor kort behoorde een dergelijke opiniepeiling uit de oppositionele hoek tot de absolute onmogelijkheden. Alleen al het denken over democratie was voor Kenyanen taboe. Inmiddels heeft de democratiseringsgolf die onder grote internationale druk over Afrika slaat ook het safariland bij uitstek niet ongemoeid gelaten.

Hoewel met tegenzin is de éénpartij-elite van Kenya — de alleenheersende Kanu-partij van president Daniel Arap Moi — enigszins door de knieën gegaan. Oppositie mag, zij het mondjesmaat. Al was het maar om naar buiten toe de schijn op te houden dat de regeringspartij niet helemaal afkerig staat tegenover politieke herverkaveling. Dat het Oostafrikaanse land aan de vooravond staat van ingrijpende politieke hervormingen, heeft in elk geval een mentaliteitsverandering op gang gebracht.

Zwijgzaamheid is door menige Kenyaan overmoedig ingeruild voor mondigheid. Verbaal verzet neemt toe. Evenzo het zoeken naar een adequaat antwoord op de hamvraag: hoe moet de onvolprezen Afrikaanse lieveling van het westen — door haar relatieve stabiliteit bekend staand als een oase van rust temidden van smeulende brandhaarden — ook leefbaar worden voor de ruim 22 miljoen inwoners?

ANTWOORD

Kenya's belangrijkste en grootste oppositiebeweging, het Forum voor herstel van de democratie (FORD), waarin hoofdzakelijk Luo's en Kikuyu's zijn vertegenwoordigd, lijkt een pasklaar antwoord voorhanden te hebben. In het ideale Kenya is een meerpartijenstelsel toegestaan en wordt slechts een president gedetolereerd die niet, zoals de inmiddels veertien jaar zittende Moi, beschikt over een naar het dictatoriale riekende autoriteit. Een dergelijk florissante situatie ligt vooralsnog niet binnen handbereik en is volgens politieke waarnemers onhaalbaar, ondanks dat president Moi in december 1991 de introductie van zo'n pluriform stelsel heeft afgekondigd, met verkiezingen voor 1992 in het verschiet. Moi en zijn door de Kalenjin-stam beheerste Afrikaanse nationale unie van Kenya (Kanu) gingen pas overstag toen de Wereldbank en belangrijke westerse donorlanden besloten de ontwikkelingshulp voor 1992 op te schorten.

Voor een machiavellistisch politicus als Moi was het duidelijk een kwestie van zwichten. Dit blijkt genoegzaam uit het feit dat hij nog in oktober 1991 onder het motto 'Kenya, dat ben ik' beweerde dat aan de invoering van een meerpartijenstelsel absoluut niet viel te denken. "Een coalitie zal slechts leiden tot tribale onenigheid en bloedvergieten onder de ruim veertig stammen die hier leven", waarschuwde de president begin dit jaar voor de BBC. "Wij zijn een eenheid gebleven en hebben zodoende de welvarende positie verkregen, waardoor we ons jarenlang tot de top drie van Afrika konden rekenen", aldus de Kenyaanse president.

WEINIG DOEL

Het Kenyaanse staatshoofd weet alleen de overwegend a-politieke plattelandsbevolking nog van zijn gelijk te overtuigen. Verder treffen zijn woorden weinig doel meer. Moi's politieke positie mag dan nog niet geheel zijn uitgehold, zij is zodanig verzwakt dat de 67-jarige president — wil hij zijn politieke leven redden — de sluwheid van een vos moet paren aan de vechtlust van een leeuw. Want ook binnen de eigen gelederen verliest Moi steeds meer bondgenoten.

Werkloos moest hij de afgelopen maanden toezien hoe prominente ministers en andere politici uit zijn almachtige Kanu stapten en bijna unaniem hun heil zochten bij het FORD, dat als enorme onvrede onder de bevolking wist te kanaliseren en zodoende het symbool is geworden van de roep om verandering. De bitterste pil die Moi in dat verband kreeg te slikken, was het ontslag van Mwai Kibaki eind vorig jaar. Deze voormalige vicepresident, in 1988 tot minister van Gezondheid gedegradeerd, heeft na tien jaar dienstbaarheid zijn eigen democratische partij opgericht en lijkt voorlopig maar één doel na te streven: Moi uit de macht zetten.

Mede door de opzienbarende leegloop van het overheidsapparaat neemt het zelfvertrouwen van het gestaag groeiende FORD toe. Onder leiding van de doorgewinterde, nationalistische politicus Oginga Odinga roert de oppositiebeweging zich vinnig en laat zij geen kans voorbij gaan om de regeringspartij en vooral Moi in diskrediet te brengen. Nog vorige maand belegden FORD-leiders met veel tamtam in Nairobi een persbijeenkomst waarin zij de regering ervan betichtten doodseskaders te hebben geformeerd om Moi's critici de mond te snoeren. De regering op haar beurt beschuldigde de oppositie ervan zich via buurland Somalia met zwaar materieel te bewapenen om zo Kanu-politici uit de weg te ruimen.

Temidden van dit pingpongspel van beschuldigingen valt de aantijging van het FORD dat speciale elitetroepen de aanstichters zijn van de etnische rellen in de Great Rift Valley ten noordwesten van Nairobi steeds vaker te beluisteren. In dit omvangrijke gebied, waar Moi's kleine Kalenjin-stam het voor het zeggen heeft, is recentelijk een ware volksverhuizing op gang gekomen, nadat 'gewapende elementen' de Luo's en de Kikuyu's, de twee grootste bevolkingsgroepen die aan de randen van deze provincie wonen, uit de streek hebben gejaagd.

Dorpen worden er plat gebrand en Luo-studenten uit scholen gezet. De onlusten hebben de afgelopen weken aan meer dan zeventig mensen het leven gekost. Ook in Nairobi zijn rellen aan de orde van de dag, zij het hier hoofdzakelijk toegespitst op krachtmetingen tussen regeringstroepen, oproerpolitie en aanhangers van de oppositie. De angst voor een totale burgeroorlog in Kenya lijkt steeds minder ongegrond.

GEEN VERKIEZINGEN

Zowel FORD-leden als functionarissen van internationale hulporganisaties wijzen in richting Moi's bastion. De president zou zich bedienen van een geraffineerd scenario dat gevechten tussen de stammen aanwakkert. Daarna kan hij het geweld als alibi opvoeren om de noodtoestand uit te roepen. De volgende stap zal zelfs een kind begrijpen: In tijden van nood kunnen er geen verkiezingen plaats hebben. En over één ding zijn vriend en vijand het eens: verkiezingen leiden onherroepelijk tot Moi's nederlaag. Het oppositieblad *Society*, dat de politieke repressie aan zijn laars lapt, windt met zijn coverstory van 9 maart alvast een schot voor de boeg: "Als de Kanu-regering zo bang is voor de oppositie, dan moet ze nu aftreden. Aan een bange regering hebben wij niets".

"Waarom genieten de mensen niet van het leven"

Swami Rama: 'Men denkt dat wat eenvoudig is niet werkt'

SRI SWAMI RAMA
...leef gelukkig...

"HOE KAN je leven, en ook gelukkig zijn? Het is niet moeilijk: je kunt je levensrichting volledig wijzigen. Wát je ook mag doen, zorg dat je het doet op een manier die niemand schade berokkent. Laat je handelingen gesmeerd worden door liefde! liefde is eensgezindheid, en niet zoiets als verwachting. Er is één principe: leer haar/hem die zich aan je toevertrouwd heeft, te geven... uit plezier.

Iedere handeling veroorzaakt een verbintenis. Daarbij zijn jullie de regenten van het leven zelf! Ik doe afstand van al de vruchten van mijn handelen, ten bate van de mensheid. Dat is bevrijdend! Bevrijding van de vruchten van je handelen, is de eerste stap tot echt geluk".

= door Leonardo van Goens =

HIJ IS ARTS en filosoof. Hij is yogi. En omdat hij als priester aan het hoofd staat van het Himalayan Institute (dat hij in 1971 oprichtte) wordt hij aangeduid als Sri Swama Rama. Zijn Oosterse leermeester Babji wijdde hem in de oeroude yoga filosofie. (Zo stak door de eeuwen heen de ene kaars de andere aan, zonder dat het licht ooit onderbroken werd.)

Van zijn leermeester kreeg Swami Rama de opdracht, om naar het westen te vertrekken, en de yogatechnieken te integreren in de westerse levensstijl. En dat deed hij.

In het medisch laboratorium van de Menninger Foundation toonde Swami Rama in 1970 aan, dat het mogelijk is, om het parasympathisch systeem volledig onder controle te brengen: hij bracht zijn hartritme van 74 slagen per minuut, terug tot 52. Hij bleek zijn lichaamstemperatuur te kunnen regelen en hij bleek in staat zijn hart drie minuten lang volledig stil te zetten, terwijl normale conversatie met hem mogelijk bleef.

Deze verbazingwekkende feiten resulteerden in 1971 in het oprichten van *The Himalayan Institute in Honesdale* in de Verenigde Staten. Swami Rama: "Mijn roeping is, wetenschap en spiritualiteit te integreren". Er kwamen meer vestigingen in Nederland, Duitsland, India en elders. En in 1988 werd ook op Curaçao een afdeling gevestigd waar yogatechnieken en preventieve gezondheidsleer worden aangeboden.

Swami Rama is voor de derde keer op Curaçao. Over de waarde van yoga en meditatie. en over de holistische gezondheidsleer vertelt Swamiji Rama.

Swamiji, het onderwerp van het seminar is Holistische Gezondheid. Waarom? Is de hedendaagse gezondheidszorg niet holistisch? "Nee, zij is eenzijdig. Men werkt met slechts één aspect van het leven - meestal het lichaam. Soms met het bewustzijn. Holistisch begint met 'h', dat betekent geheel, de gehele, totale mens. En de totale mens is niet het menselijke lichaam alleen. Er is meer dan het fysieke, ademende en denkende, dat de individuele ziel genoemd wordt ofwel het middelpunt van het bewustzijn".

Waarom is het voor westerse allopathische artsen zo moeilijk om te accepteren, dat er méér is dan het lichaam? "Men begint het te accepteren, want er is zoveel onderzoek gedaan aan het lichaam, dat ze wéten dat er iets méér is. Nu wordt geprobeerd het denkproces te begrijpen. Hoe denkt iemand als hij droomt? En tijdens de slaap? Een onmetelijk deel van het denkwezen blijft voor ons onbekend, onbegrepen. Het ligt daar ongebruikt".

Maar we kunnen leren het te gebruiken? "We kunnen dat zeker leren. Als we de manier maar aangereikt krijgen. Wij kunnen het. Want van onze voorouders waren er velen — leiders van voorbije culturen — die wisten hoe ze de totale mens konden leren kennen. Daarom konden zij leiders worden. En ze hielpen ons. In het verleden was het mogelijk, waarom kunnen wij allen het ook niet?"

"Mensen zijn te zeer gericht op het uiterlijke. En we moeten juist aan het innerlijk werken. Mijn opmerking van gisteren: ik heb nog geen enkel echtpaar gelukkig gezien. Ja, ze kunnen dat valse geluk geven, 'steunend op elkaar'. Maar ik heb het echte geluk niet gezien, omdat twee dwazen elkaar geen geluk kunnen geven. Het is niet de fout van twee mensen... Het ligt aan de gehele gemeenschap, die moderne gemeenschap. Omdat de moderne gemeenschap niet beschikt over deze kennis".

GENEZERS

Er is nogal een gedoe over genezing tegenwoordig. Er zijn heel wat 'genezers' in omloop. Hoe kan men zich beschermen tegen 'genezers', die alleen op eigen belang uit zijn, maar mooi kunnen praten? "In het menselijk belang kan ik stellen, dat zodra iedereen over zichzelf begint te leren, dit probleem achter de rug is. Mensen willen immers alles aan anderen overlaten? Zij willen niets voor zichzelf doen, of niets over zichzelf weten. Ze laten het aan anderen over, hen te helpen. En dat is zeer gevaarlijk".

Maar er zijn toch wel oprechte genezers? "De ware genezer zal niet gemakkelijk naar voren komen, en zeggen 'ik ben een genezer'. Indien ik oprecht ben, moet ik iets voor jou doén, in plaats van je te zéggen, dat ik dit of dat ga doen. En... de genezer zàl nooit wat dan ook als compensatie aannemen. Want dan gaat zijn genezende kracht in rook op".

"Laat, wat we ook in het dagelijks leven ondernemen, het gesmeerd zijn, als het ware, met spiritualiteit. Dat is wat verheven zijn betekent. Verheven zijn is niet weglopen, vluchten voor de wereld, je zelf isoleren. Indien je je plichten zo doet, dat ze geen last meer voor je zijn, en je toch nog tijd hebt om anderen te helpen, dát is verhevenheid. Spiritueel zijn betekent niet dat je niet meer met anderen kunt communiceren".

"Het houdt ook in, dat je het gehele menselijk gedrag leert begrijpen. Dit is in drieën gelaagd: gedachte, spraak en handeling; hoe men denkt, zich voelt, hoe men spreekt en hoe men de dingen doet. En op het moment dat je weet: ik ben nu niet vriendelijk tegen jou want... moet je tot jezelf nee zeggen. Ik moet wel vriendelijk zijn, want zo moet mijn karakter zijn en zo moet mijn leven zijn. Zodra ik egocentrisch word, betekent dat dat ik geen kennis heb van wat 'leven' is. Dan is het of ik me wil verdrinken. En als je jezelf wilt verdrinken, hoe kan je dan ooit iemand anders helpen?"

Velen zouden inderdaad geholpen kunnen worden, indien het gegeven van een subtiel hart, bij het organische hart, een hoger orgaan achter de longen, iets méér danallelichaamsorganengeaccepteerd zou worden door de artsen en psychiaters. Het onzichtbare van deze fijnere organen brengt het vaak in de sfeer van hocus pocus. "Gediplomeerde medici werden gediplomeerd op grond van een bepaald gebied van de wetenschap. En ik denk dat de logica en de rede, de beste werktuigen zijn en niet veronachtzaamd moeten worden. Echter, zij, van wie de studies tot slechts deze gebieden beperkt blijven, moeten dan leren werken met onderwerpen die zij niet kennen. Zij worden zich daar nu van bewust, maar ze weten nog niet wat het is".

Er zijn bij voorbeeld te veel recidive psychiatrie-patiënten, en zij kunnen de facto nooit geholpen worden... "Psychiaters zelf plegen vaker zelfmoord dan andere mensen. Dat is statistiek. Psychiaters begrijpen het denken niet. Ze weten iéts over hersenfuncties. Maar we hebben het over twee verschillende zaken! Het is niet, dat ze het negeren - ze wéten er niets van!".

SYMPTOOM

Swamiji, u verbaasde de wereld ooit door absolute controle over uw willekeurige functies aan te tonen. "Dat was eenvoudigweg een symptoom, dat aantoont dat menselijke wezens perfecte controle kunnen krijgen over hun interne functies. Dat is bewezen. De mens kan immers zijn spieren samentrekken en ze weer ontspannen? Waarom kan hij zijn longen niet beheersen? Of zijn ingewanden of andere spierdelen die onwillekeurig genoemd worden? Deze kunnen dus wel onder bewustzijnscontrole gebracht worden, indien men weet hoe het te doen".

Voelt u de noodzaak, dit opnieuw aan te tonen, nu zo veel mensen een slecht contact met en een slechte controle over hun eigen lichaam ten toon spreiden? "Ik ben zoiets als een wedstrijdleider. Ik kan de mensen leren deze controle te verkrijgen. Het hangt van de student af hoe groot zijn mogelijkheden zijn en hoeveel bewustzijnsexpansie hij kan tolereren. Het hangt af van hoever iemand zijn bewustzijn kan verruimen".

Duurt het voor de een langer dan voor de ander? "Ja. Het is afhankelijk van zijn geschiktheid en van zijn interesse. Mensen hebben interesse als geboorterecht meegekregen. En zij, die zich hebben ontwikkeld, zij zijn het die de interesse tonen om hun bewustzijn verder te vervolmaken. Voor hen is het groter maken van de spieren van ondergeschikt belang. Bewustzijnsexpansie, dat is belangrijk in het leven".

Hoe zit het met het belang van meditatie. Wat is meditatie, in vergelijking met gebed? "Mensen bidden op zo'n grappige manier. Egocentrisch bidden, zo van: geef me dit, geef me dat. Het is de hele dag alléén maar vragen. Toon mij iemand die gewoon is alleen maar te vragen - dat is een bedelaar! En hij is volledig afhankelijk van iets daarbuiten hem. En hij verwacht dat datgene daarbuiten — of het er nou is of niet — hem voortdurend helpt. Nou, dan heeft hij zijn volledige menselijke potentieel verloren".

"God-gericht gebed, daar geloof ik in. Als men zich gewaar wordt dat er iets is, groter, vérder dan wij. God betekent: dat wat de wereld niet is. Als men tracht verder te denken dan de tastbare wereld van vormen en namen, tracht je dan de realiteit achter dit alles gewaar te worden. Dat is wat men God noemt. Datgene wat de voorzienigheid bestuurt. Dat controle heeft over het universum, is in menselijke taal: God".

GOD

"Mijn definitie van God is heel anders: datgene, wat zelf-bestaand is, van niets steun hoeft te ondervinden. Datgene wat nooit geboren werd, nooit sterft... En alle religies zeggen hetzelfde. En het zijn allemaal openbaringen van hetzelfde".

Er werd veel aan yoga gedaan tijdens het seminar van het afgelopen weekeinde. Wat doen yoga asana's (houdingen) om de gezondheid te verbeteren? "In de praktijk kan yoga gezien worden als bewustwording. Deze definitie zul je niet in de boeken vinden. Er is een praktische kant. Sommige leraren hebben het over het lichaam. Wil je gezond worden of mooi? Een goed figuur hebben? En hij leidt de student daarheen. Dan komt de student weer: wel, ik heb mijn lijf soepel gemaakt, ik voel me lekker. Maar ik weet niets over ademhaling. Dat is een probleem! Dus de leraar zal hem leren ademen op de juiste wijze. Weer komt de student: nu wil ik met mijn gedachten aan het werk... Dit houdt in, dat je vanaf het eerste begin tot een groter bewustzijn gebracht wordt. Daarom betekent yoga bewustwording".

En waar raakt men aan gezondheid, de verbetering ervan? "Wij leren zowel yoga als het dieet. Het aanleren van yoga én betere eetgewoonten en aandacht voor de ademhalingsoefeningen, en dan: werken aan je denken. Wij zijn slachtoffers van verwarring, hoor! Dit hier is een stoel en als je me vraagt wat het is, zou ik in mijn eenvoud moeten zeggen: het is een stoel! Waarom moet ik proberen te bewijzen dat het een tafel is? Mensen willen hun leven zo ingewikkeld maken. Het verschil tussen mij en de mensen is dit: zij willen zo moeilijk zijn, zo academisch. Ik zeg, dat je je tijd niet moet verdoen. De waarheid is zo simpel. Ik vertel het ze, maar niemand vertelt het zo uit. Mensen geloven niet dat het werkt, als het eenvoudig is".

En ik heb moderne mensen gezien, mannen en vrouwen, briljante mensen. Ontwikkeld en ze beschikken over al het noodzakelijke voor het leven. En allemaal zijn ze ziek! Waarom? Dat betekent dat er iets fout is aan hun opvoeding, hun begrijpen. Er is iets verkeerd aan wat ze geleerd hebben".

"Waarom willen mensen ziek zijn? Waarom genieten ze niet van het leven? Het is zo overvol op aarde, en het leven is zo kort - niet bedoeld om in voortdurende zorg door te brengen: mensen gaan slapen, met een enorme last op hun schouders. Maar zij dromen! Slaap en rust worden weggeroofd door dromen. En dan zeggen ze: ja, maar dromen werken therapeutisch. Natuurlijk is dromen therapeutisch! Maar het is wel, omdat je geen andere manier kent om tot rust te komen. Met yoga kun je echter dié manier van slapen leren, die wij lithra noemen. En op die manier kan je leren slapen, en verfrist opstaan. Dat is immers de benadering tot een betere gezondheid".

Stichting bezig met gieterij op Curaçao

Nel Simon bekwaamt zich verder in werken met brons

NA RUIM ZES maanden in Nederland is keramist Nel Simon teruggekeerd op Curaçao. Hij heeft deze afgelopen maanden zich bekwaamd in het bronsgieten. Op de kade in Rotterdam wachten zes beelden van Norva, zijn vrouw, en van hem op verscheping naar Curaçao.

Over drie of vier weken zullen zij hier aankomen en dan zullen de Simons een expositie organiseren, om aan ieder die belangstelling heeft te laten zien, hoe mooi hun beelden uitkomen in brons.

Enige tijd geleden hebben Nel Simon en enkele vrienden een stichting opgericht om te komen tot een bronsgieterij op Curaçao. Verschillende beeldhouwers en keramisten willen hun werk graag in brons laten gieten, omdat in het Curaçaose klimaat keramische beelden die buiten staan, ook al zijn ze gebakken en zelfs geglazuurd, snel verweren. Het zout en de wind tasten de steen aan. Maar bronsgieten op Curaçao was niet mogelijk. Daarvoor moesten de beelden naar Venezuela en dat is te kostbaar. De beelden zijn ook erg breekbaar, dus tijdens zo'n reis is de kans op beschadiging erg groot.

= door Nel Casimiri =

Nel Simon aan het werk in de bronsgieterij in Geldermalsen.

Nel Simon vond dat het voor Curaçao belangrijk is een eigen bronsgieterij te hebben en besloot zelf dat vak te leren. Daarvoor is hij naar Geldermalsen in Nederland gegaan waar de bekendste gieterij van Nederland staat. Vanuit heel Europa komen kunstenaars, maar ook andere personen die iets in brons gegoten willen hebben, naar die grote loods in Geldermalsen. Daar werken vakmensen, die hun kennis ook overdragen aan bezoekers. Nel Simon heeft daar zes maanden gewerkt. Voor een verblijf van vier maanden heeft hij financiering gekregen, de laatste twee maanden woonde hij op eigen kosten in Nederland.

Is het moeilijk werk dat bronsgieten, moeilijk om te leren?
"Het is niet zozeer moeilijk, als wel hard werken. Je werkt met gips als eerste mal, en dat lijkt net rubber. Ik had van tevoren al heel veel informatie over brons en bronsgieten gelezen. Ik kwam niet onvoorbereid. Ik heb ook veel geleerd van Richard Doest, hier op Curaçao. Wel heb ik daar ook moeten leren lassen, want dat kon ik niet. Het is een heel oud proces en in de loop der eeuwen is daaraan niet zoveel veranderd. Wel zijn er allemaal nieuwe werktuigen bijgekomen natuurlijk, maar het principe is hetzelfde gebleven. Vroeger gebruikte men bijenwas, nu gips, en nu hebben we elektriciteit natuurlijk. Het is niet moeilijk te begrijpen, kijken kijken en kijken is het belangrijkste en daarna zelf oefenen".

"De gieterij in Geldermalsen is van vader op zoon overgegaan en iedereen kan de gieters daar vinden. Het is een bedrijf dat in heel Europa bekend is. Ik ontmoette daar kunstenaars uit Duitsland, uit Denemarken, uit België. Ook Nelson Carillho laat daar gieten".

Hebt u hem ontmoet in Nederland?
"Toen ik daar aankwam zat Carillho hier op Curaçao voor de Gala di Arte. Maar later heb ik veel met hem gepraat. Hij vertelde veel over zijn reis naar Jamaica en Santo Domingo. Ook andere kunstenaars heb ik ontmoet. Toen ik aankwam ben ik eerst naar Den Haag gegaan, naar Rudy Martina. Die maakt alweer plannen om naar Curaçao te komen, om hier te exposeren. Hij heeft het heel druk in Nederland. Hij krijgt veel opdrachten, maar hij maakt ook posters voor het toneel. Samen met een vriend verzorgt hij het drukwerk. Hij was hier op Curaçao drukker op Scherpenheuvel. En daarnaast zit hij ook nog in een jazzband. Met kerstmis was ik bij Jose Maria Capricorne. Ik ben ook naar de opening van zijn nieuwe expositie

Vervolg op pag. 8

Supergevoeligheid kan kinderen doodongelukkig maken

Individuele en sociale factoren bepalend bij hoogbegaafdheid

HOOGBEGAAFDHEID is op Curaçao een tot nog toe weinig belicht onderwerp geweest. Natuurlijk komen meer dan gemiddeld intelligente kinderen ook hier voor en daarom is het een goede zaak dat er aandacht aan besteed wordt. Onlangs werden door prof. Franz Mönks in de UNA een lezing voor het publiek en een workshop voor iets meer geïnteresseerden gegeven over hoogbegaafdheid. Eén en ander was georganiseerd door de Psychologenvereniging. Hoewel prof. Mönks bij de lezing een grotere opkomst had verwacht, was er met de ruim honderd aanwezigen toch te spreken van een grote belangstelling. Bij de workshop daarentegen had hij een grotere groep tegenover zich dan was verwacht. Het concept workshop werd daarom verlaten en gewijzigd in een wat diepgaandere beschouwing dan tijdens de voorgaande lezing, gevolgd door een levendige discussie.

= door Irene Braakman =

Prof. Mönks, ontwikkelingspsycholoog, is de eerste hoogleraar ter wereld die een (buitengewone) leerstoel kreeg met als leeropdracht 'Ontwikkeling en groei van het hoogbegaafde kind', welke functie hij bekleedt sinds 1988. Hij werd in 1932 geboren in Duitsland, in het Rheinland. Studeerde psychologie o.a. in Nijmegen, Münster en Bonn. Sinds 1961 had hij een leerstoel in de ontwikkelingspsychologie aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen. Slechts een nauwelijks hoorbaar accent verraadt zijn Duitse afkomst.

In de loop der jaren heeft hij zich ontwikkeld tot een autoriteit op het gebied van de hoogbegaafdheid bij jonge kinderen. Hij heeft zelf het hoogbegaafdheidsprobleem aan den lijve ervaren. In de zomer van 1991 werd hij tijdens het negende wereldcongres over hoogbegaafdheid in Den Haag benoemd tot vice-president van de *World council for gifted and talented children.* Hij deed Curaçao aan op doorreis van Peru naar Nederland en werd bereid gevonden een lezing en een workshop over hoogbegaafdheid te geven. Dertien jaar geleden was prof Mönks ook op Curaçao, eveneens op doorreis van Peru naar Nederland.

In Peru helpt hij bij het ontwikkelen van programma's voor hoogbegaafde kinderen, evenals hij dat doet in Indonesië. Hoewel hij al in de zestiger jaren aandacht vroeg voor het probleem van hoogbegaafdheid heeft het toch ruim twintig jaar geduurd voor er belangstelling begon te ontstaan voor dit ontwerp. Het verging hiermee al net als met vele uitvindingen op technologisch gebied, zoals prof. Mönks zo aardig in een overzicht toonde, waarbij het gemiddeld 19,2 jaar duurt, eer ze toepassingen in de praktijk gaan vinden. En dat zijn dan nog meetbare dingen, terwijl hoogbegaafdheid een veel minder grijpbare en tastbare zaak is.

BEGELEIDING

In veel landen was er al een traditie opgebouwd in het begeleiden van hoogbegaafden. Sinds ongeveer 1984 wordt hoogbegaafdheid regelmatig in de media belicht. Hoogbegaafdheid komt in alle milieu's voor. Het is niet duidelijk of er genetische faktoren in het spel zijn. Mogelijk is dit het geval. In elk geval worden hoogbegaafden wel meer gevonden in ontwikkelde gezinnen, maar dit feit op zich zegt niet zo veel.

Het is opvallend dat meisjes onder hoogbegaafden oververtegenwoordigd zijn (10% meer meisjes). Hoogbegaafden neigen uit kleinere gezinnen te komen (1-2 kinderen). Slechts 2,1% doorloopt de lagere school versneld. Opvallend is dat het door de school verstrekte advies voor vervolgonderwijs in een vrij groot aantal gevallen niet correspondeert met de toets- en test-resultaten. Een begaafd kind uit een hoog sociaal milieu zal eerder een topadvies krijgen dan een kind uit een lager milieu. Het verlies aan talent is het grootst in de laagste sociale klassen.

80% Van de hoogbegaafden blijkt in het VWO terecht te komen. Daarvan blijkt slechts 65% het VWO succesvol te doorlopen (zonder doublures). Zoals gemeld is er in Curaçao tot nu toe weinig aandacht aan het onderwerp hoogbegaafdheid besteed. In de Amigoe van 30/7/87 werd melding gemaakt van een vakantieoord in de Franse Alpen, Naucelle, geleid door een hoogleraar in de wis- en natuurkunde, Paul Merchat, waar kinderen met een IQ van minstens 130 tussen de 5 en 16 jaar de kans krijgen om uit het isolement te komen, waarin ze thuis en op school zitten, waar ze kennis kunnen maken met lotgenoten en waar ze kunnen leren hun superintelligentie te relativeren.

Ze kunnen bijvoorbeeld les krijgen in informatica, electronica, astronomie. In de Amigoe van 12/12/88 verscheen een artikel waarin werd aangekondigd dat prof Mönks een buitengewone leerstoel in Nijmegen had gekregen. Als kop kreeg het artikel mee: 'Ruim 150.000 hoogbegaafde kinderen vervelen zich elke dag rot op school'. Ervan uit gegaan moet worden dat plm. 10% van de schoolkinderen hoogbegaafd is. Ook op Curaçao zal dus een aanzienlijk aantal zeer begaafde kinderen te vinden zijn op de basisschool. Het zou de moeite waard zijn om eens te bekijken hoe die kinderen het doen op school en of ze allemaal tot hun recht komen.

VOORSPRONG

Er is bij hoogbegaafdheid sprake van een ontwikkelingsvoorsprong op leeftijdgenoten, tot uiting komend in *bijzondere capaciteiten of prestaties.* Er zijn verschillende verklaringsmodellen om hoogbegaafdheid te verklaren. Bij hoogbegaafdheid is er sprake van bijzondere prestaties: op het gebied van *cognitieve / intellectuele* kapaciteiten en prestaties (wetenschappelijke aanleg), op het gebied van *creativiteit / produktiviteit,* op het *sociale* gebied (leiderschapskwaliteiten) en op *artistiek* terrein (muziek en beeldende kunst).

Aanvankelijk werd er uitgegaan van een star begrip van hoge begaafdheid. Een eens aanwezig hoog IQ, dat 140 moest zijn, zou altijd aanwezig blijven, werd door de Amerikaan *Terman,* die veel onderzoek heeft gedaan op het gebied van de hoogbegaafdheid, tientallen jaren lang gedacht. Pas twee jaar vóór zijn dood moest hij erkennen dat er allerlei faktoren zijn die mede een rol spelen bij het tot uiting komen van en op peil blijven van dit gegeven. Het zou kunnen zijn dat de wijze van informatieverwerking bij hoogbegaafden anders verloopt dan bij normaal begaafden. Het is niet altijd zo dat de aanwezige intellektuele potentie gerealiseerd wordt.

Niet bij ieder kind wordt onderkend dat het een bijzondere gave heeft, en deze gave heeft misschien niet de kans zich te ontwikkelen. Een kind dat muzikaal begaafd is maar door omstandigheden nooit de kans heeft gekregen een muziekinstrument in handen te krijgen, zal z'n gave nooit tot bloei kunnen laten komen. Denk ook maar eens aan een prachtige bloem die niet voldoende water krijgt: die verpietert.

Een plant die alleen in de zon gedijt, maar in de schaduw geplaatst wordt, kwijnt weg. Soms komt hoogbegaafdheid pas op latere leeftijd tot uiting. Einstein werd ook drie keer van school geschopt, omdat hij niet kon leren.

Tegenwoordig gaat men ervan uit dat alleen in een harmonieus samenspel tussen individuele en sociale faktoren hoogbegaafdheid zich ten volle zal kunnen ontplooien. Beide faktoren zijn variabel. Waardering van prestaties en het scheppen van voorwaarden ervoor, zijn in hoge mate afhankelijk van politieke en economische situaties. Hoogbegaafdheid is dus een *samenspel van faktoren* waarin naast de hoogte van het IQ ook nader gespecificeerde persoonlijkheidskenmerken zijn opgenomen zoals *vindingrijkheid, creativiteit, concentratie, wil en motivatie* tot bijzondere prestaties.

Genoemde voorwaarden zijn noodzakelijk om hoge begaafdheid tot bloei te laten komen. Hoogbegaafdheid is niet een stabiel gegeven. Aangezien de psychologische ontwikkeling een levenslang en dynamisch interactie proces is waarbij de individuele geaardheid en de geaardheid van de omgeving bepalen welk gedrag en welke aanlegfaktoren zich zullen ontwikkelen, zal het duidelijk zijn dat het van de situatie en de omgeving waarin een kind verkeert, afhankelijk is of hoogbegaafdheid tot uiting zal kunnen komen.

Individuele en sociale faktoren zullen goed op elkaar moeten ingrijpen om een harmonische ontwikkeling te bewerkstelligen. Een *viertal onderzoekers* heeft zich met name bezig gehouden met het hoogbegaafdheidsprobleem. *Alfred Binet* (1857-1911) die in 1904 de Binet-test ontwikkelde, waarmee intelligentie te meten was. De eerder genoemde *Lewis M. Terman* (1877-1956) deed dertig jaar lang onderzoek naar hoogbegaafdheid. Verder hebben *William Stern* (1871-1938) en *Renzulli* (1936-) zich met het probleem bezig gehouden. In de moderne tijd is de laatstgenoemde de meest doortastende. Hij ontwikkelde een model, waarvan de componenten boven al genoemd zijn.

3-komponentenmodel van Renzulli (1978)

1. IQ van 130; tegenwoordig wordt deze grens min of meer aangehouden;
2. kreativiteit is naast zelfstandigheid en weetgierigheid in het benaderen van allerlei problemen waar te nemen / vast te stellen aan de flexibiliteit of de vindingrijkheid in het vinden van oplossingen voor een probleem;
3. volharding / taakgerichtheid: dit heeft te maken met motivatie, het willen bereiken van een doel. Het daarmee samenhangende doorzettingsvermogen is onontbeerlijk voor de verwezenlijking van hoogbegaafdheid.

Prof. Mönks ontwikkelde in 1984 uitgaande van het model van Renzulli het *triadische interdependentiemodel.* Dat is heden ten dage het meest gehanteerde model.

Triadische interdependentiemodel (Mönks, 1984)

De sociale omgevingen gezin, school en vrienden (peergroup) bepalen in belangrijke mate of hoogbegaafdheid zich kan ontwikkelen. Maar de eigen sociale kompetentie van een kind is eveneens een essentiële voorwaarde voor een goede en effectieve interactie. Anders gezegd: elk individu is tevens een produkt als ook de producent van de omgeving.

HERKENNING

Vooral voor ouders is het belangrijk om wat aangrijpings- en herkenningspunten te hebben. Hoogbegaafde kinderen vallen vaak op jonge leeftijd al op. De volgende voorbeelden zullen proberen dit duidelijk maken. Al in de wieg valt op dat de baby zeer alert is en aandacht heeft voor alles. Vaak valt het op dat het kind al vroeg gaat praten, met lange zinnen, de taal foutloos hanteert met werkwoord- vervoegingen. Het kan ook gebeuren dat het tot de leeftijd van twee jaar geen woord zegt om dan ineens z'n omgeving te verbazen met het gaan uitspreken van perfecte zinnen, hij heeft eerst alles opgespaard, omdat hij het meteen goed wil doen. Een drang naar perfectionisme, dat je ook nog al eens tegen komt, blijkt hieruit.

Vaak verbaasd het de ouders, meestal de moeder, omdat deze over het algemeen het meest met het kind optrekt, door z'n schier eindeloze energie zonder ooit moe te worden (zij wel) en geringe slaapbehoefte. Vaak is het kind de hele dag op onderzoek uit, dingen aan het onderzoeken. Het heeft vaak een groot gevoel voor humor. Al op jonge leeftijd kun je hele discussies met het kind voeren, omdat het al verbanden ziet en conclusies trekt. Je ziet nog al eens dat het kind een goede ruimtelijke oriëntatie heeft en snel de weg ergens weet. Dat kan ook tot uiting komen in het kunnen maken van hele moeilijke puzzels op nog heel jonge leeftijd (b.v. een puzzel van 125 stukken op de leeftijd van drie jaar).

Het hoogbegaafde kind valt ook vaak op door z'n al op jonge leeftijd goed kunnen tekenen. Het slaat nogal eens het kop-poot stadium over b.v. Als een vierjarige zich begint af te vragen waar het eerste leven vandaan komt, en meer belangstelling voor dergelijke levensvraagstukken aan de dag legt en het zo zielig vindt dat het kalfje nu z'n moeder kwijt is als er aan tafel rundvlees wordt gegeten, moet er ook een belletje gaan klinken bij de ouders.

Wat is ook nog al eens mee maakt is dat het kind belangstelling toont voor met name klassieke muziek. Het gebeurt niet zelden dat een hoogbegaafd kind zich zelf leert lezen en rekenen. Je kunt vaak een grote betrokkenheid merken bij dingen die er om het kind heen gebeuren, die het hoort op de radio, etc. Genoemde voorbeelden bij het jonge kind kunnen allemaal wijzen in de richting van hoogbegaafdheid.

WAAROM DRUKTE

Hoogbegaafde kinderen zijn toch al bevoordeeld, zult u misschien denken, waarom nog extra aandacht? Er bestaan allerlei mythen en vooroordelen over deze kinderen die prof. Mönks in zijn lezingen ontzenuwde. Er wordt nogal eens gedacht dat hoogbegaafden zelf hun weg wel vinden, dat begaafdheid vanzelf wel tot z'n recht komt. Dat extra hulp niet nodig is. Uit het voorgaande zal misschien wel duidelijk zijn geworden dat het toch niet zó eenvoudig ligt. Iedereen is het er zo langzamerhand over eens dat minder begaafden recht op extra aandacht en begeleiding hebben op school. Er werd al vermeld dat plm. 10% van de schoolkinderen hoogbegaafd is. Hun schoolcarrière loopt niet altijd zo vlekkeloos als velen wellicht denken.

Het onderwijs is namelijk tot op de dag van vandaag afgestemd op de overige 90%. Op lagere schoolleeftijd blijkt hoogbegaafdheid zich anders aan te dienen dan bij het hele jonge kind. Als het lang verwachte moment van naar school gaan is aangebroken, wordt dit al snel een teleurstelling, omdat het alles al snel begrijpt en kan, maar niet verder mag en zich integendeel moet aanpassen aan het voor hem te trage tempo van de klas. De frustraties en verveling beginnen hun intrede te doen. Als het kind thuis komt uit school beklaagt het zich dat het steeds van die stomme dingen moet doen, het gaat gedragsproblemen vertonen of wordt depressief, krijgt een negatief selfconcept, en krijgt een hekel aan school.

Soms komen kinderen ten onrechte op een LOM-school (voor leer- en opvoedingsmoeilijkheden), of zelfs ZMOK-school (voor zeer moei-
lijk opvoedbare kin[...]
terecht, zoals in d[...]
wordt getoond die[...]
besproken zal word[...]
kan ook gebeuren [...]
kind lichamelijke k[...]
als hoofdpijn, buikp[...]
zeligheid gaat verton[...]
daarvan wordt [...]
genoemde video [...]
gemaakt. Misschien [...]
sociaal niet lekker, [...]
eenzaam, heeft het [...]
om vriendjes te mak[...]
aansluiting te vinden[...]

PROFESSOR[...]

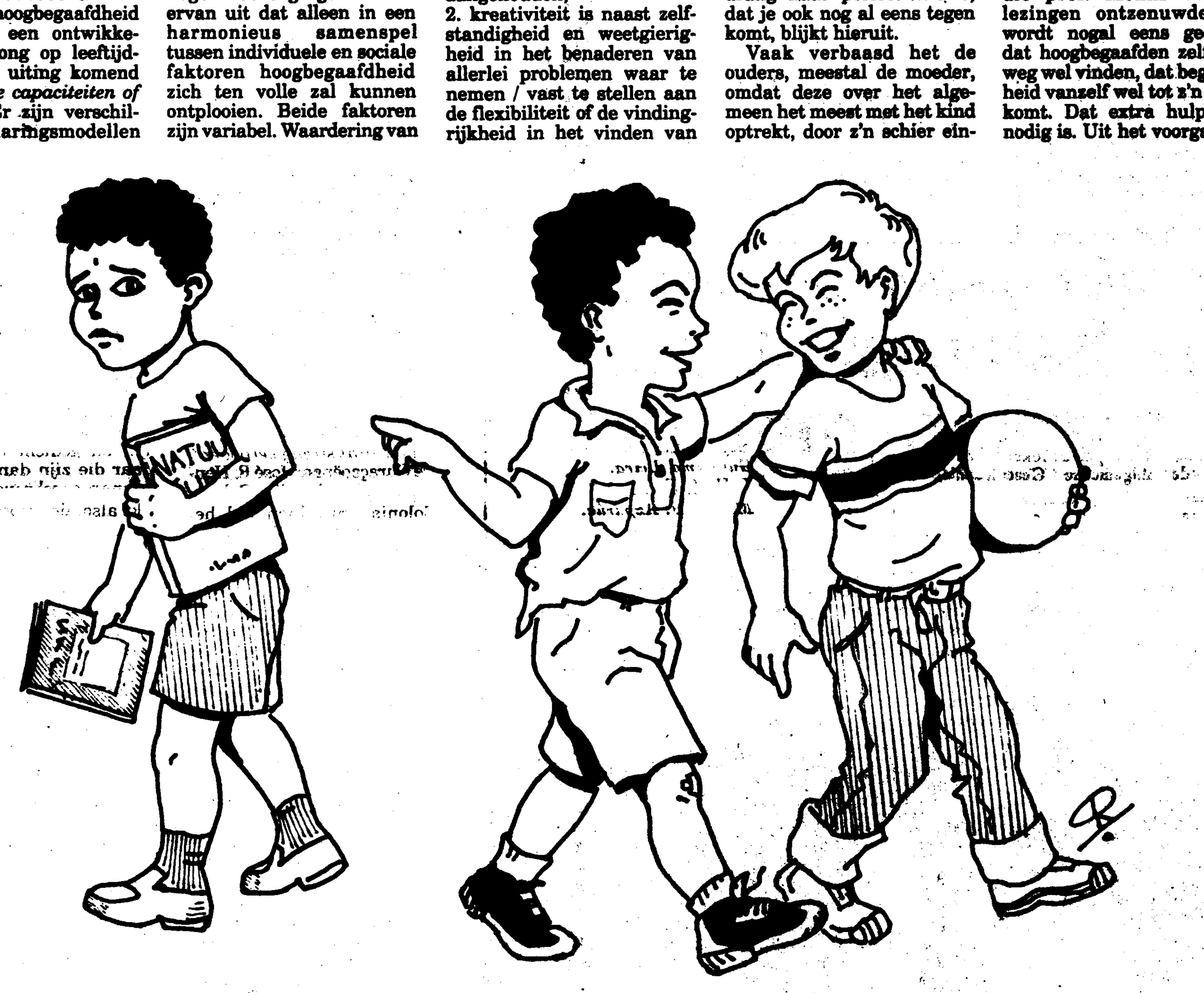
Misschien wordt [...]
geplaagd en krijgt [...]
namen als 'professor' [...]
Als het kind wel go[...]
teert op school, bes[...]
kans dat andere k[...]
het een uitslover [...]
jaloersheid kan een [...]
spelen. Het kan zijn [...]
kind, om maar vooral [...]
te vallen, gaat on[...]
teren, lagere cijfers h[...]
in overeenstemming [...]
met z'n verstandelijk[...]
citeiten. Dat is een [...]
zaak, omdat de kans [...]
dat interesse verlore[...]
en goede gaven verp[...]
net als het geval is [...]
bloem die niet vol[...]
water krijgt. Bovenge[...]
problemen zijn een g[...]
wat zich kan voordoe[...]
is niet gezegd dat he[...]
zo gaat, maar de k[...]
zeker aanwezig dat z[...]
aantal van de bo[...]
noemde zich zullen[...]
dienen. Tijdens de [...]
lezing van prof. Mönk[...]
een video getoond, g[...]
door hem zelf en *Iren[...]*
burg, waarin een twee[...]
deren werd getoond [...]
voor na jarenlang[...]
blemen, die zich ui[...]
het gedrag op school e[...]
en in de gezondhei[...]
slotte bevredigende [...]
singen werden gevon[...]
video heet: *'Hoogbega[...]*
vallen en opstaan', d[...]
minuten en is zeer in[...]
tief.

In de discussie na[...]
van de lezing en d[...]
kwam naar voren dat [...]
wat hoogbegaafde k[...]
zeer moeilijk leiding[...]
teren, eigenwijs zijn[...]
uitgesproken oorde[...]
mensen en zaken [...]
wat het er voor de[...]
dende ouder niet g[...]
lijker opmaakt. Het [...]
zelden gebeuren dat [...]
in eindeloze discuss[...]
zeild raken en voor[...]
weten heeft het kind [...]
ding in plaats van [...]
keerd. Ook werd uit [...]
naar voren gebracht d[...]
begaafde kinderen v[...]
gevoelig zijn, zo'n [...]
intuïtie hebben, dat [...]
geert op (nog) niet [...]
sproken gedachten o[...]
gevoelens.

Prof. Mönks beaa[...]
en ook uit de zaal kw[...]
diverse aanwezigen [...]
mend geknik. In dit [...]
is het vermelden [...]
boek van Alice Mille[...]
drama van het begaaf[...]
interessant. Dat s[...]
wat aan op dit ond[...]
Omdat hoogbegaaf[...]
deren zo'n sterke [...]
hebben voelen ze he[...]
de noden en behoeft[...]
hun opvoeders aan. [...]
ieder mens een prod[...]
zijn op voedingsverl[...]
en bijna niemand[...]
zonder 'emotionele [...]
uitkomt, zal het [...]
kind op die punten t[...]
komen aan de behoe[...]
noden van die ouder[...]
dit gaat ten koste v[...]
eigen emotionele ont[...]
ling: het leert zijn [...]
diepste gevoelens t[...]
dringen. Het zou [...]
voeren hier verder o[...]
gaan. Wie geïnteress[...]
kan zichzelf in het bo[...]
diepen.

Callagher (zie ver[...]
dit verhaal) zegt: "D[...]
deren hebben vaak ee[...]
achtig waarnemin[...]
mogen. Ze zitten a[...]
elkaar dan andere ki[...]
Ze nemen veel meer [...]
maar hebben vaak [...]
emotionele rijpheid [...]
aan te kunnen. Ze [...]
een soort supergevo[...]
voor informatie die b[...]
komt. Die sensitivit[...]
ze doodongelukkig [...]
over dingen waar een [...]
zich voor afsluit.

Het kan gebeuren [...]
ze verbanden leggen [...]
wat hun land gedaa[...]
en het lijden van [...]
mensen en dat kan [...]
ongelukkig make[...]

Vervolg op [...]

Concurrentie leidde tot hoog peil elite scholen

Geen gelijke kansen onderwijs in post emancipatie periode

IN DE POST-EMANCIPATIE maatschappij werd het onderwijs van eminent belang geacht, niet alleen voor een bepaalde stand of klasse maar voor het hele volk. Een leesvereniging als La Precaución en een blad als Civilisadó stichtten daarom zelfs eigen scholen. Dat was meer idealisme dan commercie. De bedoeling van de eerste was namelijk kinderen van minvermogenden kosteloos een beetje basisonderwijs te verschaffen. Daarnaast bouwde de missie haar onderwijs sterk uit. Hartog kwam in zijn geschiedenis tot een totaal-overzicht van niet minder dan 94 tussen 1816 en 1916 opgerichte scholen, waarvan meer dan 50% van na de eeuw-helft. De belangstelling blijkt ook uit een groot aantal artikelen zoals van advocaat A.M. Chumaceiro in 1884 met zijn bekende brochure 'Een ernstig woord over een ernstig onderwerp'. In de discussie stonden veelal de schooltaal — Papiamento of Nederlands — en de aanpassing aan de eilandelijke omstandigheden en behoeften van de leerlingen centraal.

= door Wim Rutgers =

Er viel dan ook heel wat te verbeteren aan het gewone lager onderwijs. Einde 1876, begin 1877 wijdde een auteur 'J' in *De Curaçaosche Courant* niet minder dan zes artikelen aan het basisonderwijs, waarin hij schreef dat er te veel scholen waren: beperking van scholen zou de kwaliteit verhogen, waar dan bovendien zoveel talen die op Curaçao nu eenmaal nodig zijn, beter gegeven zouden kunnen worden. Hij bestreed daarom het genoegen nemen met verbalisme, besprak niet alleen de moeilijkheid van het Papiamentstalige kind, maar ook het gebrek aan methode en aangepast lesmateriaal en gebrek aan belangstelling van de ouders om de kinderen wat langer op school te houden:

"Onmogelijk is het aan een kind, zelfs aan een jongeling, eene taal goed te doen kennen. Gemakkelijk daarentegen is het een kind de grammatica uit het hoofd te laten leeren. Aan het gemakkelyke wordt dus de voorkeur gegeven... Men gebruikt meestentyds als leesboeken, werken waarin van dooi, vorst, en yzel, sneeuw en hagel gesproken wordt, zaken waarvan een kind, dat nooit uit de tropische gewesten is geweest, zich geen denkbeeld vormen kan... Na het verlaten der school nemen zy geen boek in handen, lezen niets en studeren nog minder. Zy vergeten dan in een paar jaren dat weinige wat zy mogten geweten hebben".

Dat in de post-emancipatie maatschappij voorlopig nog lang niet iedereen gelijke kans maakte op goed onderwijs wordt pijnlijk duidelijk als we het uitmuntende onderwijs dat in de internaten gegeven werd met dit basisonderwijs vergelijken. In scherpe tegenstelling tot het gebrekkige lager onderwijs stond in diezelfde tijd het particuliere. Dat beleefde de laatste decennia van de 19de eeuw een ongekende bloei. John de Pool schreef in zijn in 1935 verschenen *Del Curaçao que se va* lyrisch en nostalgisch over de kwaliteiten van de in die jaren veelal door van het vasteland afkomstige 'exilados' en Curaçaoënaars gestichte en geleide internaten, zoals Colegio Vargas, Colegio Baralt, Colegio Colonial, Colegio Santo Tomas, Welgelegen en vele andere. Voor hem stond het vast, dat

"Het hoge culturele en intellectuele peil... ongetwijfeld te danken was aan de onderlinge concurrentie tussen al deze scholen. De ene probeerde de andere te overtreffen in briljante examens, in pracht bij de feestelijke prijsuitreikingen..."

De Pool schreef dus niet over de gewone lagere scholen, maar over de internaten, niet over de overheidsverplichting om na de emancipatie van 1863 voor volksonderwijs te zorgen, maar over particuliere elitescholen voor gegoede jongeren uit het buitenland en van Curaçao zelf. Het hiervolgend is zeker niet bedoeld als een geschiedenis van dit onderwijs, het is niet meer dan een verkenning naar wat er op deze particuliere instituten aan letterkunde onderwezen werd.

De krant is opnieuw de eerste bron van informatie voor ons; daarnaast beschikken we over wat Hartog schreef, over een aantal gedenkboeken in het algemeen of bij jubilea van soeurs, paters en fraters in het bijzonder, en een enkel tijdschriftartikel, zoals over het Collegium Neerlandicum. Dat is niet veel, het maakt niet meer dan een onvolledige reconstructie mogelijk.

DE CURAÇAOSCHE COURANT.

Collegium Neêrlandicum.

DE bovengenoemde Inrichting is verdeeld in eene School voor Lager en voor Middelbaar onderwys.

In de Lagere School wordt onderwezen: het lezen en schryven, de beginselen der Rekenkunde, der Aardrykskunde, der Nederduitsche Spraakkunst en der Geschiedenis, de Vormleer enz.

Schoolgeld: 1e. klasse ƒ 3.— per maand.
2e. „ „ 5.— „ „

In de Middelbare School wordt onderricht gegeven in de Nederduitsche, de Spaansche, de Engelsche, de Fransche en de Hoogduitsche taal- en styleer, de Reken-, Stel- en Meetkunde, het Koopmans-rekenen en Boekhouden, de Algemeene Geschiedenis, de Aardryks- en Natuurkunde, enz.

Schoolgeld: 1e. en 2e. klasse ƒ 8.— per maand.
3e. en 4e. „ „ 10.— „ „

Voor het onderwys in het Handteekenen wordt bovendien ƒ 2. 50 per maand betaald.

Curaçao, 22 Januari 1869.
De Voorzitter van het Bestuur,
SOL. C. HENRIQUEZ.

COLEGIO "VARGAS."

DURANTE mi ausencia temporal de la isla, queda encargado del establecimiento su Vicedirector, mi hermano el Sr. CARLOS A DIAZ, con quien podrian entenderse los padres de familia, en todo lo relativo a los asuntos escolares.

El servicio del Colegio en 1869 se hará por el siguiente cuadro de sus empleados:

Director, L. M. DIAZ.
Vicedirector, CARLOS A. DIAZ.

Profesores:
Dr. *Je. Ma. Núnez de Cáceres.*
Ldo. *Pedro Je. Coronado.*
Jules F. Billard.
Eugène Lebœuf.
Guillermo Luca.
J. H. A. Quast.
Manuel F. Azpurúa.

Inspectores:
Nicolas Oronoz.
R. M. Diaz.
J. J. Fontaines.

Curazao, Enero 5 1869.
El Director,
L. M. DIAZ.

Welk beeld kunnen we ons nu nog vormen?

De onderlinge concurrentie tussen deze scholen zorgde ervoor dat men advertenties plaatste, dat de kranten reclame maakten door het schoolreglement en/of het onderwijsprogramma af te drukken, door aankondigingen te geven en in sommige gevallen uitvoerig verslag te doen van openbare examens en diploma-uitreikingen, waarin de kwaliteiten van de scholen vaak breeduit gemeten werden.

Dit soort verslagen, al waren ze vaak meer onkritische reclame dan journalistiek objectief, geven ons nu nog een beeld van wat het letterkunde-onderwijs in die dagen kennelijk behelsde, met welke literaire bagage de jeugd de school uiteindelijk verliet. Het gaat mij dus niet om de beschrijving van het onderwijs, maar alleen maar te kijken wat ik via de onderwijs-instituten over het letterkundige leven van die dagen aan de weet kan komen.

Werden de meeste particuliere scholen door buitenlanders opgericht, Collegium Neerlandicum was het gevolg van een eilandelijk initiatief. Het doel van deze elitegroep was het stichten van een middelbare school waar onderwijs gegeven werd dat recht van toelating aan een universiteit in Frankrijk, Engeland of Nederland verschafte. Die drie talen zullen dus wel op niveau gegeven zijn.

De leraren waren buitenlanders en mensen van het eiland; de te onderwijzen talen werden bij voorkeur door 'native speakers' gedoceerd. Voor het vak Nederlands werd er door Colegio Vargas een Curaçaoënaar of Nederlander aangetrokken in de persoon van J.H.A. Quast en later Ds. G.J. Simons. De zo bekende en algemeen geroemde dichter A.A. Wolfschoon was leraar op het Colegio Santo Tomas.

Van het Colegio Vargas weten we van enkele jaren de leerlingnen- aantallen, en wegens een dispuut in 1873 zelfs de complete leerlingenlijst. Dat stelt ons niet alleen in staat aantallen te zien, maar ook de verhouding tussen leerlingen van Curaçao en daarbuiten. De internen (dus de buitenlandse leerlingen) waren steeds in de meerderheid, maar het aantal Curaçaose jongelui op de school was zeker niet te verwaarlozen. De van veraf gelegen plantages afkomstige jongelui waren over het algemeen semi-intern.

De kosten van zo'n particuliere school waren aanzienlijk. Een externe in de hoogste afdeling van Colegio Brusse & Leon betaalde in 1875 niet minder dan 48 dollar lesgeld, voor een semi-interne kwam daar voor voeding maandelijks 5 dollar bij, een volledig interne betaalde jaarlijks niet minder dan 248 dollar.

Colegio Santo Tomas vroeg voor de verschillende afdelingen bedragen tussen de 135 en 165 gulden per trimester, wat dus nog aanzienlijk meer was. De externen betaalden per maand tussen 3 en 15 gulden, maar door extra lessen konden die bedragen aardig oplopen. Dit soort cijfers wordt interessant als we die afzetten tegen een lerarensalaris uit die dagen. Een leraar verdiende in die tijd tussen achttienhonderd en drieduizend gulden per jaar; een onderwijzer 3de klasse niet meer dan tussen achthonderd en zestienhonderd gulden. Maar er werden ook nog wel lagere bedragen genoemd.

TALEN

De advertenties en programma's leren ons dat het onderwijs niet zo uitsluitend in de Spaanse taal was als wel eens wordt beweerd.

"Waar het Hollandsch nu toch al weinig genade vindt in de oogen der Curaçaoënaars, daar is de Openbare School de eenige plaats, waar de kinderen gedwongen worden, het grootste gedeelte van den dag Hollandsch te hooren en te gebruiken. De school moet dus als een der hoofdmiddelen om de Hollandsche taal in eere te doen houden en haar door de jeugd als voertaal bij het aanleeren der andere vakken te doen gebruiken, hoog gehouden worden door allen, die dit een hoofdvereischte vinden voor eene Hollandsche kolonie", aldus H. Michelsen die begin 20ste eeuw directeur was van de bekende Hendrikschool.

Diverse advertenties aan het begin van het schooljaar en de verslagen van de openbare, veelal in de avonduren afgenomen examens, zodat ieder die dat wilde aanwezig kon zijn, geven een indruk welke talen werden onderwezen. Dat was dan in de eerste plaats Spaans, daarnaast ook Engels, Nederlands, Frans en soms Latijn, Grieks en zelfs Hebreeuws als schoolvak. Was de gehanteerde voertaal overwegend Spaans, er was op sommige scholen wel degelijk een keuzemogelijkheid, want

"ouders of voogden kunnen de taal kiezen waarin zy verlangen dat hunne kinderen of pupillen onderwezen worden",

vermeldde J.A.H. Illidge in zijn prospectus van augustus 1871. Dat betrof dus de onderwijstaal waarin de niet taalvakken gegeven zouden worden.

Uit foto's die mevrouw Maritza Coomans-Eustatia me ter beschikking stelde, blijkt dat het bekende Colegio Santo Tomas (1886) bepaalde afdelingen had waarin alleen een bepaalde taal mocht worden gebruikt; zo was er een 'patio Español' en een 'patio Ingles'. Het Collegium Neerlandicum (1865) constateerde dat een ouder,

"over 't algemeen de meeste waarde hechtte aan het onderwijs in Fransch, Duitsch, Engelsch en Spaansch, terwijl het doceren van de zuivere uitspraak van het Nederlansch als eerste eisch werd gesteld".

Op Colegio Vargas (1863) was de verhouding tussen studerenden Engels en Frans ten opzichte van Nederlands 3:1. In 1872 telde dit Colegio één les Latijn, twee Nederlands en Duits, maar niet minder dan vijf Spaans, zes Frans en zelfs negen Engels.

Colegio Colonial kon in 1877 met moeite een klasje van twaalf leerlingen voor de Nederlandse taal vinden; de lessen Nederlands werden ook buiten het normale programma aangeboden en kostten twee gulden per maand extra voor een dagelijks extra uurtje oefenen onder leiding van docent J.H.A. Quast. Het Colegio Brusse & Leon vermeldde ook nog Italiaans, en *"het Latynsch en Grieksch, de Fabelleer, Rede- en Dichtkunst... worden ook onderwezen, wanneer er daarvoor genoegzame leerlingen zyn, voor welke vakken, volgens nader te maken, overeenkomst, afzonderlyk betaald wordt".*

Op Colegio Santo Tomas bestond er een 'instruccion complementaria', waar onder meer "retórica, declamación oratoria, elementos de literatura..." onderwezen werden.

PAPIAMENTO EN ONDERWIJS

Was het onderwijs door het internationale leerlingenbestand van een veeltalig, vooral Spaans gebeuren, over het weren van het Papiamento op dit soort scholen was men het volstrekt eens.

Collegium Neerlandicum klaagde over de slechte beheersing van het Nederlands, omdat niet alleen de 'inlanders' maar ook de 'deftige families' altijd en bij elke gelegenheid 'vlug en gaarne' het 'patois' spraken. Illidge vermeldde in zijn prospectus van 1871 uitdrukkelijk, als reclame bedoeld kennelijk, *"Het spreken van de landstaal wordt streng verboden".* De Curaçaoënaar José R. Henriquez ging in zijn Colegio Colonial misschien wel het verst, toen hij bij de derde prijsuitreiking in 1879 niet alleen medailles uitreikte voor goed gedrag, maar ook voor degene die gedurende het gehele schooljaar het minst Papiamento had gesproken.

LETTERKUNDE

Gevorderde leerlingen bestudeerden niet alleen de grammatica maar ook retorica. Voorzover de wegens de onderlinge concurrentie nogal positieve kritiekloos- roemende kranteverslagen een betrouwbaar beeld geven, waren de opgaven niet bepaald gemakkelijk. Op 19 maart 1868 hield Colegio Vargas een literatuur- examen over de thesis "Todo lo que es justo es util", behandeld door de leerlingen Alejandro Andrado, Federico Cook en Rafael Lopez. Wat er precies mee moest worden gedaan, werd uit de krant niet duidelijk: schriftelijk als opstel, een verhandeling, of mondelinge improvisatie, redevoering of dialoog?

Inhoudelijk lezen we er verder niets meer over. Diezelfde school eiste voor retorica in 1869 de behandeling van een controversieel thema, waarover niemand minder dan de literaten Don Je. Gomez Hermosilla en Don Vicente Salvé elkaar kennelijk in de haren hadden gezeten.

De kandidaten werden gedegen getraind in de declamatie, want werd er in het dagelijks leven niet van iedere vooraanstaande een flinke portie 'elocuencia' geëist? De prijsuitreikingen waren voor de hele Curaçaose gemeenschap hoogtepunt van het gehele schooljaar, maar daarover een volgende keer.

Gedichten voor de jeugdige fijnproever

= door Hennie Harinck =

GEDICHTEN zijn eigenlijk de kleine fijne hapjes op de menukaart van een literair restaurant. Zoals een dikke Ludlum geserveerd wordt voor een, ik zou bijna zeggen, Van der Valkpubliek: vooral veel en toch lekker, is een gedichtenbundel aan de fijnproever besteed, die het liefst bij een exclusief restaurant de nieuwe hapjes van de chef uitprobeert.

Echt voor de liefhebber zijn de gedichten voor een kinderpubliek. Nu zijn er gedichten en versjes. Natuurlijk wemelt het in de wereld van de kinderliteratuur van de versjes en rijmpjes. Daar ligt ook het begin van alle lezen: het meezingen en - lezen van een kinderversje.

Gedichten voor kinderen zijn niet zomaar versjes, die je gemakkelijk meeneuriet of al na een paar keer uit het hoofd kan opzeggen, hoewel sommige verzen van Annie M.G. Schmidt beslist tussen rijm en gedicht in hangen. Maar die zijn dan ook vaak zo knap geschreven dat het lijkt alsof de woorden wel zo geschreven hadden moeten worden.

De laatste jaren is een hele generatie jeugddichters- en dichteressen opgestaan. Niet dat hun boekjes als zoete broodjes over de toonbank gaan, wat vaak tot gevolg heeft dat jong talent jaren bezig is met het uitgegeven krijgen van een jeugddichtbundel. Voor een uitgever bergt een dergelijke uitgave nogal wat risico's in zich. Als het al uitgegeven wordt, dan gebeurt dat vaak in hele kleine oplagen. Het is immers ook niet leuk als een boek na een tijdje in de ramsj terechtkomt.

Kwaliteit overleeft altijd en dat gebeurt met de boeken van Ted van Lieshout (37). Hij schrijft al een aantal jaren jeugdboeken en hij heeft zich gewaagd aan het genre, waar uitgevers vaak geen brood in zien: de gedichten voor een jong publiek. Na *Van verdriet kun je grappige hoedjes vouwen*, schreef hij het gevoelige *Als ik geen naam had kwam ik in de Noordzee uit*. Met dit bundeltje slaat Van Lieshout opnieuw een brug tussen jongere en oudere lezers, staat op de achterflap te lezen.

"Sober, koel en toch hartstochtelijk verwoordt hij vaak verborgen ervaringen, gevoelens en twijfels die deel uitmaken van het groeien in wie je bent, in plaats van wie je dacht te zijn", vervolgt de tekst, waarmee de uitgever mooi zegt waar het om gaat bij deze bundel. Vele gedachten, maar eerder vage gevoelens, zijn vreemd aan het dagelijkse en kunnen niet in heldere betogen of verhaaltjes worden weergegeven. Ze staan haaks op dat wat normaal gevonden wordt en daarom stichten ze verwarring. Met dergelijke tussen-de-regels-door verlangens kun je je bijna niet op straat wagen, want je weet al van te voren dat de wereld buiten je maar een vreemde snoeshaan vindt als je je als een gevoelig mietje gedraagt. ('Binnenkort wordt ik gestraft voor mijn gedachten')

Ted van Lieshout zit dan ook graag binnen de veilige beslotenheid van vier muren: 'Ik zwerf wel door mijn eigen kamer', 'Thuis is waar de ramen zijn om me veilig achter te weten, door glas te zien wat buiten gaande is' of 'Want vier muren bieden meer vrijheid dan de wijde wereld vaste grond onder de voeten'.

Zijn observaties zijn vaak naar binnen gericht en handelen over volwassen worden en ontluikende liefde en seksualiteit: 'Liefde is verleden tijd voor lief'. Maar ook schrijft hij prachtige regels over zijn moeder, vader, broer, opa en oma, die een innige verstrengeling van de kinderziel en het verlangen van de volwassene tentoon spreiden. Een zo'n gedicht heet *Tuintje*, dat ik u niet wil onthouden.

Opa heeft een tuintje
op zijn borst dat
nooit gemaaid wordt.

Ik droom van liggen
in het gras en de zon
voelen op mijn gezicht.

Hij knoopt achteloos
mijn verlangen naar
de zomer dicht.

De dieren maken een lied

= door Nel de Jong =

"HOE ZOU HET toch met Chogo en Chogina op Aruba zijn?" zei kabouter Brr op een dag. "Het wordt tijd, dat we ze eens gaan verrassen met een bezoek". "Dat is een goed idee", vond Poetsje, "Laten we gelijk aan Piet Pelikaan gaan vragen, of hij ons kan brengen". En zo stonden kabouter Brr, Poetsje en Pinkie de volgende morgen onverwacht voor

het holletje van de uilen en klopten op de deur.

"Hallo, is er iemand thuis!" riep kabouter Brr, "We komen kijken, hoe het met jullie gaat". "Ssst!", Chogina kwam haastig naar buiten gedribbeld met een vleugel voor haar snavel. "Ssst, wat leuk, dat jullie gekomen zijn. Ga zitten, maar jullie moeten wel heel stil zijn, hoor". "Oh" schrokken de kaboutertjes en gingen zitten. Maar Pinkie deed het zo haastig, dat hij bijna viel. "Au!" schreeuwde hij. "Ssssst!" sisten kabouter Brr, Poetsje en Chogina.

"Waarom moeten we zo stil zijn?" fluisterde Poetsje nieuwsgierig. "Chogo is een lied aan het maken", fluisterde Chogina. "Een lied voor alle dieren van Aruba". "Een lied!" dacht Pinkie teleurgesteld, is dat nou alles!" Maar kabouter Brr en Poetsje knikten goedkeurend met hun hoofden. "Dat kunnen we dan op Koninginnedag met ons allen zingen", zei kabouter Brr. "Of als er iemand gaat trouwen", zei Poetsje. "Ja ja, wel jammer dat ik al getrouwd ben", lachte Chogina.

"En toen kwam Chogo

naar buiten. "Hallo hallo", riep hij verstrooid, "Wat rijmt er op mondi? De eerste regel van het lied heb ik al. Luister maar: Hier zijn wij allen bij elkaar, de dieren van de mondi... En als jullie nu even zeggen, wat er op mondi rijmt, kan ik verder".

"Bondi", zei Poetsje. "Bondi? Wat betekent dat?" vroeg Chogo. Maar dat wist Poetsje ook niet. Ze kende alleen maar een konijntje, dat zo heette. Ze

dachten allemaal heel diep na. "Wondi, zondi, londi", mompelde Kabouter Brr. "Stondi, vlondi" noemde Chogina op. "Dondi, gondi of pondi", hielp Pinkie. Maar nee nee nee, schudde Chogo telkens weer.

Een slim parkietje, dat nieuwsgierig mee luisterde, riep: "Ik weet iets veel beters. Luister maar: Hier zijn we allen bij elkaar en zingen blij een lied. Want mooier eiland

dan Aruba bestaat op heel de wereld niet". "Nee maar", verbaasde Chogo zich, "Je bent zo wijs als een uil". Het parkietje hipte trots op en neer. En de kaboutertjes en de uilen zuchtten ervan. "Wij kunnen wel goed iedereen raad geven", zei kabouter Brr, "Maar liedjes maken, dat kunnen de parkietjes toch beter". "Poe!" riep Pinkie, "Ik kan het ook best, hoor. Luister maar: Hier zijn we allen bij elkaar, de vogels, vlinders en de mieren, en eh.." "De

geiten!" riep een geitje, dat er ook bij was gekomen. "Muizen en konijnen!" schreeuwde een konijntje. "En nog wel honderd andere dieren", zei Chogina, die ook niet

achter wilde blijven.

Steeds meer dieren kwamen kijken, wat er aan de hand was. Het was een drukte van belang voor het holletje van de uilen.

"Heb je het al gehoord?" vertelde de één aan de ander, "We krijgen een eigen dieren- van- de- mondi- lied". En allemaal probeerden ze ook een stukje voor het lied te bedenken.

"Hier... hier... hier... zijn we.. zijn we allen bij elkaar, en.. en.. zingen poot in poot". Het muisje,

dat het zei, stotterde van verlegenheid. Maar zijn broertje was niet zo verlegen. "Lang leve ons Aruba!" gilde die. "Het eiland voor klein en groot", zei Chogo plechtig. Hij was blij, dat hij toch ook nog een stukje bedacht had. Hij was toch niet voor niets een wijse uil!

"Hiep hiep hoeraaaa!" schreeuwden twee hagedisjes. "Dat hoort er niet bij", zei Chogo. Maar alle dieren zwaaiden met hun

staartjes en riepen: "Ja, ja, het moet er wel bij. Zó is het pas mooi!" "Ja", knikte kabouter Brr, "Hiep hiep hoeraaa moet er ook bij".

En luister nu maar, hoe het lied geworden is:

Hier zijn we allen bij elkaar
En zingen blij een lied,
Want mooier eiland dan Aruba
Bestaat op heel de wereld niet.
Hier zijn we allen bij elkaar,
De vogels, vlinders en de mieren,
De geiten, muizen en konijnen,
En nog wel honderd andere dieren.
Hier zijn we allen bij elkaar
En zingen poot in poot
Lang leve ons Aruba,
Het eiland voor klein en groot.
Hiep hiep hoeraaa!

De dieren vonden het een prachtig lied. En zo blij waren ze er mee, dat ze besloten een groot feest te houden. Ze dansten en sprongen en ze zongen het lied zo vaak, dat na het feest iedereen het uit zijn hoofd kende. Zelfs Bromsim, het domste konijntje van de mondi. En jij, ken jij het ook al?

Onze vriendjes

VROEGER hadden we wel acht poesen, maar nu hebben we alleen Dustin, een kater, nog. Hij is al dertien jaar, maar gaat nog steeds veel op pad. Gelukkig blijft hij wel in

de buurt. Als hij in huis zit en hij ziet een hond, of heel soms een poes langs komen, dan schiet hij naar buiten. Hij dreigt dan een beetje, maar ... zorgt hij er wel voor op een veilige afstand te blijven.

Twee huizen verder hebben ze ook een poes en daar is hij dikke vriendjes mee. Ze zijn heel vaak gezellig samen op het muurtje van de porch. Ik hoop, dat hij nog een paar jaar blijft leven, want ik zou hem heel erg missen.

WILLY

Uit de schoolkrant

WAAROM zijn er dieren op de wereld? Carl gaat jullie vandaag vertellen, wat hij daarvan denkt. Carl zit in de zesde klas van Kolegio Chaya Willems.

Waarom zijn de dieren op de wereld?

God heeft dieren geschapen om de natuur mooi te maken. Zonder hen kunnen we niet leven. We leven immers van var-

kens, geiten, koeien, vissen, eenden enz. Van varkens krijgen we verschillende soorten beleg en ook vlees.

In de kunuku gebruiken ze geiten voor hun mest en melk. Koeien geven ons vlees, melk en mest. Wie eet geen vis? Wist je dat ze afval van vissen gebruiken als vitamine voor planten? We eten ook eenden. Heerlijk! Vogels zijn de mooiste dieren. Hun geluid maakt ieder mens blij. God wist, waarom er dieren op de wereld moesten zijn. We moeten ze goed verzorgen en liefhebben.

Xingoe de hond

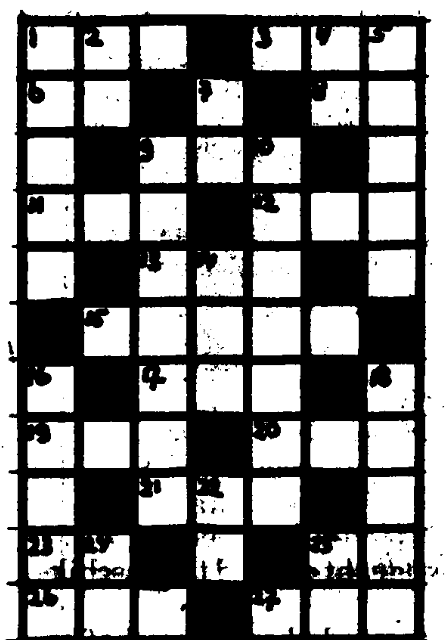
WEET JE HET NOG? Een slang eet alle kuikens uit het kippenhok op. 's avonds pakt Christina Xingoe en brengt hem naar het kippenhok. "Hier moet je oppassen", zegt ze, "Kijk, hier komt altijd een dief". En om hem duidelijk te maken, wat hij moet doen, bindt ze Xingoe met een lange lijn aan de deur van het hok. Trillend van angst rukt Xingoe aan de lijn.

Maar die nacht komt de slang niet. Alle kuikens zijn er 's morgens nog. De broedhen draait met haar snavel elk ei om, schuift ze dichter op elkaar en gaat weer op haar nest zitten. "Onze kleine Xingoe heeft de kippendief verdreven", vertelt Christa vol trots aan Andreas. Als ze hem van de lijn los maakt, rent de hond als een dolleman van de één naar de ander. Hij springt tegen hen op en jankt en blaft. Hij loopt op de lijn toe en rukt er woedend aan.

Dan steekt hij zijn snuit onder de hut. Langzaam kruipt hij verder en blaft als een bezetene. Maar de mensen begrijpen hem niet. En de slang ligt daar beneden, veilig ver weg onder de hut. Ze stroopt haar oude vel af. Daarna blijft ze nog een hele poos in haar schuilhoek. Het nieuwe kleed is zacht en de snavels van de kippen kunnen het gemakkelijk beschadigen.

(wordt vervolgd)

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. Speelgoed; 3. Krijg je op school; 6. Overblijfsel van vuur; 8. Nieuwe Testament (afkorting); 9. Deel van een boom; 11. Afkorting van Rio de Janeiro; 12. Hert; 13. Eerste vrouw; 15. Bloemen in een ronde vorm geschikt; 17. International (afkorting); 19. Bewoner van Rusland; 20. Lidwoord; 21. Vat; 23. Anders gezegd; 25. Op die manier; 26. Echtgenoot; 27. Klap.

VERTIKAAL: 1. Rijdier; 2. Rund; 4. Voegwoord; 5. Kei; 7. Bergruimte; 9. Vakantieganger; 10. Dagelijks verschijnende bladen; 14. In eigendom van; 16. Krijg je in je slaap; 18. Heb je nodig om je jasje dicht te doen; 22. Oké; 24. Muzieknoot; 25. Persoonlijk voornaamwoord.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Winnaar van de week:

Nicky Dekker
Pariastraat 13
Aruba

Hij ontvangt een waardebon van f 15,- van Augustinus Boekhandel.

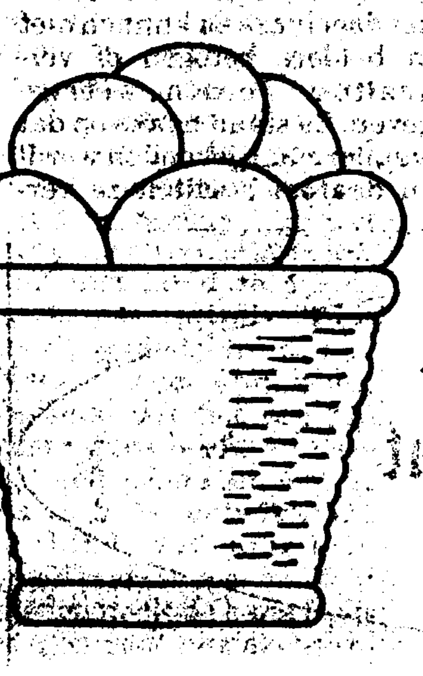
OPLOSSING

HORIZONTAAL: 2. Rede; 6. Ik; 8. Do; 9. Gij; 10. Sol; 12. Raam; 14. Gevaar; 16. Hele; 17. Lef; 19. Al; 20. En; 22. Na; 23. Druk.

VERTIKAAL: 1. Vis; 3. E.d.; 4. Dora; 5. Lijm; 7. Kogel; 9. Garen; 11. Lel; 13. Aal; 15. Veer; 16. Hap; 18. Fan; 21. Nu.

Palmpaasversjes

Versje van vroeger

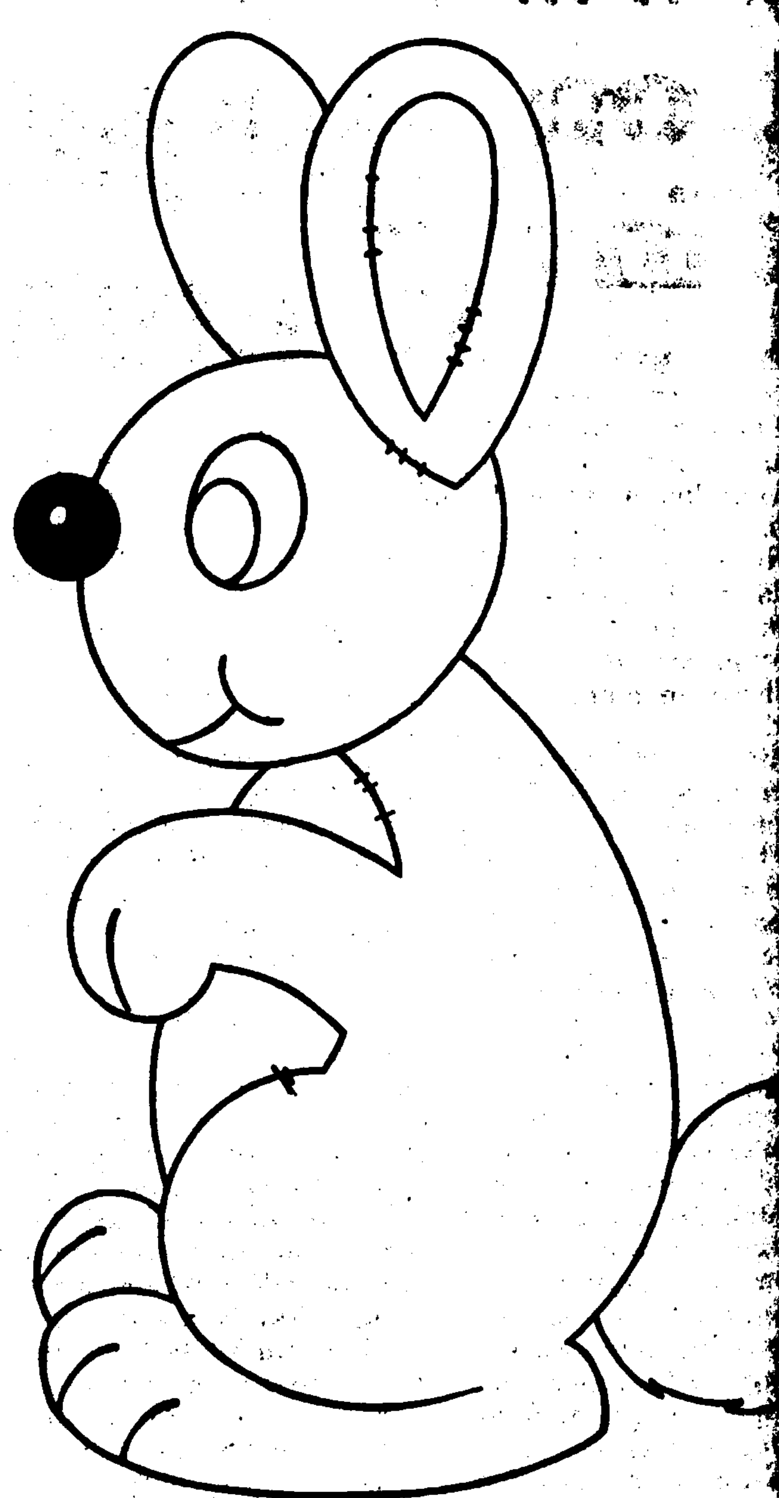

Pallem pallem pasen,
Ei koerei,
Op een andere zondag
Krijgen wij een ei.
Een ei is geen ei,
Twee ei is een half ei,
Drie ei is een paasei.

Pallem pallem zondag,
Toen de boer in het water lag,
ik erbij en jij erbij,
Dat was een mooi schilderij.
Het schilderij ging aan stukken,
Pallem pallem plukken.
Er is er geen in Engeland,
die zo'n palm weer maken kan.

Pallem palles pasen,
Laat de koekoek razen,
Laat de kievit zingen,
Dan krijgen wij lekkere dingen.

Om te kleuren

Wist je dat ???

MORGEN, 12 april, is het de zondag voor Pasen. ... zondag wordt Palmpasen genoemd. Tegenw... merken we daar niets meer van, maar tot ongev... jaar geleden hield men in Europa Palm... optochten met kinderen met prachtig versierde palm... stokken. Boven op zo'n stok zat een haantje van ... En die werd dan met linten, eieren en ... versierd. In die optocht werden ook nog ... ...liedjes gezongen, maar die kennen we ... meer.

* * * * * *

Lang voordat de mensen in Europa Chr... werden, kenden ze al Palmpaas-optochten. ... noemden ze die toen anders. Het waren optoch... ere van hun lente-godin. De mensen trokken, ... volle maan was, door de velden met stokken, ... met dennegroen, kransen en eieren en het haan... brood aan de top. Ze smeekten op die man... lentegodin om voor een goed jaar te zorgen. ... namelijk te weinig regen viel, of het te lang vr... de oogst mislukken. En dat betekende in d... hongersnood.

* * * * * *

Wat betekent Palmzondag eigenlijk?
Dan denken we aan Jezus, die op een ezel ... Jeruzalem binnen kwam, toegejuicht door ho... mensen. Die mensen wilden hem koning maken... dat wilde Jezus helemaal niet. Hij wilde een ... van de Vrede zijn. Daarom zat Hij niet "Hoog ... paard" als een echte wereldse koning, maar ... eenvoudige ezel, die door alle gewone mens... lastdier gebruikt werd.

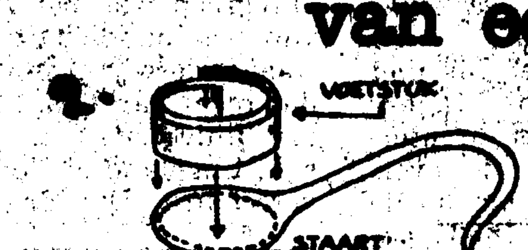
* * * * * *

Om zelf te maken

Een poes van een ...

ZLK JAAR met Pasen mogen we eieren zoeken in huis of in de tuin. En de eieren, die je gevonden hebt, kun je opeten of... leuk aankleden. Een poesje op een heleboel paastafel staat reuze grappig. Verf het ei in een kleur, die je mooi vindt voor een poes. Laat hem

drogen.

Knip van ... papier of dun k... oren, ogen, ... haren en ... ze op het ei (zie 1). Knip van ... karton het voetstuk ... staart ... beeld 2. Plak ... erop en klaar is ...

'Burn-time' vandaag 15 minuten

Stromingen in atmosfeer beïnvloeden gat ozonlaag

ALS DE AANTASTING van de ozonlaag, die als een parasol de aarde tegen de onbarmhartige ultraviolette straling van de zon beschermt, in het huidige tempo doorgaat, zal dat voor de mensheid catastrofale gevolgen hebben. Landbouw en visserij krijgen harde klappen te verduren, een dodelijke huidkanker zal de mensheid decimeren. Nu al deelt het weerbericht in Australië en Nieuw-Zeeland dagelijks mee hoe lang men veilig in de zon kan vertoeven. Ondanks die waarschuwingen is het aantal gevallen van dodelijke huidkanker in Australië al met een factor vijf toegenomen.

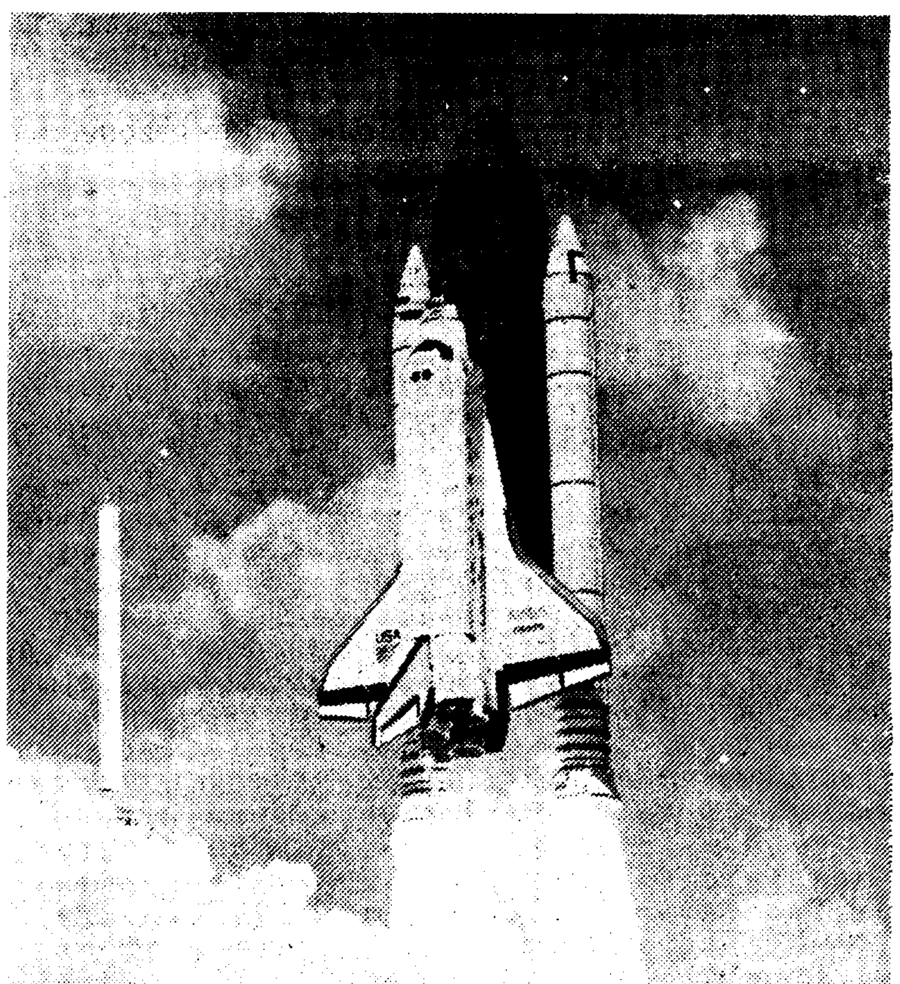
Het 'gat' in de ozonlaag boven het Zuidpoolgebied is dit jaar, evenals vorig jaar, bijna acht miljoen vierkante kilometer groot en past ruimschoots op de VS of Europa. Het 'gat' is vrijwel van dezelfde omvang als in 1987, toen de ernstige aantasting van deze beschermende laag rond de aarde werd gemeten. Het 'gat' is in feite een verdunning van de laag ozon die de aarde beschermt tegen schadelijke ultraviolette straling van de zon en die in de periode eind augustus tot begin oktober vooral boven het Zuidpoolgebied optreedt. Ook boven de Noordpool is sprake van aantasting van de ozonlaag. Spreekt men boven de Zuidpool van een 'gat', boven de Noordpool ontdekten Canadese deskundigen in 1986 een 'krater', die zich sindsdien elk jaar verder 'uitdiept' en uitbreidt. Over de vraag waarom de dichtheid van de ozonlaag van jaar tot jaar verschilt, hangen nog wetenschappelijke sluiers. Het kan enerzijds te maken hebben met een tijdelijk verhoogde activiteit van de zon en anderzijds de stromingen in de atmosfeer onder invloed van de luchtdrukverdeling. Volgens de Utrechtse weerkundige prof. dr C. Schuurmans, bepaalt het weer de ozonverdeling en niet andersom. Zijn bewijs hiervoor is dat in lage drukgebieden de ozonlaag dik is en bij hoge luchtdruk dun. Deze dynamische theorie zou kunnen verklaren waarom het ozongat zich steeds voordoet in de lente van het zuidelijk halfrond met zijn typische luchtdrukverdeling. Daarvan is de omvang van het 'gat' dan afhankelijk. Prof. dr Ir Builtjes, bijzonder hoogleraar chemie van de atmosfeer in Utrecht, denkt in dezelfde richting en verklaart de huidige bijzondere lage dichtheid van de ozonlaag uit het ook dit jaar stabiele weer aan de Zuidpool. Normaal zorgen stormen en andere grote luchtverplaatsingen voor een spreiding van de stoffen die het uiterst ongezonde 'gat' veroorzaken.

'BURN-TIME'

Het dagelijkse weerbericht in Nieuw Zeeland en Australië is in deze maanden daarom wat uitgebreider dan in bv. Nederland. Er wordt ook informatie verschaft over de dichtheid van de ozonlaag. Te weinig ozon in de atmosfeer betekent dat het agressieve ultraviolette licht van de zon niet genoeg wordt tegen gehouden. Resultaat: een huid die lijkt op die van iemand die te lang onder de hoogtezon heeft gelegen. En huidkanker is niet uitgesloten. Volgens prof. Builtjes levert een verlaging van het ozongehalte met één procent vier procent meer huidkanker op. Vandaar dat onze tegenvoeters in deze periode van dag tot dag te horen krijgen hoe lang ze veilig in de zon kunnen blijven. Het weerbericht geeft een zogenaamde 'burn-time' die in deze gevoelige periode varieert van één uur tot vaak niet langer dan een kwartier. Na die dosis zonlicht moet je in de schaduw blijven. In de VS verwacht men vóór het jaar 2075 drie tot vijftien miljoen nieuwe gevallen van huidkanker. Een kwaadaardige huidkanker is het melanoma. In Australië is het aantal sterfgevallen aan melanoma in de laatste vijftig jaar al met een factor vijf gestegen. Nieuw Zeeland en Australië zijn ver weg. Maar de laatste jaren zijn er aanwijzingen gekomen dat het ozongehalte niet alleen boven het Zuidpoolgebied drastisch afneemt. In de afgelopen vijftien jaar is de ozonconcentratie boven Europa, de GOS (voormalige Sovjetunie) en de Verenigde Staten met 1,7 tot 3 procent afgenomen. Zou dat een trend zijn? Niemand denkt dat het verval zo snel zal gaan als boven de Zuidpool, maar deskundigen vragen zich wel af: gaat het boven onze contreien met misschien tien procent van het tempo? Dat zou op den duur net zo goed desastreus zijn. Volgens prof. P. Crutzen van het Max Planck Instituut te Mainz, zal de productiviteit van de zeealgen, die in de helft van de behoefte aan zuurstof op aarde voorzien, in dat geval aanmerkelijk afnemen. De Amerikaanse bioloog R. Worrest van de universiteit van Oregon voorspelt dat alle vislarven die zich in de bovenste laag van het oceaanwater bevinden, door de sterke ultraviolette straling zullen worden gedood. De gevolgen daarvan voor de visvangst en de voedselvoorziening van grote delen van de wereldbevolking zijn desastreus. Ook planten worden ernstig beschadigd. Uit onderzoek van dr M. Tevini van de universiteit van Karlsruhe blijkt dat toenemende ultraviolette straling de oogsten nadelig beïnvloedt, waardoor de landbouw omvangrijke verliezen zal lijden. Ozon is een zuurstofmolecuul, dat uit drie zuurstofatomen bestaat, terwijl normale zuurstof uit twee atomen bestaat. Waarom ozon uit de atmosfeer verdwijnt, weten we al een aantal jaren. De grote boosdoener is chloorgas. Dat zit ondermeer in verbindingen van chloor, fluor en koolstof (CFK's), die als drijfgas in sommige spuitbussen en overvloedig bij de produktie van schuimplastic verpakkings- en isolatiemateriaal worden gebruikt. De CFK's stijgen uiterst langzaam op in de asmosfeer —het meeste is nog onderweg — en worden op grote hoogte door het ultraviolette licht van de zon gesplitst, waarbij het chlooratoom vrijkomt. Dat atoom attaqueert een ozonmolecuul en bindt zich aan een zuurstofatoom, zodat twee zuurstofatomen overblijven (gewone zuurstof). Maar de combinatie chloor-zuurstof valt op den duur uiteen, waarbij weer een chlooratoom overblijft, dat opnieuw een ozonmolecuul aanvalt en vernietigt. Het chloor gaat dus voortdurend door met het verwoesten van ozon in de atmosfeer en wordt nooit opgebruikt. Waarom heeft de ozonlaag het meest te lijden boven het Zuidpoolgebied waarbij de laag ieder jaar weer over een steeds groter gebied binnen twee weken wordt weggevreten? Robert Watson, een wetenschappelijk medewerker van het Amerikaanse Bureau voor Ruimtevaart (NASA), stelde vast dat de ozonlaag niet alleen boven de polen dunner wordt, maar dat overal zo is. Het feit dat zulks boven de Zuidpool zo dramatisch plaats vindt, lijkt zijn oorzaak te vinden in de overgang van de winter naar de lente. De koude winden, zo ijzig dat zelfs gassen bevriezen, vormen ijskristallen die zich met de schadelijke stoffen verbinden. Wolken kleine ijskristallen reageren met twee restprodukten van de CFK's, chloorwaterstof en chloornitraat. Prof. Builtjes: "De zon begint weer te schijnen op de Zuidpool, in de winter komt de zon niet boven de horizon. De zonnestralen zorgen ervoor dat het chloor in de CFK's vrijkomt en de ozonlaag vernietigt". Deze reactie vindt dus plaats in het vroege begin van de poollente door een ingewikkeld samenspel tussen licht en weerpatronen. De poolwolken vormen zich in de winter, wanneer er weinig licht is en windstromingen de poollucht isoleren van de rest van de atmosfeer. Zodra het zonlicht over de Zuidpool gloort, nemen de chemische reacties van het chloor toe en volgt de aanval op het ozon.

NIMBUS

Het 'gat' in de ozonlaag werd voor het eerst bij toeval in 1985 ontdekt door een Amerikaanse weersatelliet, Nimbus genaamd. Maar die kunstmaan was niet speciaal uitgerust voor dit werk. Daarom is enkele weken geleden een nieuwe Amerikaanse milieu kunstmaan gelanceerd, die ondermeer het ozongehalte van de stratosfeer op enige tientallen kilometers hoogte nauwgezet in de gaten gaat houden. De 7,5 ton wegende kunstmaan heet UARS (Upper Atmosphere Research Satellite) en is de eerste van een groot aantal kunstmanen die in de komende jaren het aardse milieu van minuut tot minuut in de gaten gaan houden. De satelliet volgt de luchtbewegingen en registreert ook het ozongehalte en de wijzigingen in de chemische samenstelling van de atmosfeer. Paradoxaal genoeg wordt zo de aarde zelf steeds meer het doel van de ruimtevaart, zowel de bemande als de onbemande. Voor reizen naar verre werelden is steeds minder aandacht en geld ter beschikking. De waarnemingen moeten de basis verschaffen voor steeds meer wettelijke maatregelen die wereldwijd het gebruik van chloorverbindingen moeten terugdringen. Daarmee is tot dusver slechts een bescheiden begin gemaakt.

De grote opduwraketten van de space shuttle brengen bij elke start 75 ton aan chloorgas in de atmosfeer. De satelliet die het aardse milieu en vooral de aantasting van de ozonlaag in de gaten moet gaan houden, is zijn werk vuil begonnen...

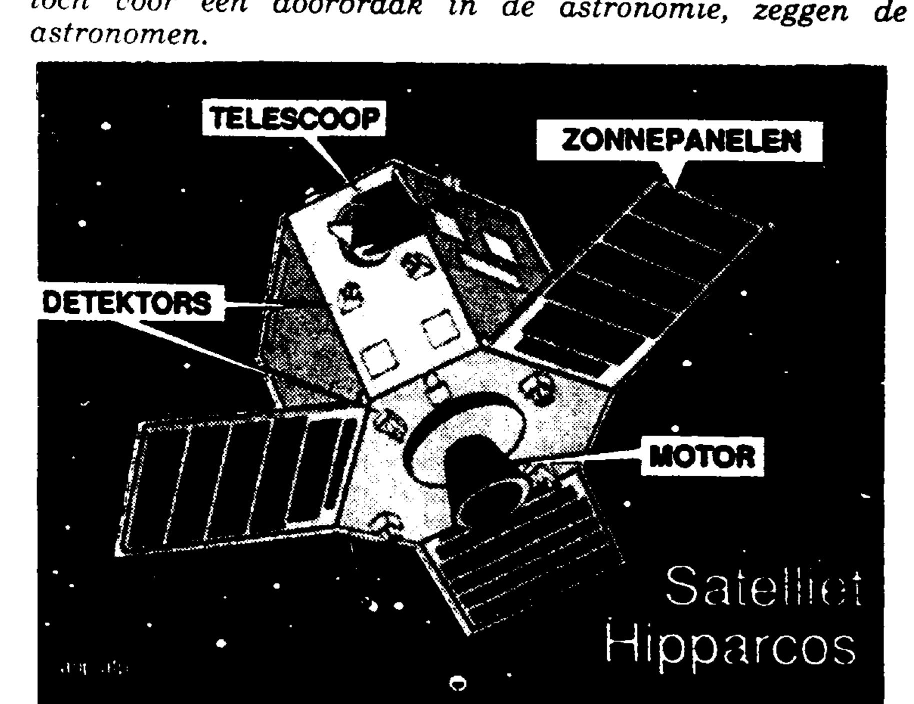
Een foto van het zuidelijk halfrond, gemaakt door de Amerikaanse weersatelliet Nimbus. De zwarte plek in het hart van de opname geeft de dramatische verdunning van de ozonlaag boven de Zuidpool weer.

Ontsnapping virus uit cel waargenomen

ONDERZOEKERS van het IBM Research Laboratorium in Zürich geloven als eersten de ontsnapping van een virus uit een levende cel te hebben waargenomen. Door een speciale microscoop zagen zij een object ter grootte van twee- tot driehonderd nanometer een vingervormige uitstulping van de cel verlaten. Het gebruikte instrument, een scanning force microscoop, kan levend biologisch materiaal in beeld brengen tot in details van tien nanometer (een nanometer is éénmiljoenste deel van een meter). Enkele seconden nadat zij de cel hadden geïnfecteerd met een ongevaarlijk pokkenvirus, werd het celvlies gedurende enkele minuten steeds zachter. Daarna verhardde de celwand zich weer. De onderzoekers konden niet zien of het virus in de celwand drong. Maar zij geloven dat het slapper worden van het membraan door dit organisme werd veroorzaakt om makkelijker toegang te krijgen tot de cel. Ongeveer twee en een half uur na de infectie verschenen allerlei uitstulpingen op de celwand die na een paar minuten weer verdwenen. Volgens de onderzoekers wees dit erop, dat bijprodukten, ontstaan bij de vermeerdering van het virus, de cel verlieten. Na meer dan acht uur incubatie vertoonden zich op de celwand vingervormige uitsteeksels, waaruit zich kleine objecten vrijmaakten, de'nakomelingen' van het oorspronkelijke virus.

Hipparcos-missie toch groot succes

DANK ZIJ de satelliet Hipparcos, die de positie, afstanden en bewegingen van 118.000 sterren in kaart brengt, lijkt de grote droom van astronomen, een nauwkeurige catalogus van de sterrenhemel, uit te komen. De Europese ruimtevaart organisatie ESA maakte onlangs in Parijs de eerste resultaten bekend van dit project, waaraan ruim twintig jaar is gewerkt en waarin tot nu toe ongeveer 600 miljoen gulden is geïnvesteerd. De ESA sprak van een 'uitzonderlijk hoge kwaliteit' van de gegevens die de satelliet nog steeds naar de aarde stuurt. Hipparcos bevindt zich al tweeëneenhalfjaar in de ruimte en meet de positie van de van te voren geselecteerde sterren tien keer exacter dan vanaf de aarde mogelijk is. Honderd sterrenkundigen zullen overigens nog jaren bezig zijn de stukjes van de letterlijk en figuurlijk astronomische legpuzzel in elkaar te passen. Eén van hen is drs R. Le Poole van de Leidse Sterrenwacht die ook nauw was betrokken bij de opzet van het Hipparcos-project. Hij spreekt van een 'enorme doorbraak' in de kennis van de Melkweg. Het succes van Hipparcos is naar de mening van de Leidse sterrenkundige des te opmerkelijker, omdat de satelliet na de lancering op 8 augustus vanaf Kourou in Frans Guyana, door het uitvallen van de stuurmotor weigerde in de voorgenomen geo-stationaire baan (op een vaste plaats boven de aarde) te komen. Er zat weinig anders op de kunstmaan haar werk te laten doen in de elliptische baan waarin zij was terecht gekomen en het wetenschappelijk onderzoekprogramma aan te passen. Het ESA- operatiecentrum in het Duitse Darmstadt slaagde erin Hipparcos onder controle te krijgen en van een nieuwe opdracht te voorzien. De problemen zijn inmiddels volkomen achter de rug. Nederland heeft een aanzienlijk aandeel in 'Hipparcos', zowel wetenschappelijk als technologisch. De Stichting Ruimte Onderzoek Nederland (SRON) in Utrecht ontwierp het detectie-systeem van de telescoop waarmee de Hipparcos het firmament afspeurt. De technisch-fysische dienst van TNO en de Technische universiteit in Delft ontwierpen en bouwden elementen voor het optisch meetsysteem van de satelliet, waarbij zij moesten zorgen voor een aanvaardbaar niveau van het storende strooilicht van zon, aarde en maan. Fokker Space Systems in Amsterdam vervaardigde de zonnepanelen en zorgde voor de temperatuursbeheersing aan boord.
metingen

Vanuit een verkeerde baan, zorgt de satelliet Hipparcos toch voor een doorbraak in de astronomie, zeggen de astronomen.

Eco-Noten

De VS-softwarebedrijven LEGENT Corporation en Goal Systems international gaan fuseren via een aandelenruil ter waarde van vierhonderd miljoen dollar. Daardoor ontstaat een van de grootste ondernemingen op het gebied van computersoftware in de VS. De jaaromzet van legent bedraagt 203 miljoen dollar en die van Goal 128 miljoen dollar. De twee hebben samen ruim tweeduizend werknemers, 65 vestigingen en twaalf ontwikkelingscentra.

***

Het IMF heeft voorlopige goedkeuring gegeven aan de verstrekking van een krediet van vijfhonderd miljoen dollar aan Roemenië voor 1992 ter ondersteuning van de economische hervormingen in het land. Tijdens een bezoek van een IMF-delegatie is een intentieverklaring getekend, zo heeft een woordvoerder van de Roemeense centrale bank donderdag verklaard. Over ongeveer een maand wordt een definitief akkoord verwacht.

Primitieve tapes blijken ontoegankelijk

Paniek over verdwijnen belangrijke computerdata

DELEN VAN de moderne geschiedenis van de Verenigde Staten zijn voorgoed verdwenen in het brein van de computer. De geschiedschrijving in de technologische maatschappij van de VS is volstrekt onleesbaar geworden door computerbestanden die er een eigen, verouderde taal op nahouden.

Babylonische spraakverwarring te over. De moderne en super-intelligente computers verstaan de hieroglyfen van hun achterhaalde voorgangers niet meer. Historische gebeurtenissen, wetenschappelijke feiten en zakelijke informatie zijn verloren gegaan voor de toekomstige Amerikaan.

Tot de informatie die voor de eeuwigheid is opgeslagen maar ontoegankelijk is geworden, behoren o.m. de gegevens over het gebruik door de Amerikaanse troepen van het ontbladeringsmiddel Agent Orange tijdens de oorlog in Vietnam. De computerbestanden van het ministerie van Defensie waarop de data, de plaatsen en de hoeveelheden waren vermeld, blijken nu onbruikbaar.

Ook bij de ruimtevaartorganisatie NASA heerst paniek: Elektronische beelden van Mars en de donkere zijde van de maan, gemaakt in de jaren zeventig, zweven ergens in het brein van de computer rond en zijn niet meer op te sporen. Dat kan nare gevolgen hebben voor de geplande Amerikaanse missie naar Mars. Sinds 1958 verzamelde de NASA 1,2 miljoen haspels met computertapes: honderdduizenden tapes, die opgeslagen werden onder slechte omstandigheden, dreigen nu verloren te gaan. Sommige informatie is voorgoed verdwenen. Anno 1990 wordt de prijs betaald voor de honger naar meer, grotere en slimmere computers: veel informatie uit de afgelopen 30 jaar, vastgelegd op primitieve computertapes is onleesbaar en ontoegankelijk. Het resultaat is, bijvoorbeeld, bij het Nationaal Archief te zien. Veel Amerikanen zoeken hier tevergeefs naar hun wortels. "De mogelijkheid om onze nationale historische archieven te lezen wordt bedreigd door de ingewikkeldheid van de moderne computer", zegt Bob Wise, voorzitter van de informatiecommissie van het Huis van Afgevaardigden. De namen van de mannen die tijdens de Tweede Wereldoorlog hun land dienen, zijn prachtig geordend op 1600 rollen microfilm van ponskaarten, maar geen mens of machine kan de data terug op het beeldscherm toveren.

"Theoretisch hebben we de oude computers weer nodig om achter het juiste programma van bestanden te komen", zegt Kenneth Thibodeau, directeur van de afdeling elektronische bestanden van het Nationaal Archief. "Maar kunnen we in de jaren '90 nog onderdelen vinden van computers uit 1960? En zijn er nog mensen die zich kunnen herinneren hoe die dingen werken?", vraagt hij zich af.

Individuele en sociale factoren

Vervolg van pag. 4

voelen zich schuldig. Ze hebben een extreem rechtvaardigheidsgevoel". Het is van belang dat een kind zich in zijn jonge jaren harmonisch kan ontwikkelen, zodat het als het eenmaal volwassen is een gelukkig mens kan zijn en zijn mogelijkheden ten volle kan benutten.

Net als het minder begaafde kind heeft ook het hoger begaafde kind daar recht op. Er is hier sprake van een *rechtvaardigheidsprincipe*. Als dat niet gebeurt gaat er misschien een belangrijk potentieel verloren waar ook anderen of de maatschappij profijt van zouden kunnen hebben. Het is bekend dat ongeveer 50% van de hoogbegaafde kinderen niet de kansen krijgt die bij hen passen.

MOGELIJKHEDEN

Uitgangspunten hierbij moet zijn:

- Opsporing van vroeg begaafde kinderen;
- onderzoek naar hoogbegaafdheid en;
- ontwikkeling van adekwate opvang en begeleiding in opvoeding en onderwijs.

Als je weet dat je een hoogbegaafde groep hebt, moet je iets mee doen. Op schoolgebied bestaat er in Nederland wat meer mogelijkheden in het onderwijs dan dat dat hier op Curaçao het geval is. Op scholen die wat meer individueel gericht zijn zoals Montessorischolen, Daltonscholen, Frênetscholen of scholen die een Jenaplan kennen, zijn er variatie-mogelijkheden binnen het onderwijs die het hogerbegaafde kind de kans geven zelfstandig verder te werken binnen klasseverband. Deze scholen hebben echter wel een plafond. Verder werken betekent ook werkelijk verder werken en niet alleen maar meer van het zelfde. Hoewel er in veel landen, zoals Israël, Duitsland, Engeland, Canada en de Verenigde Staten, al geruime tijd projecten bestonden voor de begeleiding van hoogbegaafde kinderen in het onderwijs, heeft dat in Nederland betrekkelijk lang op zich laten wachten.

De laatste jaren is er een aantal projecten gaande waarin programma's voor hoogbegaafden worden ontwikkeld en uitgetest. Prof. Pieter Span in Utrecht houdt zich erg bezig met hoogbegaafdheid in het voortgezet onderwijs. Voorop staat hierbij het inspelen op de hoogbegaafdheid met behoud van de normale klasse- en groepsverbanden. Zijn onderzoeksgroep probeert nadrukkelijk extra stof te ontwikkelen binnen het kader van een bestaande didactische methode.

Tijdens de workshop werd een video vertoond waarbij twee projecten werden getoond waar prof. Span nauw bij betrokken is. In samenwerking met het *Christelijk Pedagogisch Studiecentrum* (CPS) en met de scholengemeenschap Hendrik van der Vlist en het Christelijk Stedelijk Gymnasium in Utrecht is uitgetest welke verdiepende en verbredende leerstof door kinderen wordt gewenst. Met name de vakken wiskunde en Nederlands krijgen aandacht. Bij het vak wiskunde wordt b.v. door gegaan op het begrip 'machten'. De toegevoegde stof dient gericht te zijn op 'abstracte concepten en generalisaties' en de stof dient 'complex' te zijn. Eveneens wordt bekeken hoe je er als leraar achter kunt komen wie in aanmerking komt voor extra stof en hoe je je les vervolgens organiseert (zie ook: *Volkskrant 4/2/'89).*

Op een vraag uit het publiek tijdens de workshop of er als gevolg van het overslaan van een klas emotionele problemen zijn te verwachten op een later tijdstip, antwoordde prof. Mönks dat daar nergens in de literatuur melding van wordt gemaakt. Er zijn nimmer aanwijzingen voor gevonden. Toch zijn dit wel argumenten die gehanteerd worden om het overslaan van een klas achterwege te laten. Ouders zouden zelf kunnen besluiten om ondanks het advies het kind een klas over te slaan dit toch niet te laten gebeuren omdat ze het niet uit z'n peergroup willen weghalen. De argumenten voor en tegen moeten natuurlijk tegen elkaar afgewogen worden. Weegt te verwachten emotionele schade op tegen de schade die het kind lijdt als het in de bestaande situatie blijft?

Het meest gehanteerde model wat betreft opvang en begeleiding op school is tegenwoordig het z.g. *draaideurmodel volgens Renzulli,* waarbij de leerling van z'n eigen klas deel blijft uit maken, maar gedurende bepaalde momenten naar een speciaal taaklokaal kan gaan om eigen activiteiten te ontplooien. Het is ook denkbaar dat dit in groepsverband gebeurt waarbij kinderen uit verschillende klassen gezamenlijk onderricht krijgen in bepaalde specifieke onderwerpen. Het is niet zo wenselijk om aparte klassen of scholen voor hoogbegaafden op te richten; dat roept op tot elitevorming en zal zeker niet tot integratie van hoogbegaafden in de maatschappij leiden. Iets wat aanbeveling verdient zijn zomercursussen of zomerkampen (zoals in het begin van dit artikel werd genoemd), bepaalde clubs e.d.

In de *NRC-weekeditie* verscheen op 14/8/'90 een artikel van de hand van Irene Ypenburg over *James Callagher,* die in de V.S. zeer bekend is als een specialist op het gebied van het maken van leerprogramma's voor hoogbegaafde kinderen. Hij schreef al ruim twintig jaar geleden een standaardwerk *'Teaching the gifted child',* een handboek voor iedereen die in het voortgezet onderwijs te maken heeft met hoogbegaafde kinderen.

Zijn idee is dat het belangrijk is de leerlingen grotere systemen van ideeën te laten begrijpen, omdat dat is wat ze kunnen. Normaliter antwoordt een kind in de denktrant van de vraag die hem gesteld wordt. We zijn gewend het geheugen en het oplossen van problemen te trainen. Een hoogbegaafd kind kan meer en heeft daar ook tijd voor. Als een kind een andere manier van denken bijgebracht moet worden, dan moet er anders gevraagd worden. Het gaat er niet zozeer om om een probleem op te lossen alswel om een probleem te vinden.

Waar de manier van les geven van Callagher op gericht is werd in '38 door *Einstein* al onder woorden gebracht: "Het formuleren van een probleem is vaak essentiëler dan het oplossen ervan, die een kwestie kan zijn van een wiskundige of experimentele vaardigheid. Nieuwe vragen opwerpen, nieuwe mogelijkheden, oude vraagstukken vanuit een andere hoek bekijken, vereist een creatief voorstellingsvermogen en tekent echte vooruitgang in de wetenschap". Callagher zegt: "In het denken zijn geen grenzen, niets is gek of gaat te ver. Alles waarmee een kind komt, als het maar nieuw, fris en interessant is, is goed". In de Verenigde Staten kent men de *z.g. consultant teacher.*

Dit is een speciaal opgeleide leerkracht, die regelmatig met collega's bijeenkomt om ze geschikt lesmateriaal te geven en dat toe te lichten. Ook bestaat op sommige plaatsen in de V.S. de mogelijkheid van een *tutor.*

Dat is iemand uit een bepaalde beroepsgroep, van buiten de school, die het kind les geeft of laat meewerken. Het kan een violist, een wetenschapper, kunstenaar o.i.d. zijn. In de V.S. zijn de resultaten van z.g. *pull-out classes* niet zo geweldig; dit zijn speciale klassen waar hoogbegaafden onderricht krijgen. Callagher: "In de praktijk komt het vaak neer op b.v. zes weken dinosaurussen, zes weken Egypte, zes weken architectuur, etc. Alles waar een leerkracht iets van weet of maar op kan komen. Ik denk niet dat het kwaad kan, maar voordelen lijkt het ook niet bepaald op te leveren".

Daar er op Curaçao tot nu toe nog weinig aandacht besteed is aan dit onderwerp is er ook geen sprake van begeleiding. Ouders die met het probleem te maken hebben (gehad), zullen veelal zelf hun weg (hebben) moeten zoeken en vinden. In sporadische gevallen zal er misschien sprake zijn geweest van het overslaan van een klas. Dit wordt echter ondanks adviezen daartoe niet altijd aangemoedigd of gehonoreerd. Om deze reden is het goed dat het onderwerp eens ter sprake is gekomen. Misschien kan het een aanzet geven tot een vervolg. Gezien de grote belangstelling tijdens de lezingen en de reacties en vragen die gesteld werden, valt in elk geval op te maken dat het onderwerp zeer zeker leeft.

Aan te bevelen en geraadpleegde literatuur:

- Miller, Alice: Het drama van het begaafde kind. 1981

- Mönks, F.J. & Span, P.: Hoogbegaafden in de samenleving. Bundeling van voordrachten gehouden tijdens het achtste wereldcongres over hoogbegaafdheid. 1985

- Mönks, F.J. & Ypenburg, I.H.: Hoogbegaafdheid met vallen en opstaan. 1989

- Vooruit, tijdschrift, uitgegeven bij Samson. Bevat verrijkende leerstof voor de basisschool.

Komt uit met nieuwsletter waarin achtergrondinformatie.

Video:

- Hoogbegaafd met vallen en opstaan, verkrijgbaar op VHS, Betamax of VCC te huur of te koop bij Mem, postbus 9550, 3506 GN Utrecht, tel.:7364001 7336407.

Adressen:

Curaçao:

- In de bibliotheek van het Departement van Onderwijs te Santa Rosa zijn diverse tijdschriftartikelen en andere literatuur te vinden over het onderwerp hoogbegaafdheid.

Nederland:

- Dr. Binetstichting, directeur Mevr. J. Rebel-Runckel. Verrijkingsklasje voor 6-8 jarigen. Mozartlaan 106 St Tilburg, tel. 013-551010.

- Ambulatorium Faculteit Sociale Wetenschappen, t.a.v. Prof P. Span, Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht, tel. 030-534462.

- Oudervereniging Pharos secretariaat Postbus 10144 1301 AC Almere, tel. 0324-31284.

- Centrum voor Begaafdheidsonderzoek, t.a.v. Prof F.J. Mönks, postbus 9104, 6500 HE Nijmegen. Bezoekadres Montessorilaan 3, 6525 HR Nijmegen, tel. 080-512586/512528/515480.

De indianen ontdekken Columbus

Spanjaarden bereid indianen mee naar de hemel te nemen...

= door dr.Josiah Marvel,Gelderlanderpers =

STEL JE VOOR: een onbewoond tropisch eiland, omgord met koraalriffen waar de oceaan witkolkend op botst. Lichtblauw helder water, een geelwit strand. Uitbundig bloeiende vetplanten met blauwe, witte en roze bloemen. Donkerrode en felgele vlinders, veel vogels, hagedissen. Palmbomen met kokosnoten. Enkele verlaten hutjes, een naamloos graf met een witgeverfd houten kruis. Dit is Samana Cay, één van de Bahama-eilanden, een vlekje op de zeekaart en mogelijk de enige juiste plaats waar Columbus in oktober 1492 na vijf weken dobberen op de oceaan voet aan wal zette. Een groep indianen stond verbijsterd toe te kijken hoe de Europeanen met sloepen naar hun strand roeiden en daar op de knieën zonken om hun God te bedanken.

Nu zijn wij het, die met onze tweemaster zigzaggend tussen de koraalriffen door een weg zoeken naar de grote baai, en dan met een rubberbootje naar het stille strand varen. We dachten Samana Cay geheel verlaten aan te treffen, maar na een uurtje komen we Joe tegen, een overspannen vakbondsbestuurder uit Nassau, de hoofdstad van de Bahamas, die hier een paar weken bivakkeert om tot rust te komen. Nee, Joe heeft er nog nooit van gehoord dat Columbus hier, op dit strand vlak voor zijn wankele hutje, geland zou zijn. Toch is dat volgens de National Geographic het geval. In 1986 wierp dit gezaghebbende Amerikaanse aardrijkskunde tijdschrift zich op moderne wijze in de strijd die al eeuwenlang woedt tussen geografen, historici en antropologen. Het blad haalde er een computer bij om uit te rekenen waar Columbus precies landde.

NIEUWE TWIJFEL

Na de publikatie in november 1986 in het tijdschrift leek de discussie gesloten - maar de laatste jaren steekt weer twijfel de kop op. Oude kandidaten zoals San Salvador en Grand Turk zitten weer in de race. Al die eilanden lijken op elkaar, zoals bijna alle zevenduizend eilanden van de Bahama-archipel identiek lijken. Hotelier Pieter van Alen, 62 jaar, uit Utrecht, zit hier al tien jaar. Hij verveelt zich dood op het mooie, maar wel érg rustige eilandje. Hij is dus blij als hij naar de tandarts moet, of een nieuwe bril nodig heeft. "Dan vlieg ik even naar Nederland. Ik moet af en toe weg, anders hou ik het hier echt niet uit". Hij heeft destijds op het verkeerde eiland gegokt, bekent hij. Hij had gehoopt dat Club Med, de Franse yuppiereisorganisatie, Grand Turk zou uitkiezen voor de vestiging van een nieuwe vakantielusthof. Maar Club Med koos voor concurrerend San Salvador.

Het wordt tijd om dat San Salvador eens nader te gaan bekijken. De schoener scheert over de Caribische Zee, de warme tropenwind blaast vol in de zeilen. Als we het veel geroemde eiland na een paar dagen naderen, oogt het van verre precies als Grand Turk of Samana Cay: vlak, geen heuvels, en omgeven door een gordel van koraalriffen. Op zoek naar een veilige ankerplaats zielen we op korte afstand om San Salvador heen - en dan duikt plotseling, vlakbij onze tweemaster, een walvis op. Het grote donkere lichaam verdwijnt even later weer onder water. Daar is hij weer, op hooguit veertig meter afstand. Het enorme dier duikt op en onder, en op en onder- en vertrekt na dit spelletje ineens richting oceaan. Een uurtje later ligt de schoener voor anker. Op het strand staat een enorm wit kruis en er wapperen vele vlaggetjes. Verder is er geen mens te zien. "Ze liepen naakt zoals ze geboren waren, ook de vrouwen, al zag ik slechts een enkel jong meisje", noteerde Columbus toen hij op het strand van Guanahani rondkeek. "Allen die ik zag waren jong, geen van hen was meer dan 30 jaren oud. Ze hebben brede gezichten met regelmatige gelaatstrekken en hun ogen zijn heel mooi. Ze hebben allemaal kaarsrechte benen en platte buiken en ze zijn buitengewoon goed gebouwd". Al na enkele uren op het strand wist Columbus: "Ze zijn dienstvaardig en vlug van begrip. Ik merkte dat ze snel nazeggen wat tegen hen gezegd wordt. Ik denk dat ze zonder enige bezwaren christenen zullen worden, want ze leken me geen eigen godsdienst te hebben. Ik zag op het eiland geen ander diersoort dan papegaaien. Het staat vol met overdadige groene bomen".

De indianen zijn weg, de papegaaien zijn opgegeten en de mahoniebomen omgehakt. Misschien om dat goed te maken is het eiland de laatste eeuw zo ongeveer volgezet met gedenkstenen en monumenten. San Salvador heeft ook een landingsstrip, dus vliegen de tv-ploegen en verslaggevers uit de hele wereld af en aan. Het 20 miljoen dollar kostende *holiday-resort* van Club Med is bijna klaar.

HOUTEN KERK

Father Howard, de plaatselijke pastoor, biedt ons graag onderdak in zijn pastorie, op de bovenverdieping van zijn houten Columbus-kerk, het oudste gebouw op het eiland. Columbus, die dacht hier het zaligmakende geloof te brengen, zou vandaag de dag beslist opkijken als hij vernam dat er op het eiland nog maar zestig katholieken zijn, verdeeld over twee parochies. De pastoor brengt ons naar de plaats waar de Amerikaanse archeoloog prof. Charles Hoffman in 1983 Spaanse voorwerpen opgroef: een koperen ring, een gesp, enkele spijkers, wat kralen en een Spaanse munt uit 1471. "Zie je wel dat Columbus op ónseiland landde, en niet op Samana Cay of Grand Turk, want daar is nooit iets van de Spanjaarden gevonden", zeggen ze op San Salvador triomfantelijk. Maar die spullen kunnen ook ná Columbus hier terecht zijn gekomen, via handelaren bijvoorbeeld - of toen de Spanjaarden de eilanden afstroopten op zoek naar verse indianen voor de slavenarbeid op de goudvelden van Hispaniola. Is dat laatste soms de reden waarom we nergens in het Caribisch gebied meer dan één indiaan aantreffen? Waar zijn de indianen van deze eilanden eigenlijk gebleven? Die avond geeft father Howard ons een dik boek van collega-priester Colman Barry, die in de archieven onderzoek heeft gedaan naar 'De katholieke geschiedenis van de Bahamas'. Als hij merkt dat we daar niet zo erg blij mee zijn, grijnst hij: "Lees dan alleen de eerste 100 bladzijden maar".

We gaan onder de palmbomen op het witte strand zitten, lezen de bevindingen van Barry, en raken met stomheid geslagen. Nadat Columbus talloze van deze eilanden had 'ontdekt' en er geen goud had gevonden keerde hij er niet terug. De indianen hervatten hun gewone leventje. Enkele honderden kilometers oostelijk op het grote eiland Hispaniola, vond Columbus wel goud. Onmiddellijk zette hij de indianen van dat eiland aan de slavenarbeid. Er woonden ruim een miljoen indianen op Hispaniola, maar ze stierven in groten getale en al heel snel raakten ze op. In 1509 - Columbus was toen drie jaar dood, maar zijn zoon Diego was gouverneur geworden - rustten de Spanjaarden een vloot uit om op de omliggende eilanden nieuwe indianen te gaan halen. Barry schrijft: "Zeventien jaar nadat Columbus hen had beschreven als 'de zijn in de wereld geen betere mensen', werden ze door zijn zoon overvallen". Omdat Columbus de meeste indianen destijds niet onvriendelijk had behandeld, werd dit tweede bezoek blij verwelkomd. De Spanjaarden vertelden de eilandbewoners dat zij uit de hemel kwamen, waar hun voorouders verbleven. Ze zeiden dat in de hemel geen dood bestond, dat hun familieleden maar één ding nodig hadden om hun geluk compleet te maken: de aanwezigheid van hun levende vrienden, die ze zo misten.

TRUCJE

Gelukkig waren de Spanjaarden bereid om de indianen mee naar de hemel te nemen en kenden ze een trucje om dat te doen zonder daarvoor eerst door de poorten van de dood moeten gaan. Als de indianen aan boord wilden stappen en meevaren, zou alles voor elkaar komen. "Zo werden de indianen om de tuin geleid", schrijft pater Barry. "Aan boord werden ze geketend. Degenen die achterbleven omdat ze het Spaanse verhaaltje niet geloofden, werden opgejaagd tot ze allemaal gevangen waren". De precieze cijfers zijn onbekend. De toenmalige bisschop Bartolomeo de las Casas schatte dat op deze wijze 500.000 indianen zijn weggevoerd om op de goudvelden van Hispaniola te werken. Velen stierven al tijdens het transport. De las Casas schreef: "Tussen deze eilanden en Hispaniola hoefde een schip niet op het kompas te varen, want het kon zijn weg vinden alleen al door de lijken die in zee dreven".

Nel Simon werkt nu ook in brons

Vervolg van pag. 3

geweest. Daar waren heel veel mensen. En samen zijn we naar een expositie van Agnes Kersten geweest. Zij had rotsen geschilderd in Engeland en in Bretagne, maar ook een hele serie portretten van haar moeder, heel mooi".

En hoe beviel het leven in Nederland?

"Ik woonde in een caravanhuis op een recreatie- terrein. Dat was een huis met twee kamers, heel comfortabel. Maar ik was de enige die daar woonde, op het hele terrein. Het was winter, dus niemand hield daar vakantie. Ik was alleen, want niemand komt daar in november of december op bezoek, in zo'n verlaten uithoek. Maar op het werk heb ik goed met de mensen kunnen omgaan. Daar heb ik ook de plannen kunnen verwezenlijken voor een bronsgieterij voor Curaçao en Aruba. Want er komen twee mensen voor zes maanden naar Curaçao om hier een gieterij op te zetten. UNESCO betaalt voor de technische bijstand. Ze komen waarschijnlijk volgend jaar. Ik moet eerst een terrein voor ze zoeken met een gebouw, een soort loods of zo".

En wordt u dan directeur van die gieterij?

"Nee, de gieterij wordt van de stichting en we willen vaklui opleiden om daar te werken. We zullen bericht laten uitgaan naar de Akademia di Arte bijvoorbeeld en ook naar Aruba en naar Bonaire om te vragen wie hier zes maanden wil komen om het vak te leren. We willen zo min mogelijk tijd verliezen. We willen beginnen met een grote groep, want je weet hoe het gaat, er vallen er altijd een heel stel af".

Maar zijn hier op Curaçao genoeg kunstenaars om een eigen bronsgieterij op te zetten?

"Er is veel werk voor een bronsgieterij. Het gaat niet alleen om kunst. Ze gieten bijvoorbeeld ook plakkaten voor aan de muur van een bedrijf of een zaak. Of herinneringsplakkaten. Er is in Europa ook een andere tendens om dingen in brons te laten gieten. Zo laten ouders dingen die ze belangrijk vinden van hun kind bijvoorbeeld in brons gieten. Dat kan een schoen zijn, maar ook een leuk beeldje van klei. En er zijn veel keramiekcursussen. Als iets goed gelukt is, laten cursisten dat ook vaak in brons gieten. Brons maakt zo'n werkstuk duurzaam. Dat is op Curaçao ook mogelijk".

Waar worden bronzen plakkaten zoals die ook op Curaçao te zien zijn, nu gegoten?

"Dat weet ik niet. De stichting die de koppen verzorgt van bekende personen, laat dat werk in Nederland uitvoeren, maar waar die plakkaten vandaan komen weet ik niet. Misschien uit Venezuela, maar ik weet niet waar. Een bronsgieterij zal veel kunstenaars op Curaçao stimuleren, maar ook aantrekkingskracht hebben op hobbyisten".

Hebt u in Nederland ook met klei gewerkt?

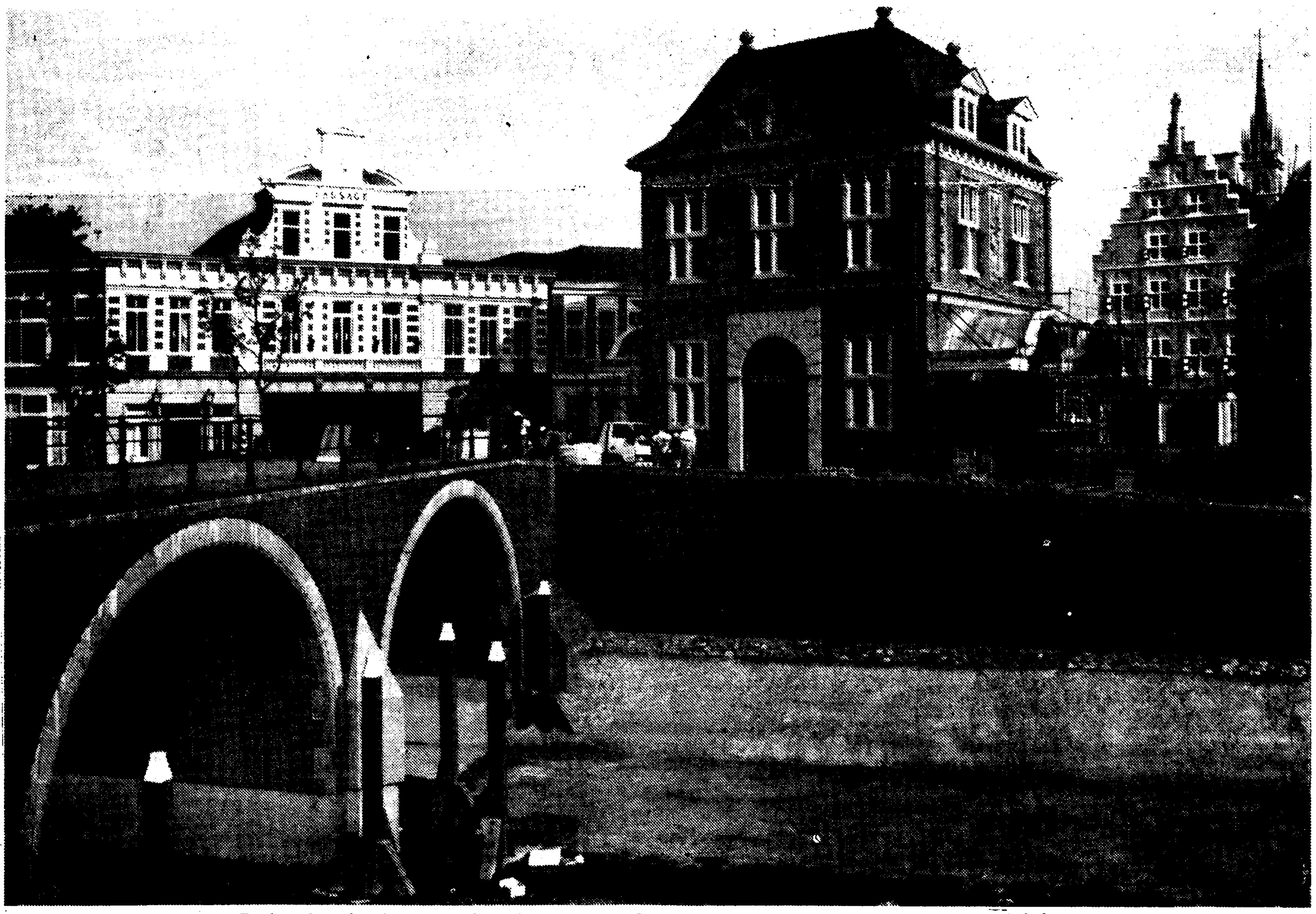
"Dat ging niet. Ik had het veel te druk met bronsgieten. Buiten dat ik had geen materiaal, en binnen in huis, met vaste vloerbedekking kun je ook niet werken. Maar het bronsgieten was veel werk. Vooral in het begin moest ik het telkens overdoen, soms wel tien of elf keer, voor het echt goed was. En het is niet alleen gieten, het afwerken kost ook veel tijd".

Nel Simon heeft een videofilm meegenomen die is opgenomen in de grote loods in Geldermalsen. Hij is bezig met het schuren en afwerken van een groot beeld van Norva. Dat moest in vier keer gegoten worden en daarna aan elkaar gelast. Naast, achter en voor hem zijn anderen bezig, ook met schuren, met lassen, met gieten. Het is een nijvere bedoening. Vooral het schuren lijkt me een tijdrovend en saai karwei te zijn, maar hij gaat er duidelijk helemaal in op. Het beeld moet worden zoals het hem voor ogen staat. En dat lukt. Hij kijkt er tevreden bij.

Nu is Nel Simon weer terug bij zijn vrouw en zijn dochters op Stenen Koraal.

"Het is goed weer terug te zijn. Het leven van een kunstenaar in Nederland is niet je ware. Ze staan daar in de rij om iets te bereiken. Het is hard daar. Lukt het niet vandaag, kom je morgen maar terug. Ik ben blij terug te zijn en ik ga me helemaal richten op het Caribisch gebied. Het hoeft niet per sé Curaçao te zijn, maar wel deze regio. Ik hoef niet naar Europa. Holland zit vol en kunstnaars hebben het moeilijk daar".

Hollands glorie aan de baai van Omura

Rechts de achterkant van de Heksenwaag in Gouda. Links een niet nader aangeduide winkelpassage.

Dom van Utrecht en Stadhuis van Gouda staan bij Nagasaki

DE OMGEVING van Nagasaki, in de zeventiende eeuw voor Nederlandse handelaren de toegangspoort tot Japan, is 'typisch Japans': glooiende heuvels met bamboevelden en theeplantages, kleine dorpen en stadjes van een ingeslapen rust. Maar de nietsvermoedende reiziger die de laatste bocht op de laatste heuvel voor de baai van Omura neemt, krijgt te maken met een cultuur-schok van ongekende omvang. Op de vlakte in de verte torent, temidden van Amsterdamse pakhuizen, de Dom van Utrecht. Honderd-en vijf met hoog, in onvervalst Hollandse baksteen, temidden van de rijstvelden.

De Dom werpt zijn schaduw over een replica van het stadhuis van Gouda, vijftig meter schuin naar achter staat de Haagse Passage. Op loopafstand van het marktplein bevinden zich verder onder andere nog het Amsterdamse Scheepvaartmuseum, kasteel Nijenrode, een handvol monumentale molens, hotel l'Europe (waarvan het origineel eveneens in Amsterdam te vinden is) en de Sneekse Waterpoort. Pronkstuk en naamgever van het stadje is een kopie van Huis ten Bosch, de residentie van koningin Beatrix.

= door Ad Burger =

Voor de argeloze Nederlander is het allemaal net iets te veel van het goede, al die bekende gebouwen uit hun historische context gerukt. De gemiddelde Japanner vindt het allemaal prachtig, getuige de eerdere belangstelling voor soortgelijke projecten.

EVENWICHT

Verantwoordelijk voor dat al is Yoshikuni Kamichika, een Japanse ondernemer die in 1976 tijdens een bezoek aan Nederland volstrekt verslingerd raakte aan het Nederlandse landschap. Vooral het 'evenwicht' tussen natuur en stedebouw beviel de Japanner. Dat was nog eens wat anders dan de situatie in zijn vaderland, waar na de Tweede Wereldoorlog, schijnbaar zonder overleg, landelijke gebieden zijn volgebouwd. Vooral in metropolen als Tokio is ieder opgeofferd aan torenflats of zesbaanssnelwegen.

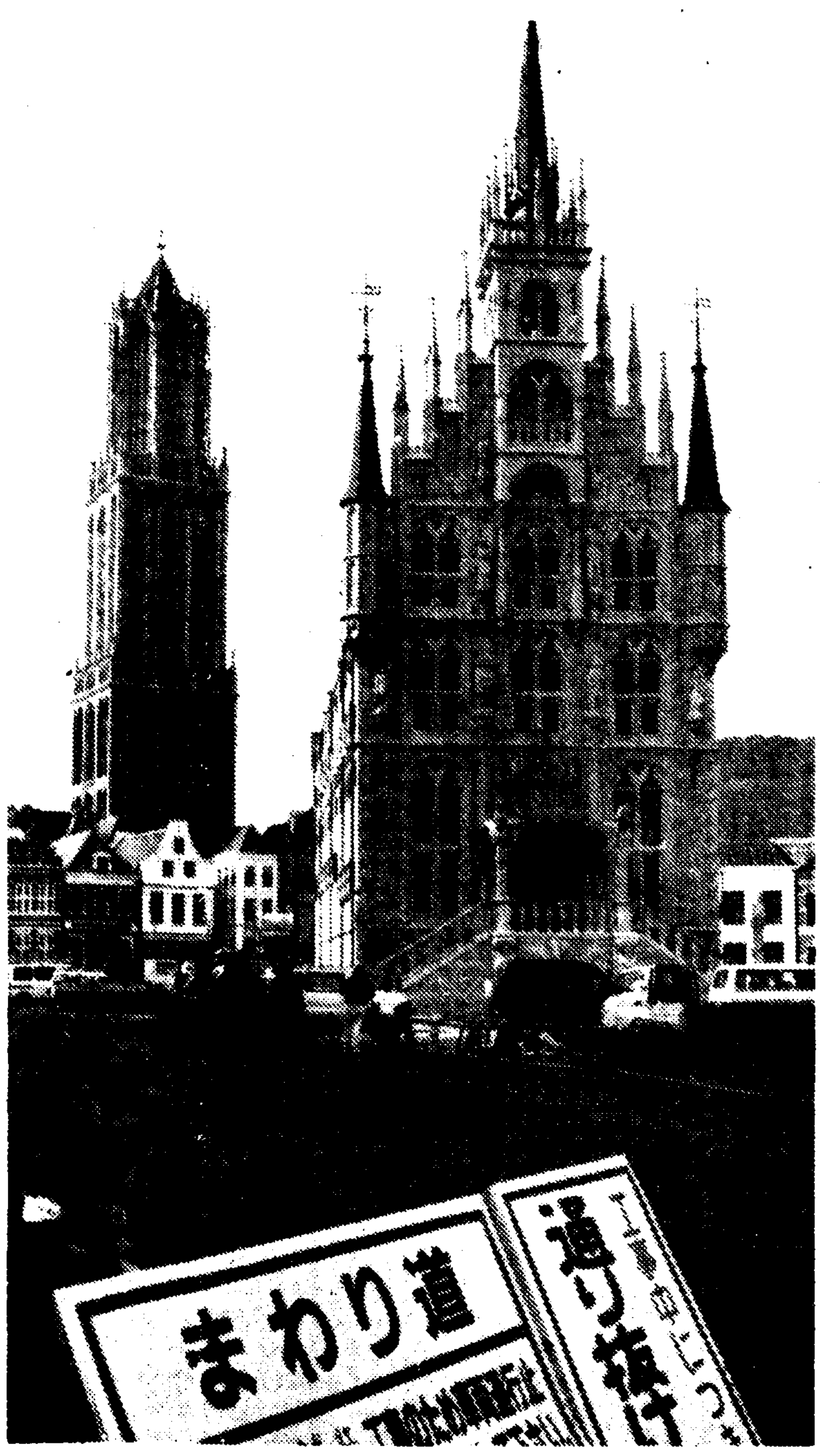
Zo iets moet er in Japan ook komen, moet Kamichika gedacht hebben. Hij begon heel voorzichtig met de bouw van een molen en een boerderij aan de baai van Omura, bouwwerken die zo on-Nederlands aandoen dat de initiatiefnemer zich er nu een beetje voor schaamt. In de jaren tachtig bouwde Kamichika, die zich inmiddels verzekerd had van de steun van een consortium van toonaangevende Japanse bedrijven, naast de molen het 'Nagasaki Holland Village'.

De oude stadskern van Hoorn en Willemstad en de Zaanse Schans dienden als voorbeeld voor wat men in Nederland een thema- en amusementspark zou noemen. In de nepzeventiende eeuwse panden werden winkels, musea en restaurants gevestigd. Het Nagasaki Holland Village werd een doorslaand succes; miljoenen Japanners bezochten sindsdien het dorp om er een draai aan een Nederlandse draaimolen te kunnen geven. Pijnenburg's ontbijtkoek (à vijftien gulden per stuk), Drum shag of boekjes van Dick Bruna te kopen of een Nederlandse klompendansgroep aan het werk te zien. Het project, dat het eerste jaar 4,5 miljoen bezoekers trok, was al na twee jaar al uit de rode cijfers. Maar met het Nagasaki Holland Village was Kamichika er nog niet. Huis ten Bosch-stad is het volgende project waarvan de eerste fase in maart geopend wordt. De kosten van die eerste fase bedragen 160.000 miljoen yen (ongeveer 2,4 miljard gulden), het oppervlak is 158 hectare. De stad krijgt een grachtengordel van zes kilometer, er worden 300.000 bomen geplant. Onder de stad is een buizenstelsel aangelegd voor gas, licht, water en telecommmunicatielijnen. Telefoon- en elektriciteitslijnen, die hoog door de lucht lopen, zouden maar afbreuk doen aan het Nederlandse 'imago' van Huis ten Bosch Village. De architecten hebben hun best gedaan om de stad volgens Nederlandse begrippen te plannen. Een oude stadskern en in ringen daaromheen steeds nieuwere bebouwing. "Precies zoals de meeste steden in Nederland zich ontwikkeld hebben. Geleidelijk en keurig in evenwicht met de omgeving", luidt de verklaring. Toch blijft, in al die geleidelijkheid, de veel te hoge Dom-toren pijn aan de ogen doen. Het bouwwerk brengt, zeker van een afstandje bezien, de rest van het stadje tot minimale proporties terug. Gevraagd of het niet een klein beetje minder had gekund - de Amsterdamse Westertoren was wellicht beter op zijn plaats geweest - blijven de architecten het antwoord schuldig. Ze hadden, zo blijkt later, inderdaad liever een wat kleinere toren gehad, maar initiatiefnemer Kamichika hield vast aan een blikvanger van allure. Dat de Utrechtse commissaris der koningin Beelaerts van Blokland nog een paar keer bij Kamichika op de koffie is geweest, heeft ook zeker een rol gespeeld bij de keuze voor de Utrechtse toren. Eén ding is ondanks alles duidelijk: geld heeft geen - of anders een heel kleine - rol gespeeld bij de aanleg van het Huis ten Bosch Village.

De Japanners hadden er bijna alles voor over om een zo exact mogelijke weergave van de Nederlandse werkgelegenheid te maken. Geen Nederlands schelpzand meer voorradig voor de aanmaak van specie?

Dan maar een vrachtwagen vol laten overkomen, als de tijd dringt desnoods met het vliegtuig. En omdat initiatiefnemer Kamichika zo onder de indruk was van de Nederlandse dijken, werd de oorspronkelijke betonnen zeewering vervangen door meer Hollands aandoende basaltblokken.

Dat de Japanners niet op een paar miljoen yen meer of minder hebben gekeken is wel bewezen bij de bouw van de replica van Huis ten Bosch. Tweehonderd vierkante meter muur was al gemetseld, toen bleek dat de voegen een halve centimeter te breed waren. Na ampel beraad besloten de opdrachtgevers de boel maar weer af te breken. Jammer van de verspilde energie en moeite, maar voor wie een exacte kopie wil laten maken, is een half centimetertje meer of minder van levensbelang. De ellende met Huis ten Bosch was toen nog niet afgelopen: het beroemde bordes, waarop talloze kabinetten met de majesteit op de foto zijn gezet, telde een traptrede teveel. Ook hier waren de bouwmeesters onverbiddelijk: die traptrede moest eraf. Dat dat betekende dat het vervolgens heel wat pas -en meetwerk kostte om alle verhoudingen weer in orde te krijgen, was slechts een bijkomend detail De meeste gebouwen worden door Japanners gebouwd - 's werelds grootste projectontwikkelaar/aannemer Mitsui is tenslotte een van de investeerders - maar voor de meer specifieke opdrachten kan Nederlandse hulp niet worden gemist. Zo waren bouwvakkers uit Sint Willebrord verantwoordelijk voor het metselwerk en zorgt een ploegje van vier stratemakers uit Vleuten voor de sierbestrating.

SUSHI

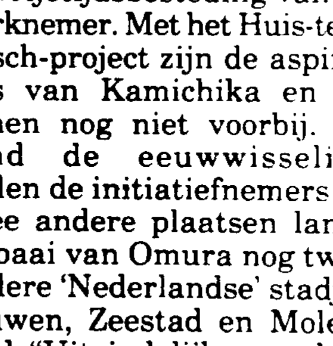
"Want die Japanners kunnen veel, van straten leggen hebben ze weinig begrepen", klinkt het toch enigszins voldaan uit de mond van een van de stratenmakers. Het viertal is nog tot eind van het jaar in Nagasaki bezig, daarna vertrekken ze weer naar huis. Kunnen ze eindelijk weer 'normaal' eten. Want het werken in Japan mag dan best aangenaam zijn en goed verdienen, het eten - bijna iedere dag vis, al dan niet rauw - vinden ze niet echt om over naar huis te schrijven. En dat doen ze dus ook niet. Ook andere Nederlandse ondernemers hebben hun, meestal kleine, belangen in Huis ten Bosch Village. Zo kochten de Japanners 25 Friese paarden, die in het dorp koetsen met toeristen moeten gaan trekken. En C. Rombout, ondernemer uit het Gelderse Buurmalsen, moest voor het Japan-project zijn personeelsbestand van acht naar twaalf mensen uitbreiden. De kroon op Huis ten Bosch, voor een deel nota bene met bladgoud bedekt, en het sierhekwerk rondom het paleis, komt uit de smederij van Rombout. Hij is toevallig even 'over' om een nieuwe opdracht - het vervaardigen van zeven monumentale toegangshekken - te beklinken. Hij is niet erg tevreden met de manier waarop de Japanners de ijzeren trapleuning in elkaar hebben gezet. "Een tikkeltje slordig, hier en daar wat beschadigd, dat hadden wij anders gedaan", constateert Rombout zuinigjes. De Nederlandse inbreng in het project blijft verder beperkt. In de tien musea en zestig winkels die Huis ten Bosch Village straks krijgt, zal ook zeker Nederlandse waar worden verkocht. En de Japanse gasten zullen ook in Nagasaki Holland Village - of ze dat nu willen of niet - worden getracteerd op Nederlandse klompendansers, pierementen en accordeonisten.

HOTELS

Als alle volgens plan verloopt, moet Huis ten Bosch Village per dag maximaal 80.000 bezoekers gaan trekken. Omdat het project mikt op verblijfsrecreatie - de gemiddelde bezoeker is al gauw minstens veertien uur kwijt, is de verwachting - moet in en nabij het stadje een groot aantal hotels verschijnen. In een afgeschermd deel van het Village worden bovendien villa's gebouwd, die voor een bedrag van tussen de acht ton en twee miljoen gulden te koop zijn. Het is de bedoeling dat een deel van de woningen, die voor Japanse begrippen zeer mild geprijsd zijn, wordt aangeschaft door bedrijven. Die kunnen er hun moegewerkte personeel plus gezinsleden heensturen; in Japan draagt de onderneming, die in het dagelijks leven bijna de plaats van de familie heeft overgenomen, zelfs zorg voor de vrijetijdsbesteding van de werknemer. Met het Huis-ten-Bosch-project zijn de aspiraties van Kamichika en de zijnen nog niet voorbij. Zo rond de eeuwwisseling willen de initiatiefnemers op twee andere plaatsen langs de baai van Omura nog twee andere 'Nederlandse' stadjes bouwen, Zeestad en Molenstad. "Uiteindelijk moet deze baai een soort kopie van de Zuiderzee worden", legt Kamichika uit. Zonder met zijn ogen te knipperen.

DIEETTIPS

= door Olivia Wong Loi Sing =

U ZULT WEL denken: weer hetzelfde onderwerp, vermageren. Maar toch is het zo dat het een onderwerp is dat hoog scoort, gewoonweg omdat er zoveel mensen zijn die te zwaar zijn en die willen afvallen, wat hun vaak niet lukt. Meestal slaagt men er niet in om die extra kilo's kwijt te raken, omdat men dat 'op eigen houtje' wil gaan doen, dus zonder begeleiding van een diëtist.

Eén van de belangrijkste regels van het diëten is, dat u er zelf voor honderd procent achter moet staan, u moet het zelf helemaal willen. Wanneer dit niet zo is, lukt het niet de overtollige kilo's kwijt te raken. Een ander belangrijk punt is de noodzaak van begeleiding, hetzij individueel (bij een diëtist), hetzij in groepsverband (afslankcursus e.d.). Sommige mensen zijn er bij gebaat wanneer men een dieet volgt samen met anderen, m.a.w. in een groepje, waardoor ze wel hun ideaal gewicht bereiken. Afvallen samen met anderen heeft verschillende voordelen:

* een gevoel van eenheid, omdat men dan niet de enige is die dik is en moet afvallen;
* steun van uw 'collega's' die te zwaar zijn om het dieet lang vol te houden;
* stimulatie, zodat afvallen een uitdaging is om het beter te doen dan de anderen en om verder te gaan;
* herkenning van bepaalde problemen die niet alleen bij u alleen voorkomen, maar ook bij anderen:
* het uitwisselen van tips en het geven van adviezen aan elkaar.

Groepsgewijs afvallen gebeurt vaak op sportscholen waar men dit soort cursussen geeft. Dit gaat veelal gepaard met sporten, wat een perfecte combinatie is voor een goede conditie. Het voordeel van sport gecombineerd met een dieet is dat het afvalproces versneld wordt, doordat de stofwisseling van het lichaam verhoogd wordt. Een ander positief punt is dat wanneer de huid 'slap gaat hangen' dit door sporten of trainen verholpen kan worden. Voor meer informatie kunt u bellen: tel. 54530

'Natuurlijk' beter worden

Gevaar van zware metalen

= door Rudolf de Wit =

DE ZWARE METALEN lood, cadmium en kwik hebben ons voedsel, het water en de lucht in ernstige mate vervuild. Uit proeven met dieren is gebleken dat deze metalen remmend werken op alle afweerfuncties. De cellulaire en humorale afweer worden zwakker, de reactie van de fagocyten wordt minder en de vatbaarheid voor infecties neemt toe. Metalen kunnen zelfs in een dosering die men niet giftig acht al ernstige schade veroorzaken, vooral aan het zenuwstelsel. Speciaal voor kinderen is het erg gevaarlijk om blootgesteld te worden aan zware metalen.

In sigarettenrook zit veel cadmium. Rokers hebben daardoor een grotere kans op vaatziekten. Maar dat geldt ook voor niet-rokers die de rook inademen. Organische meststoffen die gemaakt zijn uit rioolslib, kunnen een gevaarlijk hoog cadmiumgehalte veroorzaken in de planten die ermee bemest worden. Bovendien heeft men aangetoond dat een hoog cadmiumgehalte in het lichaam, een schadelijke invloed heeft op de reactie van B-cellen, T-cellen en fagocyten en op het beenmerg.

CADMIUM

De meeste mensen weten waar lood en kwik vandaan komen en hoe ze kunnen zorgen dat ze daarmee zo min mogelijk in contact komen. Maar cadmium is minder bekend. Dat is des te erger, omdat juist dit giftige metaal overal in het milieu in steeds alarmerender hoeveelheden begint voor te komen. Cadmium komt via voedsel, lucht en water ons lichaam binnen. Het is een afvalprodukt van de zware industrie. Fabrieksarbeiders die blootgesteld zijn aan het stuifsel van cadmiumoxyde, krijgen vaak last van longemfyseem. Zijn ze aan een hoge dosis blootgesteld geweest, dan worden ze meer dan gemiddeld getroffen door een acute of zelfs dodelijke longontsteking.

In ons eigen huis kan dit metaal ons lichaam langs verschillende wegen binnendringen. Bekende bronnen van deze gifstof zijn schalen die van een cadmiumlaag voorzien zijn en zacht water dat in gegalvaniseerde of zwarte polyethyleenbuizen blijft staan. Sommige onderzoekers menen dat cadmium hoge bloeddruk zou kunnen veroorzaken. Als u vermoedt dat u veel met cadmium in aanraking bent geweest, dan is het misschien een goed idee als u het zinkgehalte in uw bloed laat testen. Een laag zink gehalte kan namelijk een aanwijzing zijn voor een hoog cadmiumgehalte. Het innemen van zinktabletten als voedingssupplement kan de giftige stoffen enigszins neutraliseren.

LOOD

Het bloed van de meeste mensen heeft tegenwoordig een loodgehalte dat vijfhonderd keer hoger is dan dat van onze voorouders. Dat is het gevolg van de uitlaatgassen van auto's en andere luchtvervuiling, het gebruik van loodhoudende verfstoffen en de aanwezigheid van lood in voedsel en water.

Uit onderzoek is gebleken dat het haar van mensen die op het platteland wonen het minst lood bevat. Het loodgehalte bleek hoger bij mensen die in de stad wonen en het hoogst bij mensen die in de buurt van loodsmeltovens wonen. Men heeft aangetoond dat lood schadelijk is voor de reactie van antilichamen, dat het de produktie van nieuwe B- en T-cellen remt en dat het een schadelijke invloed heeft op de werking van het lymfatisch weefsel. Loodvergiftiging kan leiden tot hersenbeschadiging, zenuwontstekingen en nierkanker. Kwik is een schadelijke stof, die veel voorkomt in vis en schaaldieren. Een 'overdosis' kan leiden tot een vermindering van de aktiviteit van de antilichamen, tot veranderingen in het lymfatisch weefsel en tot een auto-immuun-aandoening van de nieren. Ons voedsel raakt steeds meer besmet met kwik. Maar het zou overdreven zijn, als wij ons daardoor lieten afschrikken van het eten van vis. Vis is namelijk ook een belangrijke bron van beschermende voedingsstoffen. Het kwik dat de mens in de natuur brengt, vervuilt het zoete water van rivieren en meren en zorgt dus voor een hoog kwikgehalte in zoetwatervis. Maar vis die op open zee gevangen wordt, is over het algemeen niet (of nauwelijks) besmet. Men heeft uit musea afkomstige monsters van tonijnen onderzocht die zeventig tot honderd jaar geleden gevangen zijn. Daarbij heeft men hetzelfde kwikgehalte als in de tonijn van tegenwoordig gevonden. U kunt dus met een gerust hart zeevis eten.

Het is nauwelijks meer mogelijk om contact met zware metalen te vermijden. Een gevaarlijk hoog gehalte van deze giftige stoffen kan men wel heel goed op het spoor komen door middel van een analyse van het haar. In het verleden kleefden aan het haaronderzoek nog zoveel technische problemen, dat deze methode weinig bruikbare resultaten opleverde.

Maar de procedures voor het verzamelen, prepareren en testen van haarmonsters zijn tegenwoordig gestandaardiseerd. Een haaranalyse kan nu betrouwbare gegevens leveren over het gehalte aan schadelijke metalen. Ook een analyse van een bloedmonster kan uitwijzen hoe hoog het kwikniveau in het lichaam is.

Zware metalen zijn niet alleen schadelijk voor onze weerstand en voor allerlei lichamelijke processen; men denkt dat zij ook een rol spelen bij het onstaan van leer- en gedragsmoeilijkheden. Onderzoekers hebben een verhoogd lood-en cadmiumgehalte aangetroffen in het haar van een groep kinderen met leerstoornissen. Bij een ander onderzoek vond men bij een groep agressieve jeugddelinquenten een lager zinkgehalte en hogere concentraties lood, cadmium, calcium en ijzer dan bij hun niet-delinquente broers. Ook bij een groep Amerikaanse schoolkinderen die laag scoorde bij een intelligentietest en die slechte resultaten behaalde op school, bleek het gehalte aan lood en cadmium in het haar verhoogd. Bij dit onderzoek bleek trouwens nog iets interessants. Men constateerde een positief verband tussen een hoge consumptie van geraffineerde koolhydraten en een hoog cadmiumgehalte.

Kennelijk droeg het eten van ongezonde kost bij aan de hoge cadmiumconcentratie in het haar. Gekookte bonen, voedsel dat zwavel bevat zoals eieren of knoflook en voedings- supplementen, kunnen bescherming bieden tegen een vergiftiging met zware metalen. Vitamine C, selenium, zink en vezelrijke voedingsmiddelen zijn belangrijk voor de afvoer van deze stoffen uit het lichaam. Maar veranderingen in ons eetpatroon kunnen er alleen voor zorgen dat zich niet nog meer cadmium, lood en zink in ons lichaam ophopen. Deze giftige stoffen moeten ook bij de bron worden tegengehouden, zodat ze niet langer in ons milieu terechtkomen. En dat is een politieke kwestie!

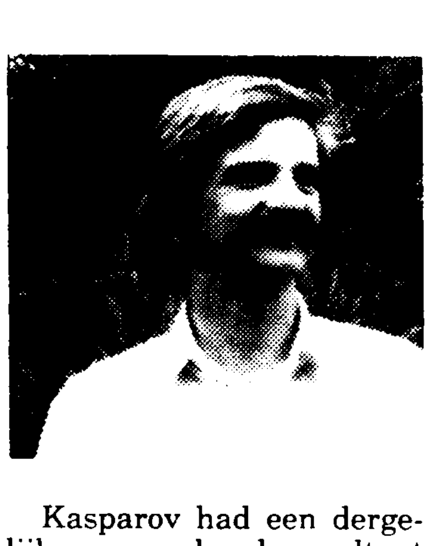
IN PARIJS is dezer dagen een expositie te zien van kunst die de muren versierde van het legendarische café 'Le chat noir' ('De zwarte kat'). Dit café bij Place Pigalle was beroemd om zijn stamgasten, zoals Claude Debussy, Henri Toulouse Lautrec en Emile Zola. Eigenaar Rodolphe Salis omringde zich met jeugdige kunstenaars en toneelspelers en liet het café 'versieren' met fraaie tekeningen en schilderijen. Op bijgaande tekening: 'Het verhaal van een kat, een hond en een bot'.

Schaken

door Jules Welling

Kasparov weer als vanouds

WERELDKAMPIOEN Gary Kasparov, die in augustus 1993 zijn titel in het Californische Los Angeles zal verdedigen (prijzenfonds: 7 miljoen gulden), heeft eindelijk weer eens een aansprekende toernooi-overwinning geboekt. Met overmacht won hij het tiende toernooi van de Spaanse stad Liviares, een buitengewoon prestigieus evenement van FIDE-categorie 17. Hij bleef als enige ongeslagen en mag zich na enkele minder aansprekende resultaten met recht weer een afgetekende wereldkampioen noemen.

Kasparov had een dergelijk aansprekend resultaat ook nodig om zijn suprematie in de schaakwereld opnieuw te bevestigen, want in het Italiaanse Reggio Emilia had hij de eerste plaats aan de Indiër Viswanathan Anand moeten laten.

De wereldkampioen sloeg een gat van maar liefst twee punten of meer naar zijn medestrevers en toonde daarmee ondubbelzinnig zijn overmacht aan. Vorig jaar moest hij in hetzelfde toernooi de eer laten aan de Oekraïner Vassily Ivanchuk. Deze werd nu met de Nederlander Jan Timman gedeeld tweede. Timman had lange tijd vooruitzichten op een ongedeelde tweede plaats, maar vergooide zijn kansen door een ongelukkige nederlaag in de laatste ronde tegen Valeri Salov, een Rus die tegenwoordig in Linares woont. Desalniettemin kan de Amsterdamm er op een geslaagd toernooi terugzien.

Hij speelde het hele evenement op buigen of barsten, hetgeen slechts twee remises tot gevolg had: een zeldzaamheid op dit niveau. Hij verloor van Gary Kasparov, Viswanathan Anand, Valeri Salov en Alexander Beljavski, maar daar stonden maar liefst zeven overwinningen tegenover, inclusief een zege op oud-wereldkampioen Anatoli Kasparaov, van wie hij de laatste tien jaar in een normaal toernooi niet meer had kunnen winnen (de dubbele zege in het Parijse Innopartoernooi dus niet meegerekend; dat was met een afwijkend speeltempo).

Naast Karpov bond Timman ook de andere deelnemers aan de halve finale van het kandidaten-toernooi, de Rus Arthur Yusupov en de Engelsman Nigel Short aan zijn zegekar. De halve finale-matches, Timman - Yusupov en Karpov - Short, worden in april, opnieuw in Linares, gehouden. Bij vormbehoud hoeft Rimman het duel met Yusupov niet te vrezen. Yusupov eindigde met twee punten minder en kreeg in dit toernooi vijf nederlagen te slikken.

Het toernooi in Linares was buitengewoon hard bevochten. Toernooi-directeur Rentero deelde boetes van ongeveer duizend gulden uit aan spelers, die naar zijn inzicht te vredelievend achter het bord verschenen. Hij haalde zo zes mille van het niet geringe prijzenfonds terug.

Eindstand 1. Kasparov (Rus, 2780), 10, 2/3 Timman (Ned., 2620), Ivanchuck (Oek., 2720), 8, 4. Karpov (Rus, 2725), 7½, 5/7 Gelfand (Wit-Rus, 2665), Anand (Ind., 2670), Salov (Spa., 2655), 7, 8. Barecv (Rus, 2635) 6½, 9/10. Yusupov (Dui., 2655), Beljavski (Oek., 2620) 6, 11. Illescas (Spa., 2555) 5½, 12. Ljubojevic (Joe., 2610) 4½, 13/14. Short (Eng., 2685), Speelman (Eng., 2630) 4.

Hier een partijen-selectie uit Linares:

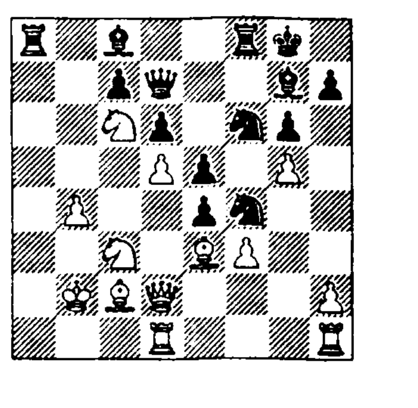
Timman - Kasparov

1. d4 Pf6 2. c4 g6 3. Pc3 Lg7 4. e4 d6 5. f3 0-0 6. Le3 e5

7. d5 Ph5 8. Dd2 f5 9. 0-0-0 Pd7 10. Ld3 Pc5 11. Lc2 a6

12. Pge2 b5 13. b4 Pd7 14. cxb5 axb5 15. Pxb5

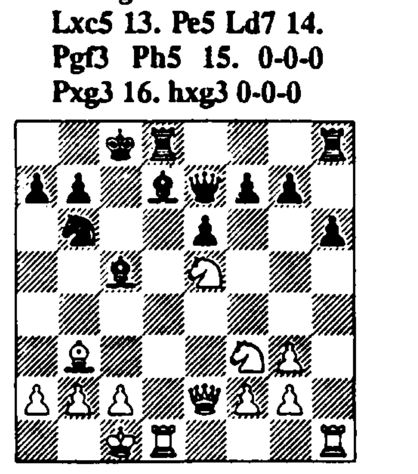
Txa2 16. Pec3 Ta8 17. Kb2 Pdf6 18. Pa7 fxe4 19. Pc6 Dd7 20. g4 Pf4 21. g5

21... P6xd5!! 22. Pxd5 Pd3 23. Lxd3 exd3 24. Pce7 Kh8 25. Pxc8 e4
0-1

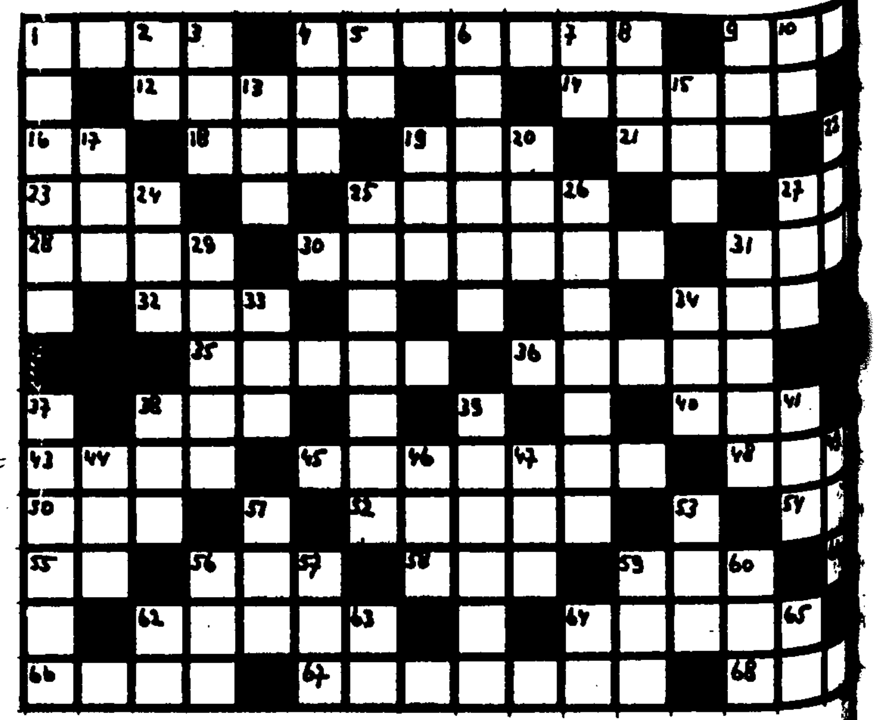
Kasparov - Karpov

1. e4 c6 2. d4 d5 3. Pd2 dxe4 4. Pxe4 Pd7 5. Pg5 Pgf6 6. Lc4 e6 7. De2 Pb6 8. Lb3 h6 9. P5f3 c5 10. Lf4 Ld6 11. Lg3 De7 12. dxc5 Lxc5 13. Pe5 Ld7 14. Pgf3 Ph5 15. 0-0-0 Pxg3 16. hxg3 0-0-0

17. Th5 Le8 18. Txd8 Kxd8 19. Dd2 Ld6 20. Pd3 Dc7 21. g4 Kc8 22. g5 Lf8 23. Th4 Kb8 24. a4 Le7 25. a5 Pd5 26. Kb1 Ld8 27. a6 Da5 28. De2 Pb6 29. axb7 Lxg5 30. Pxg5 Dxg5 31. Th5 Df6 32. Ta5 Lc6 33. Pc5 Lxb7 34. Pxb7 Kxb7 35. Da6 Kc6 36. La4 Kd6 37. Dd3 Pd5 38. Dg3 De5 39. Da3 Kc7 40. Dc5 Kd8 41. Txa7
1-0

KRUISWOORD PUZZ

HORIZONTAAL: 1. Deel van een hoofddeksel; Genezing; 9. Vogel; 12. Vis; 14. Sierheester; Slee; 18. Kledingstuk; 19. Gevangenis; 21. Sam groeiende klomp planten; 22. Nummer; 23. 25. Schenker; 27. Bijbelse figuur; 28. Voeden; Groter worden; 31. Antilliaans eiland; 32. woord; 34. Tafel; 35. Vertrouwelijk; 36. Recht 38. Europeaan; 40. Drinkgerei; 43. Spotternij; Onderhoud; 48. Meisjesnaam; 50. Stapel; Slingerplant; 54. Internationale trein; 55. Go dienst; 56. Uitroep; 58. Keukengerei; 59. Sma 61. Op dit moment; 62. Bijbelboek; 64. Tro dieren; 66. Spoel; 67. Apparaat; 68. Graanp huis.

VERTIKAAL: 1. Plant; 2. Boom; 3. Nederland politieke partij; 4. Kooi; 5. Filmfiguurtje; Dierenbek; 7. Bijwoord; 8. Deel van het gezicht; Huid; 10. Vorm van zijn; 11. Kerkgezang; Paard; 15. Projektiel; 17. Bedorven; 19. Vogel; Steen; 22. Snavel; 24. Boom; 25. Engerd; Cijferen; 27. Verbinding; 29. IJverig; 31. Agave zels; 33. Soort steen; 34. Boom; 37. Gebak vloertegel; 38. Godin; 39. Europees; 41. Kern; Vals; 44. Kleding; 46. Beteuterd; 47. Noorse god 49. Lidwoord; 51. Uitroep; 53. Biljartstok; Lokspijs; 57. Armelijke woning; 59. Bron; Kunstwerk; 62. Nummer; 63. Soort onderwijs; Persoonlijk voornaamwoord; 65. Zuivelprodukt.

WINNAAR VORIGE WE

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Am Puzzel van verleden week is uiteindelijk als geluk winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrok

J.P. Frouws
Ponton 44
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie af op het kantoor van de Amigoe, Scherpenheuvel z/n drie uur n.m.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vó donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woens middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 1 Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. H Linkels.

OPLOSSING VORIGE WE

HORIZONTAAL: 1. Stop; 4. Ventiel; 9. Raak; 1 Serie; 14. Nagel; 16. Re; 18. Nis; 19. Mee; 21. Ki 22. Ra; 23. Ees; 25. Temet; 27. Pat; 28. Eden; 30 Koperen; 31. Mede; 32. Moe; 34. Mot; 35. Ente 36. Nevel; 38. Oss; 40. Set; 43. Reet; 45. Belove 48. Nota; 50. Eer; 52. Noten; 54. Per; 55. Km.; 56 Pen; 58. Toe; 59. Mik; 61. Re; 62. Rozet; 64. Mage 66. Lomp; 67. Terrein; 68. Dame.

VERTIKAAL: 1. Streep; 2. Os; 3. Pen; 4. Vis; 5. E 6. Tremel; 7. En; 8. Lak; 9. Rem; 10. Al; 11. Krate 13. Rib; 15. Git; 17. Eed; 19. Mep; 20. Eer; 22. R 24. Sem; 25. Toveren; 26. Tegelen; 27. Pet; 2 Noest; 31. Molen; 33. Ens; 34. Mes; 37. Krekel; 3 Oer; 39. Notoir; 41. Top; 42. Narede; 44. Eem; 4 Lot; 47. Vee; 49. Ter; 51. Fez; 53. Big; 56. Pop; 5 Net; 59. Man; 60. Ked; 62. Rm.; 63. Te; 64. Mi; 6 Ra.